

● PROJEKT POMNIKA PAPIEZA Str. 12

ECHO TYGODNIA

ECHO WEEKLY

Cena \$1.00

24 strony

Niezależny magazyn dla każdego
Nr 85 Toronto 24 - 30 maja 1984

ZNOWU GŁODÓWKA POD KONSULATEM

Dnia 22 maja - pod konsulem PRL w Toronto rozpoczęły głodówkę 3 osoby. Po wyczerpaniu wszelkich innych możliwości osoby te zdecydowały, że TYLKO TEN KROK może doprowadzić do połączenia się z rodzinami:

GRAŻYNA TRZĘSICKA
mąż Jerzy
syn Ziemowit 1 7
corka Jadwiga 1 6
Otrzymali 10 odmów

ZYGMUNT AUGUSTYNIAK
żona Elżbieta
syn Paweł 1 5
Otrzymali dwie odmowy

WŁADYSŁAW SLIWA
żona - Maria
corka Katarzyna 1 7
syn Tomasz 1 5

Ciekawym punktem jest pozycja którą zajął Tow Urban - rzecznik rządu PRL w wywiadzie z korespondentami zachodnimi opublikowanym w Życiu Warszawy

Twierdził on mianowicie, że głodówki na Zachodzie są niepotrzebne ponieważ w większości przypadków problemem nie jest otrzymanie paszportu który wszyscy mogą otrzymać tylko wizy wjazdowe do krajów zachodnich

Te rodziny mają już wizy
A więc teraz kolej na paszporty

NOWY ZASZCZYT DLA LECHA

W sobotę 19 maja na uniwersytecie Fordham w Nowym Jorku, wręczono honorowy doktorat prawa in absentia, przynany Lechowi Wałęsie

W czasie uroczystości przyznania honorowych doktoratów, na zakończenie roku akademickiego, prezydent uniwersytetu Rev James C Findlay, odczytał list Wałęsy, otrzymany przed tygodniem. W uroczystości wzięło udział osiem tysięcy osób, głównie studentów, wykładowców i pracowników uniwersytetu. Kiedy ogłoszono, że Lech Wałęsa, nieobecny na uroczystości, otrzymuje honorowy doktorat prawa, zgromadzeni powstałi i urządzili mu półminutową owację

Doktorat wręczono in absentia — pod nieobecność — bo Wałęsa poinformował uniwersytet, że nie będzie mógł przyjechać. Urzędnicy uniwersyteccy informują, że ojciec Findlay

Dokonczenie str 4

REWELACJE O JANIE PAWLE II OSTRO SKRYTYKOWANE W WATYKANIE

Nowa książka o Papieżu, opublikowana w USA, spotkała się z ostrą krytyką ze strony Watykanu który zaprzecza istotnym faktom, podanym przez autora. Autorem jest Antoni Gronowicz z Nowego Jorku, urodzony w Polsce, skąd wyjechał w 1939. Tytuł książki: GOD S BROKER THE LIFE OF JOHN PAUL II 475-stronicową książkę wydała ostatnio firma Richardson & Snyder

Autor twierdzi, że jego opowieść o życiu osobistym Ojca Świętego, o czynnikach które wpłynęły na wybór obecnego Papieża i o zamachu na życie Papieża oparta jest na dwustu godzinach rozmów z samym Ojcem Świętym. Urzędnik watykański oświadczył jednak, że autor nigdy w ogóle z Janem Pawłem II nie rozmawiał

Antoni Gronowicz utrzymuje w swojej książce, że

● Papież był przekonany, że Amerykanie mieli możliwość wykrycia planowanych zamachów, takich jak zamach na jego życie w 1982 i za pobieżenia im

Ojciec Święty przekonał się, że Kościół katolicki w Stanach Zjednoczonych jest „potęgą materialną” lecz niektórzy jego przywódcy są, u boga ducha”

● Papież Paweł VI pod koniec swego panowania, udzielił Karolowi kardynałowi Wojtyłce wskazówek co do strategii jaką Polak powinien obrac, aby zasiąść jako jego następca na tronie Piotrowym. W owym czasie Karol Wojtyła był tym zamysłem niechętny

Dokonczenie str 6

NA LODZIE Z DOLARAMI

Polscy kibice sportowi w Ameryce zostali na lodzie z zabranych dolarami kiedy PRL, zapewne na rozkaz Moskwy, ogłosiła bojkot tegorocznej Olimpiady w Los Angeles

Władze PRL cierpią na chroniczny brak zachodnich walut, więc polskie komitety olimpijskie w Nowym Jorku, Los Angeles, Cleveland i Chicago, a także kluby sportowe i indywidualni kibice, prowadzili zbiórki na polski zespół olimpijski już od czasu olimpiady w Moskwie w 1980

Do stycznia br polskie komitety olimpijskie w Stanach Zjednoczonych zebrały około 100 tys dolarów, które złożono w bankach w Warszawie i w USA, jak stwierdziła Marvina Howe z New York Times'a. Działacze komitetu olimpijskiego poinformowali, że nikt nie ma bieżącej ewidencji

Dokonczenie str. 5

MONTE CASSINO

Ojciec Święty Jan Paweł II wita polskich weteranów II wojny światowej. Przybyli z całego świata do Włoch, na rocznicę bitwy pod Monte Cassino, w wypłowiałych mundurach galowych, z odznaczeniami bojowymi na piersi - stara gwardia, żywa historia walki o wolność naszą i waszą

Ojciec Święty Jan Paweł II, przemawiając 17 maja w Watykanie, na audyencji dla wielotysięcznej rzeszy Polaków przybyłych na uroczystości 40 rocznicy bitwy pod Monte Cassino, nazwał bitwę żywym symbolem dla Polaków

Ojciec Święty stwierdził dalej, że porozumienia podpisane w 80 roku raz jeszcze udowodniły dążenia narodu polskiego do suwerenności świadczą o jego żywotności

Papież wyraził nadzieję, że porozumienia gdańskie zostaną stopniowo wprowadzone w życie

Powiedział też ” w czasie odwiedzin w Watykanie, że przedstawiciele Solidarności w styczniu 1981 roku powie-

działem, że Polska ma prawo do prawdziwego postępu takie samo jak każdy inny naród”

Odpowiadając na krótkie słowa holdu, złożone w imieniu społeczności polskiej na emigracji, przez ks bpa Szczepana Wesołego, którego Jan Paweł II nazwał pasterzem emigracji polskiej, i gen Klemensa Rudnickiego, jednego spośród żyjących dowódców spod Monte Cassino, Ojciec Święty pozdrowił polskich dostojników kościelnych, kardynała Władysława Rubina, b żołnierza i oficera Drugiego Korpusu, kardynała Jozefa Glempa, prymasa Polski, arcybiskupa Bronisława Dąbrowskiego, sekretarza Konferencji Episkopatu Polski, a następnie zwrócił się do zebranych Polaków, a poprzez nich do rodaków w kraju i na całym świecie

Dokonczenie str 5

REPORTAZ SPÓD MONTE CASSINO

18 maja minęła czterdziesta rocznica zwycięstwa Polaków pod Monte Cassino. Polacy z całego świata zorganizowali z tej okazji wielkie uroczystości. Oto fragmenty sprawozdania radiowego Tadeusza Nowakowskiego z ich przebiegu w dniu 18 maja

Autostrada, łącząca Rzym z Neapolem, a tym szlakiem jedzie się do Monte Cassino, w piątek rano, w piątek w o-biad i w piątek wieczorem, była to tego stopnia zakorkowana, że mówiący te słowa ma większe trudności przekazania swych wrażeń, niż przed tygodniem z wysp Salomona, w czasie papieskiej podróży

Trzeba było doprawdy nadludzkiego wysiłku, by cztery tysiące byłych żołnierzy i ich rodziny, przetrzymać z kwater rzymskich i podrzymskich do Monte Cassino — pociągami — pobudka o 5 rano — lub autokarami, które przybyły z innych krajów Europy zachodniej. Ale i tutaj wyłoniły się kłopoty, bo kierowcy brytyjskich, belgijskich, czy niemieckich wozów bali się, że pikietarze wezmą ich za łamstrajków. Na szczęście do tego nie doszło. Nie trzeba się domyslać, jakie to krasnoludki maczają paluszki w tej pro-

bie sparalizowania polskiej manifestacji wolnościowej i to właśnie 18 maja, a nie 17 czy 19!

Ale szczęście w nieszczęściu — starych andersowców z ich generałem Kazimierzem Sowickim, tylko sprzyjają takie nieprzewidywane kłopoty, a Polak wydobywa ze siebie ogień entuzjazmu i udzieliłokrotna wysiłki, gdy mu przeszkadzają

Nie mniej, światowy zjazd nie zaczął się, jak proponowano, o 10 rano, lecz z blisko półtoragodzinnym opóźnieniem. Pogoda za to była wspaniała. Wiosna w pełni i rzeczywiście, jak okiem sięgnąć — a widok jest stamtąd dech zapierający — jak okiem sięgnąć — czerwienią się maki. Jak w tej piosence, która weszła do historii polskiego oręza: Na ulicach miasta, które rozrasta się z roku na rok, zauważyłem plakaty, wzywające mieszkańców do uczczenia 40 rocznicy, cytuję dosłownie, „zniszczenia miasta Cassino”. My o wyzwoleniu, my o wolności — a oni o zniszczeniu!

Dokonczenie str 5

TORONTO KOMUNIKATY

Kongres Polonii Kanadyjskiej OKRĘG TORONTO

OŚRODKI POMOCY IMIGRANTOM MIĘDZYORGANIZACYJNE BIURO IMIGRACYJNE
 192 Garden Ave
 Tel 532-1126

BIURO POMOCY SPOŁECZNEJ
 128 Fern Ave
 Tel 533-9471

OSRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM
 206 Beverley Str
 Tel 979-9634

BIURO POMOCY NOWO PRZYBYŁYM
 192 Garden Ave Toronto
 Tel (416) 532-1126, 532-4058

czynne **Poniedziałek, Czwartek, Piątek 10 - 17**
Wtorek - Sroda 10 - 19

- tłumaczenie w załatwianiu spraw urzędowych,
 - pomoc tłumacza przy wyrobieniu licencji,
 - pomoc w załatwianiu zasiłku dla bezrobotnych i "welfare",
 - sprawy i porady socjalne

Oferujemy pomoc nowo przybyłym w następujących sprawach

- informacja ogólna,
- sprawy imigracyjne, porady,
- akcja sponsorowania,
- pośrednictwo w poszukiwaniu pracy i mieszkania,
- pisanie "resume", aplikacji o prace oraz podan,
- tłumaczenia, wypełnianie urzędowych form,
- informacja o szkolnictwie.

Zwracamy się z prośbą do Wszystkich chętnych, którzy mogliby udzielić pomocy nowo przybyłym o skontaktowanie się z naszym biurem
 Szczególnie liczymy na pomoc ochotników przy tłumaczeniu i kontaktach z urzędami kanadyjskimi

Dziękujemy

Magazyn zamknięty do odwołania

KONTAKT - miesięcznik redagowany przez członków i współpracowników NSZZ "Solidarnosc"

Przedstawicielem na Kanadę jest **Hania Fedorowicz**,
 111 Almyer Ave Ottawa, Ont K1S 2X6

w Toronto - pan **Krzysztof Buettner**, 575 Queen Str W
 Toronto, Ont M5V 2B6

lub telefonicznie 533-9471 (Elzbieta Wolska)

WYDZIAŁ OŚWIATY m TORONTO (Toronto Board of Education)

organizuje kursy języka angielskiego dla dorosłych i dzieci w okresie wakacyjnym, od 3 lipca do 3 sierpnia 1984
 W tym czasie będą również prowadzone klasy j polskiego dla dzieci i młodzieży Kwalifikowana opieka nad dziećmi w wieku przedszkolnym będzie zapewniona

Osoby zainteresowane proszone są o jaknajszybsze podanie swego zgłoszenia do biura p A Anielewicz w Howard Public School, 30 Marmaduke St, lub telefonicznie nr 537-3777
 Blizsze informacje zostaną podane wkrótce

OD 1 KWIETNIA W POLSCE ZMIANA KODÓW TELEFONICZNYCH

Amerykańska agencja telekomunikacyjna AT&T, za pośrednictwem, której można uzyskać bezpośrednie połączenie telefoniczne z Polską informuje o zmianie kodów telefonicznych większości miast w Polsce. Jedynie Warszawa i Katowice będą miały te same, co poprzednio kody czyli Warszawa - 22, a Katowice - 32

Ponizej, nowe kody telefoniczne szeregu ważniejszych miast w Polsce

Od 1 kwietnia obowiązują następujące kody w miastach Wrocław - 71, Łódź - 42, Poznań - 61

Juz teraz obowiązują nowe kody dla miast, Kraków - 12, Gdansk - 58, Białystok - 85, Lublin - 81, Rzeszów - 17 i Olsztyn - 89

Od 1 maja zmieniono kody następujących miast (podajemy nowe) Szczecin - 91, Kielce - 46, Elbląg - 50, Płock - 24, Zielona Góra - 68, Bielsko Biala - 30, Częstochowa - 331, Opole - 77, Ostrołęka - 201, Suwałki - 871 i Ciechanów - 231

SPORT SPORT

Janusz OLECH wicemistrzem świata

Leninrad - Na mistrzostwach świata juniorów srebrny medal zdobył polski szablista Janusz Olech, a Michał Zabłocki zajął 6 miejsce

Pierwszą rundę turnieju szablowego Robert Koscielniakowski i Michał Zabłocki przeszli bez problemu, ale Janusz Olech zaczął od porażki 4 5 z Węgrem Imre Navarettę, potem zadał tylko dwa trafienia Grekowi Zisisowi Babanasisowi. Nic to, pocieszałyśmy się, teraz dwie wysokie wygrane i awans Polaka jest pewny. Tymczasem Janusz, spięty, zdenerwowany, nie mogący się skoncentrować i udźwignąć roli faworyta, przegrał trzecią walkę z kolei - 4 5 z Japonczykiem Hiroshi Nashimoto. Sytuacja zaczęła być nieciekawa. Co prawda, reprimenda trenera Krzysztofa Grzegorka pomogła i Amerykanin Geoffrey Rossi poskakał na planszy niecałą minutę - 5 0 dla Polaka

W drugiej rundzie znowu Michał i Robert z uśmiechem na ustach karcili konkurentów Zabłocki wygrał cztery, zaś Koscielniakowski - pięć pojedynków. Natomiast nadal kiepsko spisywał się Janusz Olech. Rumun Janczew (Bułgaria) pokonał Polaka 5 3, Węgier Gabor Pentek

zwyycięzył jeszcze wyrazniej - 5 2 i nareszcie nasz szablista się przełamał, zresztą w momencie, gdy mało kto się tego spodziewał. Felix Becker (RFN) prowadził 4 2, lecz nagle jakby inny Olech stanął na planszy, luzny, swobodny, bez tremy wygrał tę walkę z czwartym szablistou ubiegłorocznego championatu 5 4. Następnie odprawił jeszcze dwóch przeciwników i był już w trzeciej rundzie

Tu Olech i Zabłocki wygrali czterokrotnie, ale Koscielniakowski nie mógł jakos zademonstrować pełni swoich naprawdę wielkich umiejętności. Przegrał najpierw 2 5 z Francuzem Nicolaem Mauri, potem pokonał 5 3 Hiszpana Antonia Garcję, odprawił Kurta Kawalda (RFN) - 5 2 i myśleliśmy, że nie będzie najmniejszych kłopotów z wywalceniem awansu. Stało się, niestety inaczej. Włoch Antonio Casalucci wygrał z Robertem 5 3 i od starcia z węgierskim szermierzem Navarettę zależały losy dalszych występów Polaka. Koscielniakowska zadał osiem trafień rywalowi tylko cztery, ale proszę się nie dziwić, że do protokołu zapisano sukces Madziara 5 4. Była to zasługa sowieckiego sędziego Mielnikowa, który bardzo

często "mylił się" na niekorzyść Polaków

Do pojedynków o finał przystąpiło więc tylko dwóch Polaków. Polskich kibiców zaniepokoiło, gdy przy planszy Olecha i Włocha Michele Bonsanto zobaczyli sędziego Mielnikowa. Obawy okazały się uzasadnione. Arbitr pomylił się czterokrotnie i zawodnik Italii prowadził już 6 2, ale Polak nie dał za wygraną. Wściekły na sędziego, ruszył do odrabiania strat. Zwycięstwo 10 8 Janusza

Na niedopatrzenia sędziego Mielnikowa zareagował sędzia główny zawodów były znakomity szablista Władimir Nazłymow i wykluczył Mielnikowa z listy arbitrow

Za chwilę wspaniała walka Michała Zabłockiego i zwycięstwo 10 5 nad Karelowem (ZSRR)

W finałach Zabłocki trafił na wyjątkowo dobrze walczącego Kuzmina i przegrał 7 10. Znakiem natomiast walczył Olech pokonując Vilmosa Szabo (Rumunia) 10 7. Dziwny to był pojedynek. Janusz osmieszał początkowo konkurenta 5 0, 6 1, 7 3, lecz finalista imprezy A FIE turnieju o "Moskiewską Szablę" przejął inicjatywę, niemal wyrownał straty, wyciągnął nawet na 8 7 dla Polaka. Koncówka należała jednak do naszego szablisty

W półfinale Olech wygrał 10 3 z Kuzminem. Widział startcie radzieckiego szermierza z Abłockim, wyciągnął wnioski i niestrasznie już były błyskawiczne riposy Andrieja

W walce o złoty medal zmierzli się Janusz Olech i Michał Karelów (ZSRR). Karelów zegrał finałowy pojedynek wzorowo jeśli chodzi o taktykę, nie decydował się na szalencze natarcia. Czekał na błąd Polaka. Ale kto wie, jak potoczyłyby się losy tej walki, gdyby nie zaliczenie wątpliwej akcji przez stanie 7 6 dla Rosjanina. Olech uległ Karelowowi 6 10, ale zapowiedział rewanż za rok, w Vancouver

OKRUCHY SPORTOWE

HAMBURG Wojciech Fibak przegrał w trzeciej rundzie mistrzostwo RFN z Liborem Pimkiem (Jugosławia) 1 6, 6 4, 3 6. Poprzednio Fibak wygrał z Johnem Lloydem (Anglia) 6 3, 6 1

***
WORCESTER Sugar Ray Leonard powrócił na ring po 27 miesiącach absencji spowodowanej kontuzją oka by w dziewiątej rundzie pokonał przez nokaut swego rywala Kevina Howarda

W czwartej rundzie po dwóch silnych ciosach Howarda Leonard padł jednak na deski i w tym momencie postanowił zerwać z boksem na zawsze. Tak więc Leonard jest znowu na emeryturze

***
PARYŻ Łatwym zwycięstwem rekordzisty świata na dystansie 1 500 m, Brytyjczyka Steve'a Ovetta zakoczył się bieg uliczny na dystansie 1 mili. Overtt uzyskał czas 3 56 12 i wyprze-

XXIII kolejka ekstraklasy

Jedyny ciekawy mecz ostatniej kolejki odbył się w Łodzi gdzie z tradycyjną zaciętością toczyły się derby włokniarskiego miasta. Mechy obfitował w wiele bardzo szybkich akcji z obu stron i oprócz licznych emocji dostarczył kolosalną liczbę bramek. Wynik 3 3 odzwierciedlał równowagę na boisku i jaskrawie wy-

bijał się ponad niską przeciętną goli w naszej lidze. A oto wyniki

- ŁKS - Widzew 3 3
- Ruch - Szombierki 1 0
- GKS - Śląsk 2 1
- Pogon - Wisła 2 1
- Cracovia - Motor 0 0
- Gornik Z - Bałtyk 2 1
- Legia - Lech 0 2
- Gornik W - Zagłębie 1 1

Tabela I ligi

1 Widzew	32 14	33-18	9 Śląsk	23 23	30-34
2 Lech	31 15	36-16	10 GKS Katowice	21 25	31-36
3 Pogon	30 16	36-17	11 Wisła	20 26	27-33
4 Gornik W	27 19	34-22	12 ŁKS	19 27	25-38
5 Gornik Z	26 20	26-19	13 Bałtyk	18 28	21-27
6 Legia	25 21	30-27	14 Zagłębie	17 29	17-31
7 Motor	24 22	17-16	15 Cracovia	16 30	15-26
8 Ruch	24 22	23-23	16 Szombierki	15 29	15-35

GRUPA I

- Celuloza - Stal Stocznia 1 0
- Odra W - Moto-Jelez 1 1
- Olimpia P - Stilon 2 1
- Zagłębie Wlb - Lechia 2 1
- Olimpia E - Chemik 1 0
- Gwardia - Victoria 0 1
- Odra O - Arka 1 0 (awansiem)
- Piast - Zagłębie L (25 4)

1 Olimpia P	31 9	23-9
2 Odra W	28 12	23-10
3 Lechia	27 13	36-19
4 Moto-Jelez	21 19	14-11
5 Stilon	20 20	21-22
6 Victoria	20 20	17-16
7 Stal Stocznia	20 20	15-14
8 Chemik	20 20	18-19
9 Zagłębie L	19 19	21-25
10 Gwardia	18 22	15-15
11 Odra O	18 22	16-19
12 Piast	17 21	14-20
13 Olimpia E	17 23	11-29
14 Zagłębie Wlb	15 25	24-26
15 Arka	14 26	17-25
16 Celuloza	13 27	9-27

GRUPA II

- Włokniarz - Stal M 3 2
- Hutnik K - Rakow 0 0
- Błękitni - Radomiak 1 2
- Igloopol - Jagiellonia 0 0
- Resovia - Polonia 0 1
- Bron - Korona 2 1
- Stal St W - Hutnik W 2 1
- Wisła - Gornik I 1 (awansiem)

1 Radomiak	26 12	17-10
2 Polonia	23 15	23-17
3 Resovia	22 18	24-17
4 Gornik	22 18	26-20
5 Włokniarz	22 16	20-16
6 Stal M	21 19	20-14
7 Stal St W	21 17	17-14
8 Hutnik K	19 21	19-18
9 Bron	19 21	17-20
10 Jagiellonia	19 21	18-25
11 Hutnik W	18 22	27-26
12 Korona	17 23	14-19
13 Błękitni	17 23	13-19
14 Igloopol	17 23	20-28
15 Rakow	16 22	17-20
16 Wisła	15 23	25-32

ECHO TYGODNIA

wydają

JACEK ADOLF i ZBIGNIEW FARMUS

Redaguje zespół
Jacek Adolf, Grazyna Farmus,
Zbigniew Farmus

Współpracują

Zofia Boncza, Bohdan Ejbich, Magdalena i
Marek Czyczycy, Karolina Jankowska, Ewa i
Michał Rejkowscy, Janusz Pietrus i inni

ADRES ECHA TYGODNIA

Tylko dla korespondencji

393 SHAW St

M6J 2X4 TORONTO, Ontario

531-5523

UWAGA dzwony przy telefonie poniedziałek, wtorek, piątek,
od 12 do 4 po południu

CENNIK OGŁOSZEN

1 kolumna x 1 cal - \$ 5	Stale ogłoszenia w kątku handlowym
2 kolumny x 1 cal \$ 10	3 miesiące \$ 42
1 kolumna x 2 cale - \$ 10	Ogłoszenia o wolnych miejscach pracy
1/2 strony \$ 175	i jej poszukiwaniu bezpłatnie
1 strona - \$ 350	

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótów w artykułach i materiałach
Prenumerata półroczna \$ 25, roczna \$ 50

TYDZIEŃ NA ŚWIECIE

● **Prezydent Reagan odrzucił sowiecką ideę "zwrotu" uciekinierów-olimpijczyków** Według amerykańskiej gazety "The Atlanta Constitution" ZSRR przed podjęciem decyzji o bojkocie letnich igrzysk olimpijskich w Los Angeles zabiegał o uzyskanie gwarancji ze strony rządu amerykańskiego, że każdy ze sportowców sowieckich, który zdecyduje się na pozostanie na Zachodzie zostanie oddany z powrotem w ręce sowieckie. Według gazety propozycja sowiecka została przekazana prezydentowi Reaganowi pod koniec kwietnia br w momencie gdy znajdował się on z oficjalną wizytą w ChRL. Została ona przez niego stanowczo odrzucona jako niemożliwa do przyjęcia ze względów moralnych i politycznych. Zdaniem źródła dobrze poinformowanych, które przekazały informację do "The Atlanta Constitution" nie jest pewne czy odpowiednie gwarancje zmieniłyby w chwili obecnej sowiecki bojkot olimpiady w Los Angeles, ale gwarancje takie z pewnością odegrałyby rolę czynnika kluczowego w momencie, gdy Sowietci rozważali wszystkie za i przeciw kiedy podejmowali ostateczną decyzję.

● **List K Czernienki do uczonych amerykańskich** Agencja TASS opublikowała list przywódcy ZSRR K Czernienki do C Sagana i R Garvina, uczonych amerykańskich, którzy według TASS-a napisali wcześniej list do Czernienki i innych przywódców światowych popierając sowiecki projekt traktatu o zakazie broni kosmicznych. W swym liście Czernienko oskarżył USA o próbę przekształcenia kosmosu "w arenę agresji i wojny" i wezwał je do całkowitego zaprzestania prób z bronią kosmiczną, a wszystkie państwa na świecie do podpisania traktatu o całkowitym zakazie broni kosmicznych. Wystąpienie Czernienki nie wniosło nic nowego do wystąpienia jego poprzednika J Andropowa, który w sierpniu ubiegłego roku podczas spotkania z amerykańskimi senatorami wystąpił z identyczną propozycją. Od tamtego czasu USA oficjalnie przedstawiły plan rozwoju kosmicznej broni antysatelitarnej utrzymując, że ZSRR posiada już podobną broni.

● **USA gotowe do ograniczenia wojny w Zatoce Perskiej** Rzecznik amerykańskiego Departamentu Stanu powiedział, że Stany Zjednoczone są "przygotowane na to, by wespół z innymi państwami, zwłaszcza z państwami regionu, podjąć wspólne wysiłki w celu ograniczenia rezultatów tragicznej wojny" iracko-irackiej. Pierwszym państwem regionu, które oficjalnie zajęło podobne stanowisko jest Arabia Saudyjska. W odpowiedzi Hojatollah Hashemi Rafsanjani, spiker parlamentu irackiego oznajmił, że w przypadku interwencji amerykańskiej bądź sowieckiej Iran podejmie walkę na całym świecie. W ciągu ostatnich dwóch miesięcy irańskie i irackie samoloty ugodziły co najmniej 17 okrętów handlowych (większość zaopieczonych ropą zbiornikową), z których część zatona. Według Iraku atak na irańskie nabrzeża ropowe zmniejszył eksport irańskiej ropy naftowej, który jest dla Iranu jedynym źródłem finansowania jego wojny z Irakiem o 55%. Agencja TASS oskarżyła USA o "wykorzystywanie pogarszającej się sytuacji" w Zatoce Perskiej i przygotowując "nową agresję".

● **Grecja wydała szpiega amerykańskiego** Grecja wydała dyplomata amerykańskiego za działalność niezgodną z jego statusem dyplomatycznym. Rzecznik rządu greckiego podał, że wydany dyplomata amerykański udając pracownika ambasady amerykańskiej faktycznie był zastępcą szefa komórki CIA na Grecji.

● **Fizyczna eksterminacja sportowców sowieckich w Los Angeles?** Oto odpowiedni cytat z oficjalnego oświadczenia agencji Nowosti: "Co najmniej 100 jawnie terrorystycznych organizacji przygotowywało się na czas igrzysk do fizycznej eksterminacji sowieckich sportowców oraz ich nękania jak i porwania". Agencja "Nowosti" powtórzyła oskarżenia, że Waszyngton współpracował z ugrupowaniem "Ban the Soviets", które protestowało przeciwko udziałowi ZSRR w olimpiadzie i dodała, że amerykański Departament Stanu nie zgodził się na kontrolę działalności takich grup w okresie igrzysk letnich w Los Angeles.

● **Prezydent Salvadora przebywał z wizytą w USA** Prezydent Salvadora Duarte przebywał z wizytą w USA, gdzie spotkał się z prezydentem Reaganem. W czasie rozmów zwrócił się o pomoc finansową i militarną oraz nazwał USA bastionem demokracji w Ameryce.

● **Papież Jan Paweł II przekazał sanktuarium w Fatimie kulę**, którą został ciężko zraniony podczas próby zamachu na jego życie dokonanej w maju 1981 roku w Rzymie przez Turka Mehmeta Ali Ağcę.

● **100-200 Sowietów wciąż planuje przybycie na Igrzyska** Peter V Ueberroth przewodniczący amerykańskiego komitetu organizacyjnego igrzysk w Los Angeles przybył do Lozanny na posiedzenie Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego wystąpił na konferencji prasowej, na której powiedział, że 100-200 obywateli sowieckich wciąż planuje przybycie na Igrzyska. Są to sędziowie, dziennikarze, przedstawiciele sowieckiej burokracji sportowej oraz członkowie delegacji politycznych. Według Ueberrotha powstaje pytanie dla czego przywódcy w Moskwie, uważają, że ci obywatele sowieccy będą bezpieczni w Los Angeles uważając jednocześnie że nie będą bezpieczni sowieccy sportowcy przebywający tylko na stadionach i w izolowanej na życzenie Sowietów części wioski olimpijskiej.

● **Zamieszki religijne w Indiach** W Bombaju w zamieszkach pomiędzy muzułmanami i wyznawcami religii Hindu zginęło około 100 osób. W wiosce Bhiwandi rozwścieczony tłum spalił zrywem 20 członków rodziny muzułmańskiej.

● **Kaczor Donald ma 50 lat** W tym tygodniu rozpoczęła się na kontynencie amerykańskim trzytygodniowa feta 50 rocznicy urodzin jednej z najbardziej popularnych postaci w dziejach kina - animowanego kaczora Donalda.

Jak daleko z Barczewa do Auschwitz?

Ludzie, którzy jak p. Kowalski z Toronto, widzą w PRL normalizację, a nawet jakąś formę dobrobytu, grzeszą czymś o wiele więcej, niż tylko ślepotą.

Co się w tej chwili NAPRAWDĘ dzieje w Polsce? Tak, nie ma tam Afganistanu, nie morduje się całych wsi, nie bombarduje osiedli, nie atakuje ludności cywilnej potwornymi w skutkach środkami chemicznymi. Ale to co się w tej chwili w Polsce dzieje - w kategoriach moralnych, w kategoriach czysto ludzkich, może i w kategoriach politycznych - należy do tej samej klasy zjawisk.

Na stronie czwartej *Echa Tygodnia*, u dołu, drukujemy tekst pt *Esbeckie mordownie*. Na podstawie ostatnich wiadomości z nasłuchu radiowego. W więzieniu w Barczewie polewano ludzi wodą na mrozie, miesiącami odmawiano im kąpeli, wyłamywano ramiona, zrywając mięśnie barku, odbijano płuca, osadzano w bunkrze głodowym. Pięć metrów kwadratowych, bez okien, bez powietrza, grozi trwałe okaleczenie lub śmierć. W dzień skuci, z rękami do tyłu, w nocy - w dowód wielkoduszności - do przodu.

W nocy 2 kwietnia Frasnika zakuto w kajdany, zalepiono mu plastrami usta i dano do zrozumienia, że to przygotowanie do egzekucji.

Jak daleko z Barczewa do Auschwitz?

Gdzie my jesteśmy? Co się dzieje?

Przeciw temu trzeba protestować, wielkim głosem, na cały świat.

Jacek Adolf

SOWIECCY JEŃCY WOJENNI W SZWAJCARII

W 1982 roku z inicjatywy Międzynarodowego Czerwonego Krzyża partyzanci afgańscy, oraz rządy sowiecki, afgański i szwajcarski jak i sam MCK zawarły porozumienie zgodne z którym wzięci do niewoli w Afganistanie żołnierze sowieccy będą przekazywani przez partyzantów na dwuletnie internowanie do Szwajcarii. W umowie była klauzula, że po dwuletnim okresie internowania jency sowieccy powinni powrócić do ZSRR, ale rząd szwajcarski zastrzegł sobie, że nie przekaze ich Moskwie wbrew ich woli.

W maju 1982 roku zgodnie z umową do Szwajcarii przybyło trzech pierwszych jenców sowiec-

kich. Byli to J Pownaritsine, I Senczuk i W Didienko. W maju więc tego roku skończył się okres ich internowania. Didienko wybrał powrót do ojczyzny i jak twierdzą uchodźcy sowieccy na Zachodzie za to, że w ogóle dał się wziąć do niewoli siedzi już w jakimś lagrze, czyli spotkał go los tysięcy sowieckich jenców wojennych, którzy powrócili po II wojnie światowej z własnej woli bądź zostali przekazani przez aliantów wodzowi naczelnemu Stalini. Dwoch pierwszych pozostało w Szwajcarii, ale nie poprosiło o azyl polityczny, i przebywają w niej na zasadzie rocznej zgody rezydualnej, którą będą mogli co roku jak oznaj-

mił rząd szwajcarski odnawiać.

W sumie do tej pory do Szwajcarii przekazano tylko 11 sowieckich jenców wojennych (na ponad 150 znajdujących się w niewoli partyzantów afgańskich), z których 7 czeka wciąż na upływanie terminu internowania a 1 kapral J Waszczenko zbiegł 6 czerwca 1983 roku do Niemiec Zachodnich, gdzie poprosił o azyl polityczny i gdzie poskarżył się na trudne warunki internowania: drut kolczasty wokół obozu, odcięcie od świata, przymusowa praca, zastrzyżony rygor za drobne nawet przewinienia. Jego relacja posłużyła lewicowym dziennikarzom francuskim za podstawę do nazwania szwajcarskiego

obozu internowania sowieckich jenców wojennych szwajcarskim gułagiem. W swej relacji Waszczenko nie omieszkał jednak dodać, że dyplomaci sowieccy zachowując się niebywale przyjaznie usilnie namawiali go do powrotu do ojczyzny. Dodajmy w tym miejscu, że zgodnie z umową bezpośredni dostęp do internowanych żołnierzy sowieckich mieli jeszcze tylko oprócz dyplomatów sowieckich przedstawiciele Międzynarodowego Czerwonego Krzyża. Tym niemniej uchodźcy sowieccy w Szwajcarii wielokrotnie urządzali pod obozem internowania sesje informacyjne posługując się megafonem.

Ambasada sowiecka w

Szwajcarii przekazała wielokrotnie rządowi szwajcarskiemu stanowisko rządu sowieckiego, który domagał się automatycznego przekazania będących na internowaniu w Szwajcarii żołnierzy sowieckich do ZSRR po upływie ustalonego terminu. Podkreśliła także rzecz jasna, że inne załatwienie sprawy spowoduje wzrost napięcia w stosunkach szwajcarsko-sowieckich, a co za tym idzie wzrost napięcia światowego.

Pomimo niezmiernie żalnego precedensu z czasów II wojny światowej kiedy to Szwajcarii na skutek presji Stali-

Dokonczenie na str 17

SUROWY WYROK

✓ 21-letnia Julie Belmas sądzona za terrorystyczny atak na fabrykę Littona w Toronto i inne próby działalności terrorystycznej na terenie Kolumbii Brytyjskiej została skazana na 20 lat więzienia. Jej chłopiec 27-letni miał wyrok 10 lat.

TANSZE PIWKO

✓ Dobra wieść dla piwoszy. Firma Molson wprowadziła nowe opakowanie piwa Export, Golden Canadian i Light w puszkach 355 mililitrow. 6 puszek kosztować będzie 4 45 plus 5 centów depozytu za puszkę (przy obecnej cenie 4 90 za piwo puszkowane).

Smak produktu ma również się poprawić z uwagi na nową konstrukcję opakowania.

84 rok przyniósł ostrą konkurencję między firmami produkującymi piwo w dziedzinie nowych opakowań. Najbardziej znane firmy zdecydowały się na zmianę kształtu butelek na wysokie i jak się klientom sugeruje bardziej eleganckie. Zmiany kosztują te firmy miliony.

SELEKTYWNIE

✓ Minister imigracji John Roberts nie przyznał wizey twórcy żydowskiej Ligi Obrony (Jewish Defence League) rabinowi Meiro w Kahane.

Minister wyjaśnił, że charakter organizacji i historia jej przywódcy pełna jest przestępstw i przemocy wobec Arabów i Palestyńczyków i że jego pobyt nie leży w interesie Kanady.

Kahane miał gościć w Kanadzie z wykładem w Żydowskim Centrum Kulturalnym.

10 lat temu Kahane był deportowany z Kanady za udział w proteście przeciw wizycie Kosygi-
na.

Rzecznik Ligi wyraził niezadowolone, iż senat Kanady zaprosił przywódcę Organizacji Wyzwolenia Palestyny w ubiegłym miesiącu, odrzucając ich duchowego przywódcę Kahane nie miał trudności z otrzymaniem wizej amerykańskiej mimo iż w 1973 roku był zatrzymany w związku z posiadaniem materiałów wybuchowych.

ZBIORKA NA PAPIESKĄ WIZYTĘ

✓ 17 czerwca kościół katolicki w Kanadzie przeprowadzi publiczną zbiórkę na częściowe pokrycie kosztów wrzesniowej wizyty papieskiej. Koszt ten może wynieść 28 milionów dolarów.

POPARCIE DLA SACHAROWA W KANADZIE

✓ Były sowiecki dysydent, obecnie mieszkaniec Toronto Roman Fin - naukowiec specjalizujący się w chorobach nowotworowych zakonczył tygodniową głodówkę przed City Hall w Toronto w poparciu żądań sowieckiego uczonego Andrzeja Sacharowa (patrz Echo str. 7).

Fin pragnął swym protestem zwrócić uwagę na łamanie praw człowieka w ZSRR i sprawę Sacharowa w szczególności. Zna go osobiście z Moskwy z okresu swej dysydenckiej działalności, za którą był aresztowany, torturowany i zagrożony psychiatrycz-

nym więzieniem. Związek Sowiecki opuścił 3 lata temu.

W poniedziałek odbyły się również demonstracje w poparciu Sacharowa w Toronto, Montrealu i Ottawie.

KANADA MUSI SIĘ ZBROIĆ

✓ Krytyk obrony narodowej z ramienia PC Harvie Andre stwierdził ostatnio, że jeśli Kanada nie zwiększy drastycznie swych wydatków na zbrojenia w ramach układu obronnego NATO, nie będzie traktowana jako poważny sojusznik. Zdaniem Andre do końca stulecia Kanada musi wydać 55 miliardów do końca bieżącego wieku, by zaopatrzyć swych żołnierzy w niezbędny na obecnym etapie ekwipunek.

SIŁY ZBROJNE KANADY

✓ Jak przedstawiają się liczbowo siły zbrojne Kanady? O stanie uzbrojenia i wyposażenia pisaliśmy wielokrotnie. Kanada dysponuje armią zawodową w liczbie 82 675 żołnierzy nie licząc rezerwy i cywilnych służb. Kanada utrzymuje 80-tysięczną armię od 1980 roku. W latach 55,60, 65 liczba kanadyjskich żołnierzy przekraczała 114 tysięcy. Informacje opublikowała Star na podstawie raportu Sił Zbrojnych.

GORDON SINCLAIR NIE ZYJE

✓ Gordon Sinclair, jeden z najpopularniejszych dziennikarzy i komentatorów kanadyjskich zmarł w czwartek ubiegłego tygodnia w wieku 83 lat.

Sinclair był autorem osmiu książek-reportażi, przez 40 lat komentatorem radiowym, twórcą kontrowersyjnych tekstów i najdłuższego w historii telewizji kanadyjskiej programu Front Page Challenge. Kondolencje w związku ze śmiercią wybitnego dziennikarza złożyli między innymi Pierre Trudeau i gubernator Ontario John Black Aird.

PRACA DLA KRAJU

✓ Kanadyjski minister finansów Marc Lalonde ubiegał się o pracę sekretarza generalnego Europejskiej Komisji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Okazało się, że większość delegatów z 24 krajów zrzeszonych w OECD popiera przedstawiciela Francji Jean Claude Paye. Posada sekretarza od wielu lat leży w ambicjach kanadyjskiego rządu.

John Turner dowiedziawszy się o niepowodzeniu Lalonda napomknął, iż chętnie widziałby go w swym przyszłym rządzie.

ZMIANY NA ZACHODZIE

✓ NDP w Kolumbii Brytyjskiej ma nowego lidera. Jest nim wybrany po 5 głosowaniu w niedzielnych wyborach Bob Skelly. 41-letni Skelly uzyskał 606 głosów mimo iż na początku wyborów cieszył się nikłym poparciem. Uchodzi za lewicowca w partii i popierany jest przez młodszych jej członków. Deklaruje wierność "ideałom socjalizmu". Z zawodu - nauczyciel w przyszłych wyborach może być poważnym przeciwnikiem dla obecnego premiera prowincji Bill Benetta.

MŁODZI I BEZROBOTNI

✓ Statistics Canada informuje, że w kwietniu ponad pół miliona młodych Kanadyjczyków w

wieku od 15 do 24 lat znalazło się bez pracy. Co czwarty młody Kanadyjczyk jest bezrobotny.

PUCHAR I RADOSC

✓ Tysiące edmontonczyków wyległo na ulicę by nacieszyć się zdobytym w sobotę przez Edmonton Oilers pucharem Stanleya. Policja poinformowała, że tłum liczył ponad 100 tysięcy. Centrum miasta było praktycznie zablokowane. Obyło się bez wypadków, ofiar i aresztowań.

Puchar Stanleya jest najbardziej prestiżową nagrodą w amerykańskim sporcie hokejowym i był marzeniem Kanadyjczyków od lat.

BLIZNIAKI Z KUBKA

✓ W czwartek ubiegłego tygodnia przyszły na świat w Toronto pierwsze bliźnięta zapłodnione poza organizmem matki w Kanadzie.

Ich narodziny były nie tylko sukcesem dla bezpłodnej dotąd matki Toronto East General Hospital może teraz pochwalić się, iż program LIFE (Laboratory Initiated Fetal Emplacement) okazał się jednym z najskuteczniejszych na świecie.

Obecnie zarejestrowanych jest w nim 115 kobiet - przechodzących proces przygotowania do zapłodnienia. Muszą być w ogólnie dobrym stanie zdrowia i nie przekraczać 40 lat. W okresie owulacji dojrzałe jaja wydobywa się drogą operacyjną po czym umieszcza się w naczyniu z nasieniem ojca. Nawet jeśli wszystkie zostaną zapłodnione następny etap przeżywa 20 procent wszczepionych do łona matki embryonów.

W najbliższym czasie urodzi się dziewięćdziesiąt dzieci zapłodnionych w Kanadzie in vitro - czyli w kubku.

NA WOLNOŚĆ TRUDNIEJ

✓ Prokurator generalny Robert Kaplan zaostriżył zasady przydzielania przepustek więźniom. Decyzja została podjęta po ucieczce groźnego mordercy - maniaka seksualnego, który znalazł się na przepustce i opuścił swego opiekuna. Odnaleziony, oddał się w ręce policji bez oporu, ale przypadek ten uswiadomił prokuraturze niebezpieczeństwo jakie kryje się w nieostrożnym przyznawaniu przepustek i niedostatecznej kontroli nad więźniami.

Według nowych przepisów przepustkę będzie mógł uzyskać groźny przestępca seksualny pod warunkiem, iż przebywał w więzieniu od 1976 roku, badania psychologów i pracowników więzienia wykazują, że nie stanowi zagrożenia dla otoczenia, musi uzyskać zgodę centralnej instytucji zajmującej się amnestią i urlopami więźniów (National Parole Board) i otrzymać pełną i wykwalifikowaną eskortę.

NOWE PRZEPISY BELLA

✓ Bell Canada firma komunikacyjna obsługująca Ontario, Quebec i część Northwest Territories wprowadziła z dniem 1 czerwca opłatę w wysokości 60 centów za obsługę operatorską i 9 dolarów kary za opłatę czekającą bez pokrycia (NSF).

ZABIEGI PRZERYWANIA CIĄŻY

✓ (UPC) W szpitalach kanadyjskich w 1982 r. dokonano 66 319 zabiegów przerywania ciąży. Najbardziej typową pacjentką jest samotna osoba (65,3%) w wieku od 20 do 29 lat (53,2% zabiegów). Kanada ma stosunkowo niski wskaźnik przerywania ciąży w stosunku do urodzin żywych - 17,5 procent. Wśród badanych krajów 57,3 procent mają Węgry, 42,8 - Stany Zjednoczone, 42,9 procent Dania i 35,5 procent Szwecja.

ALKOHOL - GROZNY!

✓ Śmierć 17 974 Kanadyjczyków, czyli co 10 osoba, która zmarła w tym roku związana była bezpośrednio lub pośrednio ze spożyciem alkoholu.

Do tej liczby dochodzą i inne dramaty ludzkie związane ze spożyciem alkoholu, choroby, wypadki przy pracy, rozpad rodziny.

Wniosek ze studiów nad alkoholizmem Departamentu Zdrowia i Opieki Społecznej jest jas-

BUDŻET ONTARIO

✓ Larry Grossman odpowiedzialny za sprawy finansów ontaryjskich ogłosił nowy budżet.

Najistotniejszym jego celem jest stworzenie rynku pracy dla młodzieży. Ogólnie na walce z bezrobociem w ciągu 3 lat przeznaczony jest w nowym budżecie 450 milionów dolarów. 150 milionów zainwestowanych zostanie w kursy dokształcające dla osób starszych. Reszta zostanie wydana na różne programy zatrudnienia młodych.

Np. w tym roku 80 milionów wyda się na subsydiowanie zatrudnienia w sektorze prywatnym dla osób nie posiadających zawodowych umiejętności i doświadczenia.

Dobrą wiadomością jest, iż operacja ta nie odbędzie się na koszt podatnika. Stosunkowo wysokie podatki prowincjonalne nie wzrosną w tym roku.

Wzrosną niestety ubezpieczenia OHIP - o 1 dolar 40 centów dla samotnych osób i 2 dolary 80 centów dla rodziny. Przyniesie to prowincji dodatkowe 69 milionów.

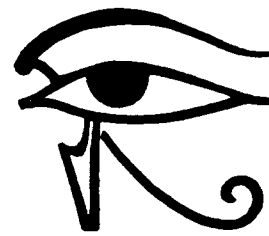
Grossman planuje zmniejszenie deficytu prowincjonalnego o 300 milionów dolarów. Nie zwiększając podatków spodziewa się

ny. Należy przeprowadzić kampanię antyalkoholową i propagowanie abstynencji na szczeblu federalnym, prowincjonalnym i komunalnym w zakładach i szkołach.

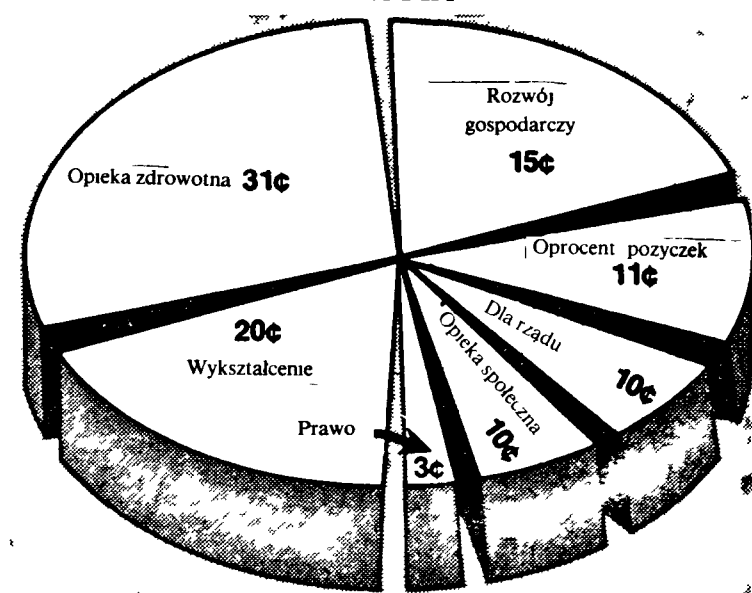
SZKOLENIE W CIEMNO

✓ W ubiegłym roku 6363 osoby otrzymały kursy szkoleniowe w firmach, opłacane częściowo przez rząd. Ukończyło je mniej niż połowa - 3127 osób. Z tych, którzy ukończyli ponad 47 procent znalazło pracę w ciągu 13 tygodni, z czego połowa w zawodzie uzyskanym dzięki szkoleniu.

Jak z tego wynika mniej więcej co 10 osoba, która uczestniczyła w takich kursach osiągnęła ich cel.

WYDATKI

PAPIEŻ I JARUZELCZYK

Jan Paweł II okiem artysty ocenia prezent od przewodniczącego Rady Państwa PRL Henryka Jabłońskiego - kulim polski o motywach ludowych. Wzory kwiatowe, zwraca uwagę brak czerwonych gwiazd. Czy coś z tego wyniknie?

Spotkanie

19 maja, w sobotę, Ojciec Święty Jan Paweł II przyjął Henryka Jabłońskiego, przewodniczącego Rady Państwa PRL. Rozmowa trwała godzinę i jak poinformowali urzędnicy watykańscy, objęła szeroki zakres tematów. Najpierw Jan Paweł II przez 36 minut rozmawiał prywatnie z Jabłońskim w papieskiej bibliotece, potem do udziału w spotkaniu poproszono doradców obu stron. Komentatorzy byli zdania, że wśród poruszonych tematów znalazły się przypuszczalnie kwestie wypuszczenia na wolność więźniów politycznych oraz nawiązania stosunków dyplomatycznych między Watykanem i PRL. Jabłoński przybył do Włoch na uroczystości 40 rocznicy bitwy pod Monte Cassino.

Z godziny na godzinę

Esbeckie mordownie

● 18 maja otrzymaliśmy wiadomość, że więźniowie sumienia w Barczewie, na specjalną prośbę Episkopatu Polski, zakończyli głodówkę protestacyjną.
● W więzieniu w Barczewie, były przewodniczący Regionalnego Komitetu Strajkowego NSZZ Solidarność Regionu Dolny Śląsk, Piotr Bednarz, podjął 14 bm próbę samobójstwa i w stanie ciężkim został umieszczony w szpitalu więziennym. Przedstawiciel władz, płk Wrona oświadczył, że Bednarz prawdopodobnie dokonał samookaleczenia, gdyż nie chciał wystąpić jako świadek na toczącym się we Wrocławiu procesie Józefa Pimora, który po jego aresztowaniu został przewodniczącym Regionalnego Komitetu Strajkowego. Pułkownik nie wyjaśnił, dlaczego Bednarz mógłby nie chcieć świadczyć w sądzie i skorzystać z okazji wystąpienia w jego obronie. Inny przywódca Solidarności Dolnego Śląska, członek Prezydium Komisji Krajowej,

APEL WAŁĘSY I PODZIEMIA

Warszawa, 18 maja Według korespondentów zachodnich, Lech Wałęsa, wraz z przywódcami Solidarności oraz przedstawicielami innych, zdelegalizowanych organizacji, związkowych, wystosował apel do władz o przywrócenie pluralizmu w ruchu związkowym.

W apelu, Wałęsa i 9 innych działaczy związkowych podkreślają, że w myśl obecnie obowiązujących ustaw, działacze mogą równolegle niezależnie i popierane przez rząd związki

zawodowe. Podkreślono, że władze musiałyby jednak opracować przepisy prawne, regulujące ten stan rzeczy. Jeśli władze nie zgodzą się na to, stwierdza apel, to historia osądzi je za odrzucenie możliwości autentycznego dialogu z narodem.

Pierwsze doniesienia o apelu doszły 3 maja, ale dopiero teraz zostały potwierdzone przez korespondentów zachodnich w Warszawie.

● 18 maja wielotysięczne tłumy wzięły udział w mszy żałobnej z okazji pierwszej rocznicy zamordowania Grzegorza Przemyka. Celebrował bp Władysław Miziołek, w kościele pod wezwaniem św. Stanisława Kostki w Warszawie. Przypomnił, że osoby odpowiedzialne za śmierć Przemyka, nie zostały jeszcze osądzone i ukarane. Ks. Tomkowski, który znał Grzegorza i zna jego matkę, wygłosił homilię, w której przypomniał okoliczności śmierci chłopca. Wielu uczestników mszy przeszło następnie na cmentarz powązkowski, gdzie pochowany jest Przemyk. W pobliżu rozmieszczone było ZOMO z armatkami wodnymi. Zomowcy nie interweniowali. ● Lech Wałęsa wyraził żal, w związku z decyzją władz sportowych PRL, by wycofać się z Olimpiady. Uznał decyzję za nieuzasadnioną i wyraził współczucie dla polskich sportowców, którym odebrano możliwość uczestniczenia w olimpiadzie, po czterech latach uciążliwej zaprawy

NOWY ZASZCZYT DLA LECHA Dokonczenie ze str. 1

Leszek Waliszewski przyjmuje honorowy doktorat praw dla Wałęsy z rąk rektora Uniwersytetu Fordham

Finlay otrzymał od Wałęsy dwa listy — jeden informujący, że przewodniczący Solidarności nie będzie mógł uczestniczyć w uroczystości i drugi, zawierający posłanie Wałęsy, które miało być na uroczystości odczytane.

W pierwszym liście Wałęsa napisał, nie wdając się w szczegóły, że nie może przybyć, „bo względy polityczne uniemożliwiają opuszczenie Polski w chwili obecnej”.

A oto treść drugiego listu, który w czasie ceremonii odczytał ojciec Finlay.

„Uznaję doktorat, który mam zaszczyt otrzymać, za wyraz uznania nie tyle dla moich zasług osobistych, ile za gest poparcia dla ideałów Solidarności i jej pokojowej walki o prawo ludzkości do lepszego życia, co jest wspólnym dążeniem wielu ludów. Mam nadzieję, że również i one — ze wszyscy ci anonimowi bojownicy, którzy bronią tych ideałów — pewnego dnia otrzymają własną nagrodę”.

List Wałęsy zaadresowany był do rektora i wykładowców uniwersytetu i do wszystkich uczestników ceremonii. W dalszej części listu, Wałęsa napisał:

„Dla tych ludzi — robotników, chłopów, intelektualistów, którzy wyrzekli się stosowania przemocy — słowo „bojownik” ma inne znaczenie. Mimo iż wybrali drogę walki o pokój w sposób mało rzucający się w oczy, to jed-

nak dla sprawy pokoju i dialogu osiągnęli wiele. Mimo iż przemoc nadal jest stosowana w moim kraju, wielu ludzi nadal jest przekonanych, że dialog jest sprawą podstawową i że w końcu doprowadzi do rezultatu. Nie możemy wyrzec się dialogu, nie ryzykując konfrontacji”.

W imieniu Wałęsy, honorowy doktorat przyjął działacz Solidarności przebywający na obczyźnie, Leszek Waliszewski.

Był to pierwszy od czterdziestu lat, honorowy doktorat in absentia, przyznany przez Uniwersytet Fordham. W uzasadnieniu tego zaszczytu dla Wałęsy napisano: **Historia może tworzyć ludzi, ale Lech Wałęsa tworzył historię** — „history may make men but Lech Wałęsa has made history”.

I dalej: **„W niezarty sposób przekształcił ducha swego czasu i swego narodu. Obwiescił, że ludzie są tworem Boga a nie panstwem i że człowiek poddany jest nade wszystko Bogu. Nie odrzucił panstwa, lecz rzucił wyzwanie jego napasci na godność ludzką”**.

Oprócz Wałęsy, doktoraty honorowe otrzymało na tej uroczystości sześć innych osób. Są wśród nich: prawnik-dyplomata, profesor historii średniowiecznej, dyrektor opery nowojorskiej, przemysłowiec

Władysław Frasnuk, jako świadek w procesie Pimora, przebywający również w więzieniu w Barczewie, odrzucił możliwość, że Piotr Bednarz usiłował popełnić samobójstwo. Co się naprawdę stało z Piotrem Bednarzem? ● Dotarł do nas dokument pod tytułem KARTA 84, wydany w kwietniu, przez tajną komisję zakładową Stoczni Gdanskiej, krążący po Polsce. Jest to apel do Rosjan, wyjaśniający podstawowe wartości, których bronią Polacy. Są nimi: chrześcijaństwo i przynależność do kultury zachodniej. Cytat: „Nauczył więc nas Kościół, że człowiek nie można poniżać, gdyż jego godność jest odbiciem godności Boga”. Człowiek powołany jest do życia w wolności, a nie w zniewoleniu. Dzięki kulturze zachodniej wiemy, że możliwy jest ład społeczny, zwany demokracją, który oznacza podmiotowość społeczeństwa w stosunku do władzy, a nie władzy w stosunku do społeczeństwa. ● Fragment listu więźniów w Barczewie, „5 grudnia 83 roku, pobito grupę więźniów, a innych polewano wodą na mrozie. Od tego momentu stosuje się wobec więźniów politycznych różnego rodzaju represje i szykany, a ostatnio także i tortury. Przez trzy miesiące nie byliśmy kąpieli. Otrzymujemy najgorszą kategorię jedzenia. Wielokrotnie osadzano nas w karczerach, stosowano brutalną przemoc, między innymi wyłamując ramię i zrywając mięśnie barku Władysławowi Frasnukowi, odbijając płuco Tadeuszowi Stankiemu, a

także wysyłając Edmunda Bałukę do Gdanska, gdzie został skatowany. Od dwóch tygodni wielokrotnie osadzani jesteśmy w bunkrze głodowym. Jest to pomieszczenie o powierzchni około 5 metrów kwadratowych, bez okien i dostępu powietrza. Umieszcza się nas nawet po trzy osoby i przetrzymuje po pięć dni. Już po kilku minutach, osoby osadzone w takich warunkach odczuwają brak tlenu. Od 23 marca do 3 kwietnia br. przebywającym w bunkrze uniemożliwiono spożywanie posiłków. Podstawą prawną stosowania takich metod jest podobno zarządzenie ministra sprawiedliwości z 1975 r., które zezwalało na stosowanie tego rodzaju tortur. Jak wiadomo, wielokrotnie doprowadzało to do trwałych okaleczeń więźniów, a nawet śmierci. W 81 roku zlikwidowano tego rodzaju represje. Większość czasu przetrzymywani jesteśmy w kajdankach. Kuje się nas w sposób szczególnie dotkliwy, do tyłu, przekuwając jedynie na noc ręce do przodu. 2 kwietnia br., oprócz zakucia w kajdany, Władysławowi Frasnukowi i Tadeuszowi Stankiemu zaklejo no plastrami usta, w identyczny sposób, jak robili to hitlerowcy, strzelając polskich patriotów. Sugerowano, że jest przygotowania wobec nich takiej samej czynności. Stosowano kaftan bezpieczeństwa, twierdząc przy okazji, że więźniowie polityczni będą traktowani jak psychicznie chorzy”.

Dokonczenie ze str 1 OJCIEC ŚWIĘTY O MONTE CASSINO

Tak powiedział Ojciec Święty o żołnierzach spod Monte Cassino „Składają dziś nowe świadectwo i mówią o Polsce, jaką była i jaką być powinna. Mówią, jaką była jej prawdziwa cena i jaką pozostaje. Bo ofiara Polaków wpięła Polskę do rodziny narodów, mających prawo do swojego autentycznego zyciemia, w suwerennym państwie, za którego utrwalenie na karcie Europy” — i tu przypomniał Papież, co powiedział do przedstawicieli Solidarności w roku 1981 do przedstawicieli Solidarności, w Rzymie — „Naród polski zapłacił ogromną hekatombą ofiar, między innymi ofiarą krwi pod Monte Cassino. Ta ofiara wprowadza Polskę w jedność rodziny ludów i narodów, bo żołnierz Polski” — i zacytował tutaj Ojciec Święty prymasa tysiąclecia, kardynała Stefana Wyszyńskiego — „umierał i walczył o lepszy świat, o chrześcijańskie oblicze narodu i o pokój dla ojczyzny, a także dla całej rodziny ludzkiej. Jedność wewnętrzna między narodem, człowiekiem, kulturą, pra-

ca, ładem społecznym opartym na sprawiedliwości i miłości i pokojem, narzuca jedyny do przyjęcia sposób działania w procesie odnowy społecznej, a mianowicie drogę dialogu i merytorycznych racji, z uwzględnieniem dobra wspólnego, co przynosi zaszczyt przedstawicielom świata pracy i przedstawicielom władz państwowych. Tylko w taki sposób można budować ład społeczny, którego zasadniczym rysem jest wewnętrzna jedność między poszanowaniem praw człowieka i obywatela, a poszanowaniem praw narodu.

Papież cytował samego siebie, swoje wypowiedzi i własne myśli, które kiedyś wypowiadał wobec Polaków — w Anglii, w Rzymie wobec przedstawicieli Solidarności, w Belwederze, wobec przedstawicieli władz państwowych, podczas drugiej pielgrzymki do Polski. Przypomniał, że już to wszystko sam powiedział. Stanowisko Jana Pawła II nie zmieniło się na jotę, od początku odnowy społecznej w Polsce, po jej załamaniu się przez stan wojenny.

KARDYNAŁ GLEMP: POLSKA KREW W KATYNIU...

Zatykając 18 maja 1944 roku, na gruzach klasztoru Monte Cassino biało-czerwony sztandar, żołnierze Drugiego Korpusu, pod dowództwem generała Władysława Andersa, odnieśli wiekopomne zwycięstwo. Lecz była to jedna z najbardziej krwawych bitew Drugiej Wojny Światowej.

W 40 rocznicę zwycięskiej bitwy, zgromadziło się u stóp odbudowanego z gruzów opactwa kilka tysięcy byłych żołnierzy, ich rodzin i przyjaciół. Na polskim cmentarzu na Monte Cassino odbyła się podniosła uroczystość. Władysław kardynał Rubin, koncelebrował ją 30 polskich księży.

Okolicznościowe kazanie wygłosił prymas Polski Józef kardynał Glemp. Powiedział m.in.

Walka o wolność naszą i waszą, gdzieś jak gdyby zagubiła jeden człon tego stwierdzenia. Dlatego z ust poety, nie polskiego poety, który pisał Warszawiankę, zawarte zostały te słowa: O Francuzi, czyż bez ceny rany nasze dla was są — spod Marengo, Wagram, Jena, — Drezno, Lipsk i Waterloo. Świat was zdradził, śmierć czy tryumf — my gdzie wy świat was zdradził — my dotrwali. Dziś wy dla nas — nic, prócz łzy.

Jest to wielki lament, jest to wielki żal, w tej pieśni, jest to jakies subtelne oskarżenie, którego nie wypowiedział Polak, ale ktoś, kto Polskę kochał i potrafił w swoim obiektywizmie wypowiedzieć ten wiekowy żal. Zemyśli, za was krew dawali, a wy dla nas — co wy dla nas? Macie współczucie, macie miłosierdzie.

Miłosierdzia my potrzebujemy od Pana Boga, bo On jest Ojcem Miłosierdzia, a od ludzi nam się należy sprawiedliwość, dziejowa sprawiedliwość. (Oklaski)

Najmilsi! Czego dzisiaj od nas pragnie świat? Czego pragnie od Polski? Pragnął kiedyś korytarza. Pragnie zapory. Może pragnie jeszcze krwi. Czyśmy tej krwi nie przelali już dosyć? A może za dużo? Czyśmy nie

Nowakowskiego reportaż na żywo

Są i przybysze z Polski, indywidualni i zbiorowi, jeden z nich powiada mi — „proszę pana, wczoraj byłem tutaj z oficjalną delegacją, posprawdzano listę obecności, dzisiaj zaś przyjechałem jako Polak, bo chcę się czuć wolnym z wolnymi”. Nikt nie ma zamiaru wyłączać z tego święta polskiego braterstwa kogokolwiek, z wyjątkiem tych, którzy wczoraj przykładali rękę do przesładowania andersowców i głosowali za odebraniem generałom polskim Andersowi, Kopanskiemu, Maczkowi, obywatelstwa polskiego. Schodzą się już goście honorowi. Oficerowie Drugiego Korpusu, w mundurach, z orderami. Widzę wśród gości ze Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Kanady — dostrzegam dwóch wyższych oficerów francuskich, kilku oficerów włoskich. Oficjalny przedstawiciel władz rządowych Republiki Włoskiej, burmistrz miasta Cassino, przepasany trójkolorową szarfą, pluton honorowy karabinierów Premiera rządu włoskiego Craxi. Dostrzegam majora Witolda Zahorskiego, prezesa Związku Kombatantów Polskich we Włoszech.

Premier rządu włoskiego Craxi, składa na ręce majora Witolda Zachorskiego, prezesa Związku Kombatantów Polskich we Włoszech ( ) utrzymaną w serdecznym tonie, z wyrazami uznania i hołdu dla ofiar, sprzed czterdziestu lat, walki o klasztorne wzgórze.

Cała prasa przynosi dzisiaj artykuły, relacje ze spotkania Ojca Świętego z emigracyjnymi rzeszami, IL TEMPO, CORRIERE DELLA SERA, przynoszą fotografie Ojca Świętego, obejmującego wyzwoliciela Bolonii, sędziwego generała.

A tu już wchodzi poczta sztandarowa, na amfiteatralne, wysokie wzgórze, u którego podnoża leżą nasi żołnierze. Ile jest tych sztandarów? Chyba czterdzieści, 42, 44 Chorągwy, przepasany biało-czerwoną szarfą, asysta w białych rękawiczkach. Sztandary z Wielkiej Brytanii, Kanady, Francji, Argentyny, Brazylii, Nowej Zelandii, Niemiec Zachodnich, Belgii, Holandii — z orłami w koronie, napisy „Bóg, Honor i Ojczyzna”, sztandary drużyn Związku Harcerstwa Polskiego na emigracji. Widzę transparenty

przelewali? Od Tobruku, Narwiku, przelewana była Polska krew w Katyniu, pod Lenino, w Dunkierce, na Wale Pomorskim (oklaski) — czyśmy naprawdę nie przelali tak wiele krwi w obozach koncentracyjnych? Czasem do takiego wycieńczenia doprowadzono, że już nawet i krew płynąć nie mogła.

To są wszystkie nasze refleksje, refleksje nie tyle żalu, ale jakiejś perspektywy ku przyszłości, tej realnej oceny, że wolność naszą i waszą musi iść równoległe (Oklaski). Musimy sobie zdawać sprawę, że te walki o wolność naszą i waszą, dają nam równouprawnienie wśród narodów Europy i nie trzeba i nie powinno być tylko dawania tego miłosierdzia, bo nam się należy życie godne każdego kraju, który jest na poziomie cywilizacji (Oklaski).

Najmilsi! Jesteśmy na górze Cassino. Na górze przelanej krwi. Na górze świętej dla każdego Polaka. Stąd jest droga dzisiaj otwarta na Rzym. Możemy spokojnie tę drogę przebyć i powiedzieć namiestnikowi Chrystusa, że krew tu przelana nie poszła na marne, że dalej otwiera drogę do niedopełnionego jeszcze zwycięstwa (Oklaski).

Najmilsi w Chrystusie! Na zakończenie, jedno życzenie: abyśmy za dziesięć lat, na wielki jubileusz 50-lecia tej bitwy, znaczącej w dziejach Europy — będziemy wtedy o dziesięć lat starsi i na pewno wielu z nas Bóg powoła do siebie — ale pragniemy dzisiaj takie wotum złożyć, że będziemy tutaj znowu — ci którzy przeżyją — może i z Ojcem Świętym, odprawiać na świętej górze Cassino mszę świętą w jedności i pokoju. Że do 10 dni dotrwamy w Europie w pokoju i w tym zwycięstwie, które daje nam wiara ( ).

Po zakończeniu mszy św. odbył się apel poległych. Następnie złożono wieniec na grobach generała Władysława Andersa, biskupa polowego Józefa Gawliny i na mogiłach żołnierzy Drugiego Korpusu. Nad cmentarzem rozpięto transparent z napisem SOLIDARNOSC.

ty „Solidarnosc Zyje”, „Solidarnosc i Demokracja”, „Ojczyznę Wolną racz nam wrocic Panie”, „Walki o Wolność nie zaprzestaniemy — byli Żołnierze Armii Krajowej”.

Widzę sztandary gwiazdyste, widzę kanadyjski list kłonu. Są i prawdziwi hallerczycy, ostatni Mohikanie, ale nie do zdarcia, którzy przynieśli nawet portret generała Sikorskiego, jest oczywiście i portret generała Andersa. Dostrzegam wdowę po generale Andersie, panią Renatę i córkę i krewnych legendarnego już dzisiaj generała. Jest i prezes Rady Ministrów z Londynu Kazimierz Sabat, delegat prezydenta Edwarda Raczyńskiego, widzę działaczy Polonu swiata, Polonu amerykańskiej, kanadyjskiej, australijskiej, słowem — wielkie spotkanie transoceanicznej rodziny polskiej.

Dookoła ołtarza polowego, wzniesionego nad długimi rzędami mogił, ponad 50 duszpasterzy, z prymasem Polski na czele, Józefem kardynałem Glempem, kardynałem Władysławem Rubinem, byłym żołnierzem oddziałów generała Andersa, biskupem Szczepanem Wesołym. Dostrzegam prałata dawnych żołnierzy Drugiego Korpusu, widzę ojca Flawiana z orderami na habicie, widzę prałata Paszkowskiego z Orchard Lake, z klasztoru Ojcow Benedyktynów Nowych.

Rozgląda się ciekawym okiem, nie przypuszczał zapewne, że z tyłu Polaków przybędzie na miejsce historycznej bitwy. Dostrzegam siostry zakonne i braci Franciszkanów, Dominikanów, Jezuitów, duchownych innych wyznań — bo leżą na tym cmentarzu nie tylko członkowie wspólnoty rzymskokatolickiej. Widzę mojego przyjaciela, pisarza Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, który na stoku tej góry zdobył Virtuti Militari. Jeszcze nieraz będziemy mówili o tym morzu głów, nad którym kotłowały się i trzepotały biało-czerwone flagi i transparenty Solidarności. A oto i przybysze z najnowszej fali, ci którzy przybyli z obozów dla uchodźców.

Po mszy świętej zaczęła się manifestacja żołnierskiej wierności przysiędze. Głos zabrał generał Klemens Rowicki, który, mimo podeszłego wieku, trzyma się prosto i pełen jest młodzieńczego entuzjazmu.

Oskarżenie w ONZ

Na forum ONZ delegat amerykański stwierdził, że w Polsce wzrastają represje policyjne. Do delegata amerykańskiego przyłączył się delegat Szwecji, stwierdzając, że sytuacja w dziedzinie praw człowieka w Polsce jest wciąż przedmiotem niepokoju i troski społeczności międzynarodowej. Obie wypowiedzi padły podczas debaty Rady do Spraw Gospodarczych i Społecznych, która dokonywała przeglądu działalności Komisji Praw Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych. Komisja ta, z siedzibą w Genewie, jest naczelnym organem ONZ do spraw praw człowieka.

Podczas debaty doszło do ostrej wymiany zdań między delegatem amerykańskim a sowieckim Delegatem Stanów Zjednoczonych, ambasadorem Keithem, przypomniał, że mimo gwałtownych sprzeciwów sowieckich, na ostatniej sesji, w lutym, Komisja uchwaliła rezolucję dotyczącą Afganistanu. Rezolucja ta, dotycząca podstawowych praw człowieka, apelowała m.in. do rządów wszystkich państw o przestrzeganie prawa każdej jednostki do swobody wypowiedzenia się i mówiła o potrzebie natychmiastowego uwolnienia tych, którzy zostali aresztowani tylko dlatego, że z tego prawa skorzystali.

Jest jednak wielkim rozczarowaniem, powiedział delegat amerykański, że Komisja, na swej ostatniej sesji nie uchwaliła rezolucji w sprawie naruszania praw człowieka w Polsce i odłożyła uchwalenie tej rezolucji do przyszłego roku. Na sesji w roku przyszłym, powiedział, Komisja zobowiązana jest do podjęcia tej sprawy. Każdy, kto z otwartą głową i otwartymi oczami sledzi sytuację w Polsce, dochodzi do wniosku, iż liczba ludzi zatrzymanych i aresztowanych przez władze w PRL pozostaje wysoka, a represje policyjne wzmagają się, a nie ulegają ograniczeniu.

Delegat amerykański podkreślił, że Solidarność i inne niezależne struktury, są wciąż brutalnie niszczone i dławione. Wskazał przy tym palcem na Związek Sowiecki. Trwające w Polsce przesładowania wszystkich niezależnych struktur i ograniczanie wolności opinii wypowiedzi mają miejsce także na skutek instrukcji rządu sąsiedniego państwa, które pociąga za sznurki we wszystkich zasadniczych decyzjach zapadających w Warszawie.

Delegat Szwecji stwierdził, że sytuacja w dziedzinie praw człowieka w Polsce musi być nadal ściśle obserwowana, mimo pewnej poprawy tej sytuacji (choć nie sprecyzował, na czym ta poprawa miałaby polegać). Zaznaczył, że sprawa praw człowieka w Polsce znajduje się stale na wokandy Komisji Praw Człowieka ONZ. Z inicjatywy tej komisji sporządzono raport o sytuacji w Polsce, ale wielu członków Komisji wyraziło negatywną opinię na temat dokumentu, który został spisany pod auspicjami sekretarza generalnego ONZ. Dokument, przypomnijmy, spotkał się z ostrą krytyką Stanów Zjednoczonych i prasy międzynarodowej, jako nie oddający w pełni sytuacji w Polsce.

Delegat szwedzki stwierdził, że w raporcie brak było głębi, skali i szerokiego spojrzenia. Jest to w pewnym stopniu zrozumiałe, dodał, wobec trudności, które napotkali wysłannicy sekretarza generalnego, szczególnie wobec braku współpracy ze strony rządu PRL, który wysłanników sekretarza generalnego, mających dokonać oceny sytuacji, po prostu nie wpuszczał. Raport w obecnej formie nie wystarcza.

Dolary i bojkot

Dokonczenie ze str 1
dencji wszystkich wpłat, które nadchodziły z całych Stanów Zjednoczonych i z zagranicy, zwłaszcza z Kanady i Australii, lecz niektórzy szacują ogólną sumę na 150 tys dolarów.

Pieniądze te miały być przeznaczone na koszt zakwaterowania, wyżywienia i przejazdów około dwustu polskich olimpijczyków, w czasie ich tygodniowego pobytu w Kalifornii. Komitet organizacyjny igrzysk w Los Angeles udzielił Polakom specjalnej zniżki — normalnie za zakwaterowanie i wyżywienie liczy się 50 dolarów dziennie, Polakom miano liczyć tylko 35 dolarów.

Aleksander Kuryłło, przewodniczący polsko-amerykańskiego komitetu olimpijskiego w Los Angeles poinformował, że komitet jeszcze nie podjął decyzji, co teraz zrobić z zebranymi pieniędzmi. Są dwie możliwości, zatrzymać pieniądze na przyszłe zawody, lub je zwrócić.

W Los Angeles w Security Pacific National Bank spoczywa na koncie dla polskich sportowców 60 tysięcy dolarów. Jak pisał Nowy Dziennik, konto zostało zamrożone, do czasu podjęcia decyzji przez polsko-amerykański komitet olimpijski (Polish-American Olympic Hospitality Committee).

A oto reakcja Polaka w USA, który zbierał pieniądze dla polskich olimpijczyków, Johna Matuszewicza, chemika Pracuje w Colgate-Palmolive Company w Jersey City i tam przeprowadził zbiorczą Matuszewicz powiedział reporterowi: „To, że polski zespół nie przyjedzie, było dla nas szokiem. Ludziom, którzy kochają sport, powinno się pozwalać na uprawianie sportu. Być może nadszedł czas, by olimpiady organizować w Grecji, aby na przyszłość uniknąć takich problemów”.

Aleksander Kuryłło jako „nonsens” odrzuca oficjalne uzasadnienie bojkotu podane przez władze PRL (zagrożenie bezpieczeństwem).

John Matuszewicz powiedział: „Osobiscie uważam, że to tłumaczenie do swinstwa Polscy sportowcy mogą tu zaw sze przyjechać i nikt nie jest przeciw nim”.

ANATOL KOBYLINSKI

O POLSKIEJ WIDOWNI TEATRALNEJ

Na przestrzeni kilku ostatnich tygodni, w prasie polskiej pojawiły się dwa artykuły, których autorzy zajmują się rzekomo obniżeniem poziomu polskiej widowni teatralnej. Najpierw Andrzej Wasilewski, w obszernym artykule, który ukazał się w czasopiśmie "ARGUMENTY" z dnia 29 stycznia br. przede wszystkim opluwa skrupulatnie, bo inaczej tego paszkwila nazwać nie można, polskich literatów, wydających swoje utwory poza zasięgiem krajowej cenzury. Nie zamierzam tutaj ustosunkowywać się do tej części wywodów Wasilewskiego. Tworcy tej miary co Kazimierz Brandys, Stanisław Baranczak czy Marek Nowakowski doskonale sami się bronią swoimi dziełami, które Wasilewski nazywa pseudo-literaturą. Ale w swoim bredzeniu o demoralizacji, jak wypływa z twórczości wymienionych przykładowo autorów, jednocześnie Wasilewski biada, że degradacja dokonująca się w Polsce w sferach nadawców kultury, następuje również w kręgach jej odbiorców i martwi się, że dzisiejszy widz teatralny jest pozbawiony aspiracji, a przychodzi do teatru z prostackim bagażem uprzedzeń i przesądów. Na koniec Wasilewski konkluduje, że nigdy jeszcze nie mieliśmy w teatrach tak ogłupiałej publiczności.

Dziwnym zbiegiem okoliczności w dwa tygodnie później, w tygodniku "POLITYKA" z dnia 11 lutego 1984 roku autorka podpisująca się Wanda Strążewska, która, jak się zaraz okaże, też nie lubi polskich widzów teatralnych, pisze w artykule pt. "PRETENSJE DO POLSKIEJ PUBLICZNOŚCI", że będąc bywalczynią teatrow zachodnich, zastanawia się dlaczego widz polski jest taki zdeformowany. Zas miarą tego zdeformowania jest fakt, że kiedy Strążewska przychodzi do teatru obejrzeć sztukę, to polski widz, który według autorki nie lubi czystej sztuki, przychodzi jedynie do teatru i pragnie aby teatr był mu oddany, podczas kiedy publiczność na Zachodzie jest luz-

na i oddana teatrowi. Nie będę Strążewskiej tłumaczył dlaczego naszej publiczności brakuje tego zachodniego luzu. Niech się sama rozejrzy, nie tylko po widowni teatralnej, to może zrozumie. Ale z jednym się z autorką zgadzam, że w Polsce teatr zawsze spełniał służebną rolę wobec swojej publiczności i nasza publiczność wie czego od polskiego teatru może oczekiwać. Wiem doskonale, z mojej długoletniej obecności w środowisku teatralnym, jak świetną mamy polską widownię teatralną. Polski widz jest wyrobiony, wrażliwy, inteligentny i reagujący bezbłędnie na intencje tworców przedstawienia. I właśnie zaraz dalej dowiadujemy się, że według Strążewskiej ci właśnie twórcy, polscy reżyserzy ogłupiają polską widownię. To ich oskarża autorka artykułu o deformację mentalności polskiego widza, ponieważ w sposób perfidny przeinaczają dzieła mistrzów, deformując ich treść. Dalsze wywody Strążewskiej są tak osłupiające, że muszę ich fragment dosłownie zacytować. Strążewska pisze: "Jeżeli reżyser właściwie odda arcydzieło, a nie zrobi z niego kiczu (co u nas bardzo często się zdarza) wtedy widz nie śmieje się w dzikich miejscach spektaklu, nie gwizdaje, nie mczy, nie ryczy, tylko ma przeżycia metafizyczne, a sztukę ocenia jako "orgię metafizyczną". Widz podczas spektaklu czystej formy jest jakby w transie i nawet nie panuje nad łzami, co nie tak znowu rzadko widywałam w Londynie" (koniec cytatu).

Pragnę tu zapewnić autorkę tych pretensji do polskich widzów, że i polska publiczność potrafi mieć łzy w oczach, ale być może rzeczywiście nie z powodu czystej formy, która tak rozrzuca według Strążewskiej publiczność londyńską, lecz przez głębokie treści zawarte w spektaklach, które swojej publiczności prezentują polscy reżyserzy. Polski teatr i jego twórcy posiadają tak wysoką rangę, że nie ma najmniejszej potrzeby tego jeszcze raz udowodnić. Intryguje mnie tylko, gdzie Strążewska słyszała mu-

czących i ryczących widzów w polskim teatrze? W każdym razie na zakończenie artykułu możemy trochę odetchnąć, bo Strążewska wspominałomnie wyznaje, że wprawdzie powinna nienawidzić tej polskiej widowni, ale jej tylko współczuje. No bo kiedy Strążewska przybywa do teatru na Zachodzie to czuje nieodpartą sympatię do całego otoczenia, a w Polsce otoczenie teatralne zawsze napawa ją lękiem. To jeszcze nie wszystko. Strążewska na koniec karci już cały polski naród, który z uporem przez wieki stale deformuje sztukę i wprawdzie autorka przyznaje, że nie należy w zasadzie dyskutować na temat gustów, ale jeśli te gusta podziela ponad trzydzieści milionów Polaków i jeśli one są diametralnie inne od reszty Europy, to Strążewskiej nie jest wesoło. To ostatnie stwierdzenie autorki artykułu o polskiej publiczności, przypomina mi powiedzenie jednego z naszych rodzimych dygnitarzy: "Narod mnie zawiodł".

Ponieważ Strążewskiej nie jest wesoło na naszych widowniach teatralnych, to można jej poradzić, żeby lepiej przestała chodzić do polskiego teatru, bo naprawdę nie rozumie co tam się dzieje. Ale tak na serio, to naprawdę smutne jest to, że polska prasa drukuje tego rodzaju paszkwile i aroganckie brednie obrazające nie tylko wspólną polską publiczność, ale i świetną tradycję polskiego teatru.

A te ponad trzydzieści milionów Polaków, których gusta nie podobają się Strążewskiej, ta ogromna polska widownia, napawa lękiem nie tylko autorkę omawianego artykułu w tygodniku "POLITYKA", ale spędza też sen z powiek reżyserom, granego już od czterdziestu lat w naszym kraju spektaklu, który pomimo kilkakrotnego wygwizdania go, a najmocniej i najgłośniej w 1980 roku, jest uporczywie wznawiany z trochę zmienianą obsadą, ale ciągle w tych samych tandetnych i zużytych dekoracjach.

ANATOL KOBYLINSKI

Gronowicz

Dokroczenie ze str 1

Tymczasem jednak, amerykański dziennikarz Kenneth A. Briggs, usłyszał od urzędnika biura prasowego Watykanu co następuje: „Nieprawdą jest, że Antoni Gronowicz rozmawiał z Papieżem w latach 1980-1982, lub kiedykolwiek indziej. Papieża widział raz tylko, na audycji ogólnej na placu św. Piotra. Urzędnik watykański, który zastrzegł sobie anonimowość, powiedział, że takie spotkania w czasie audycji trwają zaledwie sekundy.

Briggs pisze, że kilkakrotnie próbowano uzyskać w Watykanie obszerniejsze komentarze na temat tego, co powiedział urzędnik watykańskiego biura prasowego, kiedy fotograf watykański przypomniał sobie mglisto, że fotografował Papieża w towarzystwie Gronowicza w innych miejscach w Watykanie. Władze watykańskie nie zareagowały na te próby.

Ale 70-letni pisarz Antoni Gronowicz, autor 25 opublikowanych książek, nieustępliwie obstaje przy autentyczności swych wywiadów z Papieżem. Oświadczył, że „z czystym sumieniem” może stwierdzić, iż treść jego książki jest prawdą „w stu procentach”. Powiedział, że informacje swoje sprawdzał niejednokrotnie, a zaprzeczenie Watykanu określił jako „kompletne kłamstwo”.

Jest to drugi, w ciągu ostatnich lat, konflikt w związku z twórczością Gronowicza. W 1978 wydał biografię Greta Garbo. Aktorka zaatakowała książkę, twierdząc, że jest to oszustwo. Zanim książka mogła być opublikowana, przez firmę Simon & Schuster, Greta Garbo złożyła pod presją następujące oświadczenie: „Nigdy nie utrzymywałam ludzkich stosunków, czy to przyjaźni, czy znajomości, czy jakichkolwiek innych stosunków, z Antonim Gronowiczem”. Książka była już wtedy wydrukowana, ale wydawca ogłosił, że sprzedaż będzie wstrzymana, póki żyje Greta Garbo.

Antoni Gronowicz utrzymywał, że aktorkę znał dobrze, a do zaprzysiężenia dokumentu nakłoniły ją osoby z jej otoczenia. John Diamond, w owym czasie kierownik działu prawnego firmy Simon & Schuster, twierdzi, że dokładnie zbadał prawdziwość zarzutów aktorki i jest przekonany, że wersja przedstawiona przez Gronowicza jest w stu procentach prawdziwa. John Diamond obecnie prowadzi prywatną praktykę prawniczą. Opowiada, że poprosił Antoniego Gronowicza o nazwiska dwunastu osób, które widziały go w publicznych miejscach, w towarzystwie Greta Garbo. Autor podał nazwiska i w każdym przypadku osoby te potwierdziły wersję Gronowicza. Decyzja opóźnienia książki wynikała z tego, że wydawca chciał uniknąć sprawy sądowej, w której autor i aktorka mogłyby się znaleźć w sądzie jako przeciwnicy.

Wydawca książki Gronowicza o Papieżu wiedział o konflikcie z Garbo, lecz uważa „God's Broker” za rzecz prawdziwą i twierdzi, że ma pełne przekonanie o wiarygodności autora.

Według Gronowicza, bezpośredni dostęp do Ojca Świętego uzyskał on dzięki swej przyjaźni ze zmarłym prymasem Polski, kardynałem Stefanem Wyszyńskim. Dzięki te-

mu mógł obejść rygorystyczną formalną procedurę watykańską. Twierdzi, że najwyżsi urzędnicy w Watykanie albo nie wiedzieli o jego wywiadach z Papieżem, albo byli bardzo przeciwni takim specjalnym względom.

W rozmowie z amerykańskim dziennikarzem Antonim Gronowicz, odbywający rekonwalescencję po ataku serca w styczniu br., opowiedział, że Ojca Świętego spotkał po raz pierwszy w czasie pierwszej pielgrzymki papieskiej do Polski, w 1979. Spotkanie odbyło się w obecności kardynała Wyszyńskiego. Zachęta ze strony kardynała i zgoda Papieża doprowadziły do rozmów w papieskich apartamentach i w czasie długich spacerów w Watykanie, na świeżym powietrzu. Rozmowy z Papieżem i z kardynałem były prowadzone po polsku. Opublikowana książka zawiera wiele bezpośrednich cytatów, które autor im przypisuje.

Urzędnik watykański stwierdził, że Gronowicz spotkał Ojca Świętego raz tylko, na placu św. Piotra. W odpowiedzi Gronowicz i jego wydawca Richardson, przedstawiają fotografię autora z Papieżem, w papieskiej bibliotece Arturo Mari, fotografa gazety L'Osservatore Romano, oficjalnego pisma Watykanu, uznany jest za autora zdjęć. Gdy pokazano mu odbitki, Mari stwierdził, że wydają się znajome i przypuszcza, że to on wykonał te zdjęcia, ale nie może mieć co do tego pewności, bo jego gazeta wykonuje takie upozowane fotografie w wielkich ilościach.

Kardynał Jan Król z Filadelfii potwierdził, że autor konsultował się z nim co do fragmentów książki. Następnie kardynał Król napisał po tych konsultacjach list do wydawcy, określając książkę jako arcydzieło. Napisał: „Przeczytałem wiele książek o Papieżu Janie Pawle II, którego znam od przeszło 20 lat. Nie będzie pochlebstwem jeśli powiem, że pana książka jest arcydziełem — jest inna i lepsza niż wszystko, co przeczytałem”.

W wywiadzie prasowym kardynał Król powiedział, że nie ma możliwości zweryfikowania, czy Gronowicz rzeczywiście przeprowadził wywiady z Papieżem. Powiedział jednak, że niektóre części książki są oparte na faktach i dodał: „Możliwe, że książka ta to mieszanka autentycznego z żywą wyobraźnią autora”.

Ks. Thurston Davis, były wydawca czasopisma „America” wydawanego przez Jezuitów, wyraził sceptycyzm wobec książki Gronowicza, mówiąc: „Zdrowy rozsądek i dowody zaczerpnięte z samej książki, każą odrzucić całe fragmenty tego, o czym się tu zapewnia. Wiele z tego to nonsens”. Dodał, że inne części książki wyraźnie wydają się prawdziwe. Jednak plotkarski ton w dużej mierze brzmi nie jak głos, charakterystyczny dla Papieża lub kardynała Wyszyńskiego.

Według Gronowicza, Papież powiedział mu w 1982, iż jest przekonany, że Stany Zjednoczone miały możliwość zapobieżenia zamachowi na jego życie, którego dokonał Mehmet Ali Agca na placu św. Piotra. W wywiadzie, datowanym niemal w rok po zamachu, Papież miał zapytać: „Dlaczego Amerykanie na swych pieniądzach piszą „In God We Trust” (Ufamy w Bogu)?

Gronowicz pisze, że próbował odpowiedzieć, kiedy do biblioteki wszedł sekretarz Papieża „Ojciec Święty zdjął rękę z moich ramion i patrząc mi prosto w twarz, powiedział: „Gdybyście rzeczywiście chcieli, to moglibyście mi zaos-

zczędzić tych ran i tego fizycznego bólu. Wszystko jedno zresztą, wybaczam im i modlę się mocno, by przekształcić swój ból w siłę duchową”.

Autor sądzi, że Papież miał na myśli to, że Stany Zjednoczone miały możliwość wykrycia i uniemożliwienia takich zamachów. W książce, Gronowicz cytując słowa papieskie: „dowiedz się o ważnych faktach”, dotyczących zamachu, „wcześniejsze może, niż sądzisz”, ale nie podaje dalszych wyjaśnień.

Autor pisze o tym, jak kardynał Wyszyński opisał konklawe, które zebrało się 14 października 1979, aby wybrać następcę Jana Pawła I. Antoni Gronowicz powiedział dziennikarzowi, że kardynał, świadom tego, że umiera na raka, chciał dać temu świadectwo i podzielić się poglądami, mimo zasady kanonicznej wymagającej, by kardynałowie w tajemnicy utrzymywali przebieg konklawe.

Wersja przedstawiona w książce Gronowicza jest następująca. Według kardynała Wyszyńskiego, który był duchowym i eklezjastycznym mentorem kardynała Wojtyły, doszło do wyboru Papieża, kiedy w siódmej turze głosowania na kardynała Wojtyłę padły głosy kardynałów niemieckich, amerykańskich i kardynałów Trzeciego Świata, których udało się przekonać. Kardynał Wyszyński miał powiedzieć, że jego głównymi sprzymierzeńcami w tej kampanii byli kardynałowie Franz Koenig z Austrii, Jan Willebrands z Holandii i Arnau Jubany z Hiszpanii.

Duma polskiego Kościoła, ksiądz Karol Wojtyła, szybko został wyniesiony do godności biskupa, potem arcybiskupa krakowskiego. W Watykanie wzrastał szacunek dla jego intelektu i przymiotów duchowych. W jednym z fragmentów książki Gronowicza Papież Paweł VI, pod koniec swego panowania, nakłania polskiego kardynała, by próbował sięgnąć po tron papieski. Jak opowiada w książce kardynał Wyszyński, Papież Paweł VI wręczył kardynałowi Wojtyłemu plik papierów, przedstawiających strategię, która miała zapewnić mu wybór na tron papieski.

Kardynał Wojtyła opierał się temu mówiąc, że woli pozostać biskupem, lecz kardynał Wyszyński dał do zrozumienia, że arcybiskup krakowski nie był całkowicie pozbawiony ambicji. Przewodnik duchowy przyszłego Papieża miał powiedzieć autorowi: „Musisz znać psychologię księży, którzy spędzają wiele czasu na modlitwie i służeniu ludziom i wreszcie przekonują się, że Bóg nie wynagrodził ich odpowiednio tu na ziemi. Nie chcą winić Ducha Świętego, więc zwracają się do równych sobie i starają się tak manewrować, by ci uznali ich za nieco wyższych od siebie. Karol nie był woli od tej ludzkiej słabości, ale patrząc obiektywnie na wszystkich kandydatów do tronu papieskiego, musi się przyznać, że on właśnie najbardziej zasługiwał na wybór”.

Gronowicz pisze też o tym, co Papież sądzi o katolikach amerykańskich. Po wizycie Papieża w Stanach Zjednoczonych w 1979, pisze Gronowicz, pobyt w Nowym Jorku, Bostonie i Waszyngtonie doprowadził Jana Pawła do wniosku, że „amerykański Kościół katolicki jest potęgą materialną, lecz niektórzy jego przywódcy są ubodzy duchem”.

Papież miał powiedzieć Antoniemu Gronowiczowi, że materializm „zabija pragnienie bogactw ducha” i że zawładniają wszystkie kościoły amerykańskie, bo bezkrytycznie popierają politycznych władców kraju.”

Sacharow w szpitalu

LIST SACHAROWA DO

J.STONE'A

Ponizej przytaczamy list A Sacharowa do J Stone'a, przewodniczącego Federacji Uczonych Amerykańskich List datowany 13 stycznia 1984 został przekazany J Stone'owi w Waszyngtonie prawie z czteromiesięcznym opóźnieniem List doręczony został w wersji angielskiej przetłumaczony przez jednego z najbliższych członków rodziny Sacharowa

Drogi Panie Stone,

Proszę przyjąć najlepsze życzenia bożonarodzeniowe i noworoczne dla Pana zony i dla Pana od Heleny (zona Sacharowa - red) i ode mnie

Bardzo dziękuję za Wasze prezenty, które przekazała mi Helena. Wieczorami zaznajamiam się obecnie z komputerem oraz wymyślam programy pewnych skomplikowanych problemów znajdując w tym wszystkim niewystawioną przyjemność

Jest Pan już świadom walki, którą podjęliśmy w celu uzyskania zgody na wyjazd Heleny za granicę, by mogła się leczyć i zobaczyć naszych najdroższych. Tym razem sprawa jest bardziej trudna i tragiczna niż ta sprzed dwóch lat kiedy to w jej rozwiązaniu Pana poparcie wraz z poparciem naszych przyjaciół na całym świecie odegrało tak decydującą rolę. Ale ponownie zwracam się o pomoc

KGB wybrało Helenę za swą

główną ofiarę i nie porzuci tego planu łatwo. Stan zdrowia Heleny jest niebezpieczny. Od czasu jej zawału praktycznie odmawia się jej opieki lekarskiej, tego co potrzebuje tak bardzo. Według mnie leczenie jej w szpitalu Akademii byłoby bezużyteczne, a nawet groźne - wszystko może się jej tam przytrafić. Podróż za granicę może ją uratować. Helena absolutnie musi zobaczyć swą matkę, dzieci oraz wnuki

W swym liście do Andropowa podkreśliłem, że jej wyjazd stał się dla nas kwestią życia i śmierci - i tak jest naprawdę. Znajduję w sobie coraz mniej nadziei, że sprawa ta może być rozstrzygnięta przez "zwykłe" środki. Myślę ponownie o strajku głodowym jakkolwiek okropnie i irracjonalnie to brzmi. Ale czy jest jakiegokolwiek inne wyjście?

*Z wyrazami głębokiego szacunku pozostaje szczerze oddany
Andrzej Sacharow*

A Sacharow czołowy dysydent sowiecki, laureat pokojowej Nagrody Nobla oraz wybitny uczyony, który 2 maja podjął strajk głodowy na znak protestu przeciwko niewypuszczeniu przez władze sowieckie jego żony Heleny Bonner na leczenie za granicę został według ostatnich informacji zabrany siłą z mieszkania w Gorkach, w których przebywa na zesłaniu od roku 1980, i umieszczony w szpitalu gdzie poddany został przymusowemu odżywianiu. Przez kilkanaście dni po rozpoczęciu przez Sacharowa głodówki los Sacharowa pozostawał nieznany. Ostatnia osoba, która miała 6 maja krótki kontakt z Sacharowami znalazła się pod całodobową strażą KGB.

W niedzielę (20 maja) dobre poinformowane źródło zachodnie w Moskwie przekazało informacje, że Sacharow się odnalazł i przebywa wbrew własnej woli w szpitalu, gdzie poddaje się go przymusowemu odżywianiu. Lokalizacja oraz typ szpitala, w którym KGB zamknęło Sacharowa nie są znane.

Dodatkowe informacje, dla których A Sacharow, zdecydował się na głodówkę zostały ujawnione 19 maja przez wysokiego urzędnika amerykańskiej ambasady w Moskwie. Powiedział on, że 12 kwietnia żona Sacharowa Helena Bonner podczas swego ostatniego pobytu

w Moskwie pozostawiła w samochodzie ambasady amerykańskiej kopie dwóch listów. Jeden z nich był adresowany do przywódcy ZSRR K Czernienki, drugi do ambasadora USA w ZSRR A Hartmana. W liście do Czernienki Sacharow prosi o wyrażenie zgody na wyjazd Heleny Bonner za granicę w celu leczenia oczu i serca. W liście do A Hartmana Sacharow pisze o planowanej głodowce oraz prosi o udzielenie schronienia żonie Helenie na terenie ambasady USA na czas trwania głodówki. Według urzędnika listy zostały wykryte po tym jak Helena Bonner wyjechała z Moskwy i nie odbyły się żadne rozmowy związane z azyłem na terenie ambasady USA w ZSRR pomiędzy żoną Sacharowa a ambasadą Heleny Bonner, która 2 maja miała przyjechać z Gorki do Moskwy została zatrzymana przez KGB w Gorkach i oskarżona o zniesławianie państwa i ustroju sowieckiego. Na znak protestu A Sacharow rozpoczął 2 maja głodówkę.

W prasie sowieckiej wszczęto kampanię przeciwko Bonner i Sacharowowi. TASS opublikował raport dotyczący stanu zdrowia H Bonner, w którym stwierdza się wyraźnie, że ponad rok temu Helena Bonner miała problemy z sercem, ale że obecnie stan jej zdrowia jest zadowalający. Na koncu raportu TASS-a czytamy: "Niechaj dowiedzą się ludzie dobrej woli istotą sprawy nie jest chirurgiczna operacja, ale skandaliczna intryga polityczna, w której wykorzystuje się wszystko w celu rzucania potwarzy na

Związek Radziecki i rozniecania nienawiści między ludźmi"

Dr Jeremy Stone, do którego A Sacharow zwrócił się listownie z prośbą o pomoc (list zamieszczamy obok) powiedział w Waszyngtonie, że rozmawiał w sprawie prosby Sacharowa z wieloma pracownikami ambasady sowieckiej w USA oraz z innymi osobami.

8 maja, wyprzedzając 63 urodziny Sacharowa przypadające na 21 maja prezydent Reagan wystosował do nowojorskiego Domu Wolności posłanie, w którym napisał: "jest jasne, że Andrzej Sacharow jest jedną z tych rzadkich osób, która przekroczyła trudne wyzwania i stała się częścią historii. W tym krytycznym momencie dziejów ciąży na nas obowiązek zwrócenia uwagi na los Sacharowów. Jest nam łatwo utożsamiać się z ich losem, gdyż żądają Oni wolności fundamentalnych, tych, które wszyscy Amerykanie pielęgnują"

Dr Stone odwiedził dra Sacharowa w Moskwie w roku 1975 po tym jak Amerykańska Federacja Uczonych pomogła Helenie Bonner w uzyskaniu zgody na wyjazd do Włoch w celu poddania się operacji oka. W 1975 roku Sacharow głodował trzy dni zanim władze sowieckie zgodziły się na wyjazd jego żony za granicę.

W 1981 Sacharowowie podjęli skuteczną 17-dniową głodówkę, gdy władze sowieckie nie wyraziły zgody na wyjazd do męża w USA Lizy Bonner - synowej Heleny.

POLCAN DISTRIBUTORS

O F E R U J E

PAMIĄTKI Z OKAZJI PRZYJAZDU PAPIEŻA JANA PAWŁA II do KANADY:

P2 6½ inch	Popiersie na Postumencie	20 00
P3 4½ inch	Popiersie na postumencie	1400
P7	Trojwymiarowy portret w ramce (6x9 inch)	8 00
P9 3½ inch	Miniatura w okrągłej ramie 5½ inch	5 50
P10 3½ inch	Miniatura w kwadratowej ramie 5½ inch	5 50
P16	Miniatura Papieskiego Pastorała	5 50

Inne pamiątki można obejrzeć w fabrycznym sklepie. Informacji w tej sprawie udzieli Ci Echo Tygodnia.

By kupić pamiątkę po cenie niższej niż w sklepach należy wypełnić i wysłać poniższy kupon.

ZAMÓWIENIE

Symbol Ilość Cena SUMA

Załączono \$

Nazwisko i imię
Dokładny adres
Telefon
Podpis

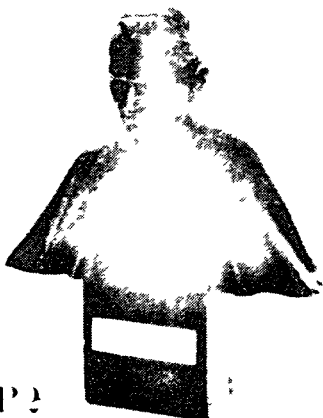
Zamowienia wraz z czekami lub przekazami pieniężnymi wystawionymi na POLCAN DISTRIBUTORS prosimy kierować na adres: 393 Shaw Str Toronto, Ont M6J 2X4

Część dochodu ze sprzedaży przeznaczona jest na fundusz Jana Pawła II dla polskich sierot i opuszczonych dzieci.

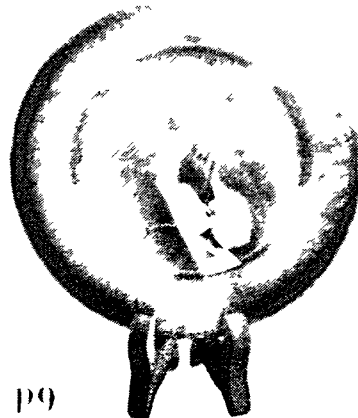

P7

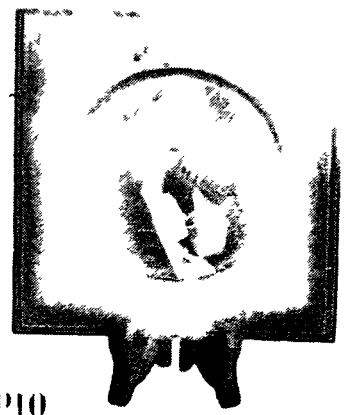
P34

P2

P9

P10

CZEŚĆ BOHATEROM SPOD MONTE CASSINO!

Dnia 18 maja br. upłynęło 40 lat od zwycięskiej bitwy II Polskiego Korpusu o Monte Cassino. Rocznicą tej historycznej bitwy jest odrębna od innych. W długim karawanie wspomnień pamięć o tej bitwie, znajdzie swe miejsce wśród historii wielkich polskich bitew na przestrzeni stuleci. Ta wielka chwila dziejowa, która przypadła II Korpusowi atakować niemiecką twierdzę broniącą dostępu do wiecznego miasta Rzymu, nie wróżyła łatwego zwycięstwa.

Trzeba było z całą determinacją i żołnierskim zaparciem iść w bój, poza którym było ciemne jutro.

Armia sowiecka ze wschodu posuwała się zawrotnym pędem na zachód, co groziło okupacją całego kraju, a tym samym narzuceniem Polsce komunizmu.

Dochodziły wieści, że Sowietci noszą się z zamiarem zawarcia odrębnego pokoju z Niemcami.

Przed dowództwem alianckim wyrosła alternatywa szybkiego działania na Rzym i wypchnięcie niemieckiej armii z Włoch. Dotychczasowe natarcia alianckie, zostały krwawo odparte, a wielkimi stratami. Dowództwo armii sprzymierzonych we Włoszech szukało rozwiązania, których wojsk

sojuszniczych należałoby użyć, aby zdobyć tę warowną twierdzę Monte Cassino? Wybór padł na II Polski Korpus, którym dowodził gen. Władysław Anders. II Polski Korpus z jego dzielnym dowódcą przyjął ten ciężki zaszczyt.

Gen. Anders doskonale zdawał sobie sprawę, że bitwa będzie ciężka i że straty będą wielkie w zabitych i rannych.

Klasztor Monte Cassino był poddany bombardowaniu z powietrza i lądu. Czołgi sprzymierzonych podchodziły pod jego mury, z których pozostały tylko gruzy. Elitarne Dywizje niemieckie broniły się z determinacją, blokując drogę do Rzymu.

Dnia 11 maja 1944 roku o godzinie 11:00 wieczorem błyskawica przebiegła Połwysep Apeniński, przez linie frontu od Acquafondata pod Monte Cassino, aż po brzeg tyrenski.

Na niemieckie linie obronne strzelało 100 dział różnego kalibru. O godz. 1:00 po połnocy wyszło natarcie II Korpusu, które pod silną i skoncentrowaną obroną niemiecką zatrzymało się. W tym czasie 13-ty Korpus brytyjski sforsował rzekę Liri i uchwycił przyczółki do następnego działania.

Rozpoczęły się krwawe walki zaczepno-obronne. Az dopiero dnia 18 maja 1944 r. zakończyła się ciężka batalia II Korpusu, który zdobył pasmo wzgórz i klasztor Monte Cassino.

Pomiędzy godziną 8 a 9 rano Patrol 12-go Pułku Ułanów Podolskich, pierwszy wkroczył do ruin Klasztoru i zatknął na jego gruzach swój proporzec pułkowy. Bitwa II Polskiego Korpusu nie była jeszcze skończona. Trzeba było zdobywać drugą ufortyfikowaną twierdzę tzw. "Linia Hitlera", która zagrażała drodze do Rzymu.

Przy współdziałaniu Korpusów brytyjskiego i kanadyjskiego, polskie patrole po krwawych zmaganiach dnia 25 maja 1944 r. wyparły niemiecką obronę z ich stanowisk. Droga do Rzymu, została otwarta. W tych heroicznym siedmiodniowych zmaganiach pod Monte Cassino i pięciodniowych pod Piedimonte II Polski Korpus stracił 281 oficerów i 3 503 szeregowych z czego jedna-trzecia zabitych i tylko 102 zagnionych.

Ta przerażająca liczba w zabitych i rannych, sama mówi za siebie. Dowódcą frontu gen. Alexander, dekorując gen. W. Andersa Orderem Łaźni za Monte Cassino, powiedział:

"Był to wielki dzień sławy dla Polski, kiedyście zdobyli tę warowną fortecę, którą sami Niemcy uważali za niemożliwą do zdobycia. Była to pierwsza wielka próba bitwy, którą przeszliście w walce o fortecę europejską."

Nie jest to tylko wspaniały początek, jest to wskazanie na przyszłość.

Żołnierze II Polskiego Korpusu, jeżeli by mi dano do wyboru między jakimkolwiek żołnierzami, których bym chciał mieć pod swoim dowództwem, wybrałbym Was Polaków. Oddaję Wam cześć!"

List D-cy 8 Armii do gen. W. Andersa, "Dzielnosc polskich oddziałów w tych zarytych walkach oraz sposob w jaki wytrzymały one ciężki ogień moździerzy i artylerii oraz uporczywe natarcie były dla mnie rewelacją. Pewny jestem, że ten pamiętny czyn przejdzie do historii jako wspaniałe osiągnięcie oręża polskiego, a w naszej historii wojskowej na pewno zaliczony będzie do wybitnych sukcesów 8 Armii - Gen. Oliver Leese"

17 III 1930

Podpisanie w Warszawie Traktatu Handlowego z Niemcami. Zakonczenie wojny celnej.

29 VI 1930

Kongres Centrolewu w Krakowie, kontynuując legalną walkę stronnictw opozycyjnym o likwidację rządów sanacji, dał początek Blokowi Parlamentarnemu tych stronnictw. Centrolewem nazwano stronnictwa centrum i lewicy sejmowej, które zawarły w końcu roku 1929 porozumienie w sprawie zwalczania dyktatury stworzonej w wyniku zamachu majowego Piłsudskiego.

20 VIII 1930

Rozwiązanie sejm i senatu, zapowiedz nowych wyborów.

10 IX 1930

Aresztowanie kilkuset osób, w tym wybitnych przedstawicieli opozycji, przywódców Centrolewu i osadzenie ich w więzieniu wojskowym w Brzesciu nad Bugiem (Wincenty Witos, Norbert Barlicki, Stanisław Dubois, Herman Liebermann, Kazimierz Baginski, Władysław Kiernik, Józef Putek i inni).

14 IX 1930

Zjazd Centrolewu w Warszawie. Urządzenie wbrew zakazowi władz demonstracyjnego pochodu, który stał się antyrządową demonstracją, starcia z policją. Liczne aresztowania.

IX - XI

Wojsko i policja pacyfikują Galicję wschodnią - akcja antyukraińska.

2 XI 1930

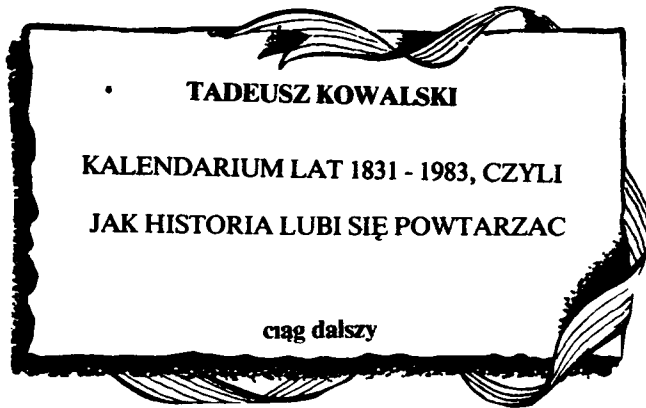
Unieważnienie w wyborach do sejm wielu lokalnych list Centrolewu, na których figurowali czołowi przywódcy stronnictw opozycyjnych.

20 I 1931

Udzielenie koncesji polsko-francuskiemu Towarzystwu Kolejowemu na budowę i eksploatację kolei Herby Nowe - Inowrocław - Nowa Wies - Gdynia, tzw. "Magistrała Węglowa".

15 III 1931

Kongres Zjednoczeniowy Stronnictw Ludowych PSL-PIAST, PSL-Wyzwolenie, Stronnictwo Chłopskie. Utworzenie Stronnictwa Ludowego.

28 VIII 1931

Rząd polski składa propozycję zawarcia paktu o nieagresji z ZSRR.

26 X 1931 - 13 I 1932

Proces byłych więźniów brzeskich, oskarżonych o przygotowywanie zamachu stanu. Skazani zostali Adam Ciołkosz, Stanisław Dubois, Mieczysław Mastek, Adam Pragier, Józef Putek na 3 lata więzienia, Norbert Barlicki, Władysław Kiernik, Herman Liebermann na 2,5 roku więzienia, Kazimierz Baginski na 2 lata, Wincenty Witos na 1,5 roku. Witos, Baginski, Kiernik, Liebermann i Pragier wymigrowali.

1931

Ludność miast stanowiła ok. 27% ogółu mieszkańców Polski.

II 1932

Demonstracje chłopskie w Rzeszowie. Trzytygodniowy strajk - bojkot w Limanowej (wstrzymywanie się chłopów od dowozu żywności do miast) z powodu niskich cen na artykuły rolne, a zbyt wysokich na wyroby przemysłowe, oraz nadmiernych podatków.

III 1932

Strajk powszechny górników Zagłębia Dąbrowskiego i Krakowskiego.

18 IV 1932

Deklaracja Hitlera na Zjeździe NSDAP w Bytomiu w

sprawie przywrócenia granic na wschodzie i zachodzie według stanu z 1914 r.

V - VII 1932

Starcia chłopów z policją w wielu rejonach kraju: Lubla pow. Krosno, Łapanów pow. Bochnia, Lesko, Jadów pow. Radzymin. Spowodowane były pogarszającą się sytuacją ekonomiczną wsi. Padło kilkunastu zabitych i wielu rannych.

25 VII 1932

Zawarcie Paktu o Nieagresji pomiędzy Polską a ZSRR. Miał obowiązywać przez 10 lat. Został złamany jednostronnie przez Sowiety w dniu 17 IX 1939 r.

30 I 1933

Adolf Hitler zostaje Kanclerzem Rzeszy Niemieckiej.

1 III 1933

Otwarcie linii kolejowej Herby Nowe - Gdynia.

14 III 1933

Rada Ligi Narodów akceptuje zwiększenie przez Polskę oddziału wartowniczego na Westerplatte.

15 III 1933

Ustawa o szkołach akademickich. Ograniczenie samorządu szkół wyższych.

27 III 1933

Rząd rozwiązuje obóz Wielkiej Polski, organizację utworzoną przez Romana Dmowskiego.

8 V 1933

Ignacy Moscicki wybrany ponownie prezydentem Rzeczypospolitej.

VI - VII 1933

Kolejne krwawe starcia chłopów z policją na południu Polski, powiaty limanowski, rzeszowski, ropczycki, łancki, leżajski i inne.

22 - 23 X 1933

Deklaracja Związku Młodzieży Wiejskiej RP "WICI" głosi hasła wyłączenia świeckich i duchownych właścicieli dóbr, fabryk, kopalni i lasów bez odszkodowania.

26 I 1934

Zawarcie Paktu o nieagresji między Polską a Niemcami (na 10 lat). Dnia 15 XI poselstwa w Warszawie i Berlinie zostały podniesione do rangi ambasad.

10 IV 1934

Polska i ZSRR podnoszą poselstwa do rangi ambasad.

WIADOMOŚCI POLONII MONTREALSKIEJ

FUNDACJA SW ANDRZEJA BOBOLI W KANADZIE

LISTA no 2 Ofiarodawców na Fundację sw Andrzeja Boboli w Kanadzie do dnia 15 marca 1984

Kongres Polonii Amerykańskiej - Chicago (\$ can 1,247 52)	
M Brzeska - Montreal	100 00
Taylor Alba - Montreal	100 00
A Belina-Brzozowski - "	50 00
A Kolodziejczyk	50 00
A Potocki	50 00
W S Sieminski	50 00
T Siemiątkowski	50 00
S A Rola - Pleszczyński - Lennoxville	50 00
Związek Narodowy Polski - Toronto	50 00
A Chorążewski - Cambridge	50 00
M Tiley - Ottawa	50 00
S A Rodwin - Montreal	40 00
M Nawojski - Montreal	35 00
Z Kowalczyk - "	25 00
S Maslukiewicz	25 00
A Tarnowski	25 00
E Plater - Winnipeg	30 00
L Fulmyk - Winnipeg	20 00
A Milewski - Montreal	20 00
A Ostrowiecki - "	20 00
S Słaboszewicz - Covansville	20 00
T J Mądro - Farnham	20 00
A Binek - Montreal	10 00
E Wachowicz - "	10 00
E Kemnitz	10 00
Z Skowronska	10 00
M Brodzka - Toronto	10 00
W Korzeniowski - "	10 00
S Nytko	10 00
K Seibel	10 00

C M Foksowicz - Edmonton	10 00
F Twarog - Toronto	11 00
R Strzerzycki - Kingston	5 00
B i L Kowalscy - Toronto	4 00
Razem	2,287 52
/-/ T Siemiątkowski wz Skarbnik	

LISTA No 7 Ofiarodawców na Fundację sw Andrzeja Boboli w Kanadzie do dnia 23 kwietnia 1984

T Romer - Montreal	200 00
K Choynowski - Ottawa	50 00
J Ząbkowska - Montreal	50 00
S Kopchenski - Yorktown,	30 00
M Staniewicz - Montreal	25 00
I Popławski - Montreal	25 00
Z Lachendro - Montreal	20 00
M Korzenowska - Ottawa	20 00
Razem	610 00
(-) T Siemiątkowski wz Skarbnik	

KOMITET POMOCY POLSKIM UCHODZCOM PRZY STOWARZYSZENIU POLSKIM

Nowy adres **4530 Decarie Blvd , Apt 10 Montreal H3X 2H5 tel 486-6595**

od kilku już lat udziela informacji i pomocy NOWYM IMIGRANTOM - grupa DC-1 (do 3 lat pobytu w Kanadzie), a mianowicie

- ogólna informacja o Kanadzie
- skierowanie do właściwych instytucji kanadyjskich i polonijnych
- wypełnianie formularzy, pisanie listów i podan
- pośrednictwo w poszukiwaniu mieszkań
- ustne i pisemne tłumaczenia (z wyjątkiem tekstów prawnych i specjalistycznych)

Biuro jest czynne od poniedziałku do piątku od godz 9 rano do 1 po południu - usługi bezpłatne

M Zadarnowski
Prezes Stowarzyszenia Polskiego

Adres redakcji
12453 pavillon, Pierrefonds
Que H8Z 1M6
Korespondenci
Tel 683-2576
Ogłoszenia i prenumeraty
Tel 737-3945, 727-7257

TATRA TRAVEL SERVICE LTD PEKAO DEALER - Własc E STASIAK

DOLARY kupony do wyboru mieszkanie samochody
Materiały budowlane maszyny rolnicze
Wszelkie wyjazdy drogą lotniczą i morską
Wakacje na południe sprawy paszportowe wizowe sprawozdanie rodzin

3628 St Laurent Blvd
TEL 849-3451 lub 849-5012

BIURO PODROZY VOYAGES YUL TRAVEL Ltd
465 Francois Xavier Street
MONTREAL, QUE M2Y 2T1
TEL 845-5184 lub 879-1375

(Metro Place d Armes blisko restauracji Stash Cafe)

Podroze lotnicze morskie etc
Odwiedzając Polskę kraj ojców kolebkę kultury polskiej podrozujcie samo lotami LOT oraz statkiem Batory
Tłumaczenia oraz legalizacja dokumentów załatwianie formalności przygotowanie Income Tax etc
Solidna uprzejma obsługa
Soboty oraz wieczory Tel 879 1375
Po polsku mówi pani Piaskowska

Polska Kasa Oszczędności w Montrealu
65 Sherbrooke Str E Suite 103
Tel 845-3534

Oferuje Poloni na wyjątkowo dogodnych warunkach wszelkiego rodzaju pożyczki i najlepsze oprocentowanie za sumy złożone w Kasie

Kasa otwarta Od poniedziałku do srody między godz 10 00 a 15 00, w czwartek od 10 00 do 19 00, w piątek od 10 00 do 20 00 i w sobotę od 10:00 do 12 00

POLISH INTERPRETERS, TRANSLATORS and TUTORS (Canada) Reg'd POLSKIE BIURO TŁUMACZY
oraz
POLISH PROFESSIONAL PERSONNEL (Canada) Reg'd POLSKIE BIURO ZATRUDNIENIA KADR WYKWALIFIKOWANYCH
(w siedzibie Biura Podrozy YUL TRAVEL Ltd)
465 St Francois Xavier Street
Montreal, Quebec, H2Y 2T1
(Metro Place d Armes k Kosciola Notre Dame)

TEL (514) 845-5184, soboty i wieczory - (514) 287-1668
prowadzi solidnie
NINA PIASKOWSKA

Wykonujemy

- Tłumaczenia pod przysięgą specjalizacja teksty prawne
- Legalizacja dokumentów
- Poswiadczenie podpisu
- Załatwianie wszelkich formalności
- Poszukiwanie pracy oraz negocjowanie kontraktów dot zatrudnienia
- Sporządzanie testamentów, aktów notarialnych etc
- Tłumaczenia dyplomów, indeksów, matur książeczek zeglarskich etc
- Załatwiamy wszystko od A do Z w sprawach podrozy, tj bilety lotnicze, morskie wynajmowanie samochodów - car rental etc

ZAPRASZAMY PANSTWA DO ODWIEDZENIA NASZEGO BIURA

GABINET DENTYSTYCZNY
Christine E Marczuk, D D S Barbara B Marczuk, D D S
Ogólne leczenie dentystyczne
Przyjmujemy od poniedziałku do soboty Tel (514) 934-0181

Elzbieta Grazyna WROBLEWSKA WSZELKIE UBEZPIECZENIA
Mając szeroki wybór kompanii i polis staram się zawsze dokładnie dopasować rodzaj i cenę ubezpieczenia do potrzeb
Po wszelkie informacje proszę dzwonić
672-9260 861-7736 lub 879-1375

TORONTO

KOMUNIKATY

Kongres Polonii Kanadyjskiej OKRĘG TORONTO

OŚRODKI POMOCY IMIGRANTOM MIĘDZYORGANIZACYJNE BIURO IMIGRACYJNE
192 Garden Ave
Tel 532-1126

BIURO POMOCY SPOŁECZNEJ
128 Fern Ave
Tel 533-9471

OSRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM
206 Beverley Str
Tel 979-9634

BIURO POMOCY NOWO PRZYBYŁYM
192 Garden Ave TORONTO
TEL (416) 532-1126, 532-4058

czynne **Poniedziałek, Czwartek, Piątek 10-17**
Wtorek - Sroda 10 - 19

Oferujemy pomoc nowo przybyłym w następujących sprawach

- informacja ogólna,
- sprawy imigracyjne, porady,
- akcja sponsorowania,
- pośrednictwo w poszukiwaniu pracy i mieszkań,
- pisanie "resume", aplikacji o prace oraz podan,
- tłumaczenia, wypełnianie urzędowych form,
- informacja o szkolnictwie,
- tłumaczenie w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc tłumacza przy wyrabianiu licencji,
- pomoc w załatwianiu zasiłku dla bezrobotnych i "welfare"
- sprawy i porady socjalne

Zwracamy się z prośbą do wszystkich chętnych, którzy mogliby udzielić pomocy nowo przybyłym o skontaktowanie się z naszym biurem

Szczególnie liczymy na pomoc ochotników przy tłumaczeniu i kontaktach z urzędami kanadyjskimi

Dziękujemy

THE W REYMONT FOUNDATION

Szanowni Panstwo!

Zgodnie z tradycją Komitetu Oświaty przy Fundacji Wl Reymonta i w tym roku organizujemy Dzień Nauczyciela dla uczczenia ofiarnej pracy naszych koleżanek i kolegów

Ustalono, że tegoroczny przebieg dnia będzie miał nieco inny charakter, niż w poprzednich latach. Otoz postanowiliśmy go obchodzić w sobotę 16-go czerwca 1984 r. Planujemy wspólny obiad w restauracji, a następnie koncert choru Mendelssohna pt "Alexander's Feast" w Roy Thomson Hall. Komitet Oświaty przy Fundacji Reymonta pokrywa koszt całej imprezy

Proponujemy spotkanie się z nauczycielami przed gmachem Związkowca przy 1638 Bloor St W w dniu **16 czerwca o godzinie 4 30 po pop** skąd publiczną transportacją wspólnie udamy się do restauracji

W związku z koniecznością zamówienia biletów na koncert i miejsc w restauracji prosimy o w elnienie zgłoszeń i jak najszybsze odesłanie ich do Komitetu Oświaty przy Fundacji Wl Reymonta przy 1640 St W Toronto, Ont M6P 4A8

Termin zgłoszeń upływa 5 czerwca 1984 roku

Komitet Oświaty
Danuta Warszawska-Przewodnicząca

ZGŁOSZENIE

Imię i nazwisko _____
Adres _____
Tel _____
Nazwa szkoły zatrudnienia _____
Zgłaszam udział w obchodzie Dnia Nauczyciela
Nie zgłaszam udziału w obchodzie Dnia Nauczyciela _____
Data _____
Podpis nauczyciela _____

KOMUNIKAT WYDZIAŁU OSWIATY M TORONTO NA ROK SZKOLNY 1983/84

Wydział Oświaty m Toronto (Toronto Board of Education) prowadzi nadal bezpłatne klasy języka angielskiego dla dorosłych i dzieci oraz zapewnia całodzienne klasy przedszkolne dla dzieci w wieku od 2 do 5 lat. Tegoroczny program przewiduje wprowadzenie j angielskiego w młodszych klasach przedszkolnych z równoczesnym zachowaniem j polskiego. Zajęcia prowadzone są przez wysoko kwalifikowanych nauczycieli

Dzieci 4- i 5-letnie są włączone w regularny program szkolny

Wydział Oświaty m Toronto jest przygotowany do udzielenia daleko idącej pomocy w sprawach związanych z nauką języka angielskiego oraz w sprawach zawodowej asymilacji dorosłych w Kanadzie

W celu uzyskania dokładniejszych informacji proszę telefonować do biura pani **Apolonu ANIEL EWICZ, tel 535-3777**

KONTAKT - miesięcznik redagowany przez członków i współpracowników NSZZ "Solidarnosc"

Przedstawicielem na Kanadę jest **Hania Fedorowicz, 111 Almyer Ave Ottawa, Ont K1S 2X6**
w Toronto - pan **Krzysztof Buettner, 575 Queen Str W Toronto, Ont M5V 2B6**

lub telefonicznie **533-9471 (Elzbieta Wolska)**

RZĄD POLSKI NA UCHODŹSTWIE

W Londynie (Anglia) ma swoją siedzibę Prezydent i Rząd Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydentem jest Edward Raczyński, swego czasu długoletni ambasador w Wielkiej Brytanii, prezesem Rady Ministrów (premierem) - Kazimierz Sabbat (harc-mistrz). Zanim zastanowimy się co oznacza istnienie tego Rządu za granicami kraju, przypomnijmy sobie dlaczego znalazł się on w Anglii i co tam robi obecnie, tyle lat po wojnie.

NIECO HISTORII

Kiedy we wrześniu 1939 roku Niemcy zaatakowali Polskę i dzięki ogromnej przewadze w sile bojowej wdierali się coraz bardziej w głąb kraju, ze wschodu wdarły się w jego granice sowieckie wojska i złamawszy w ten sposób pakt nieagresji, który Sowiety zawarły wiele lat wcześniej, uniemożliwiły armii polskiej dalszą obronę. Prezydent, prof. Ignacy Mościcki i Rząd schronił się w Rumuni, z którą Polska miała przymierze, lecz z obawy przed Niemcami Rumuni internowali tak Prezydenta jak i polskich ministrów.

Nie mogąc pełnić funkcji głowy państwa, prof. Mościcki - zgodnie z polską konstytucją - wyznaczył swoim następcą Władysława Raczkiewicza, znajdującego się w Paryżu, po czym zrzekł się swojego urzędu. Nowy Prezydent z kolei mianował prezesem Rady Ministrów generała Władysława Sikorskiego, któremu również udało się wydostać z Polski, ten zaś utworzył Rząd z przedstawicieli stronnictw politycznych znajdujących się wówczas we Francji. Po jej pokonaniu przez Niemcy w 1940 roku, Prezydent i Rząd udali się na zaproszenie premiera brytyjskiego, Winstona Churchilla, do Anglii. Stąd kierowali wysiłkiem wojennym Polski, mając w swej dyspozycji pokazną siłę zbrojną za granicą (II Korpus pod dowództwem gen. W. Andersa i I Dywizję Pancerną pod gen. S. Maczkiem (oraz Armie Krajową (tzw. armie podziemną) w Polsce).

Zakończenie wojny w maju 1945 roku nie stworzyło warunków pozwalających naczelnym władzom polskim wrócić do Ojczyzny. Miejsce niemieckiego okupanta zajął nowy okupant - sowiecki. Zainstalowany przez niego tzw. Polski Rząd Tymczasowy był tylko agenturą sowiecką, wrogą prawowitym władzom przebywającym w Londynie.

Uprzednio już, w lutym w 1945 roku, przywódcy Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Związku Sowieckiego porozumeli się na konferencji w Jałcie jak załatwić sprawę Polski. Nie licząc się zupełnie z legalnym Rządem Polskim w Londynie, nasi zachodni sprzymierzeńcy - tj. Stany Zjednoczone i Wielka Brytania - ulegli presji Stalina i powzięli decyzję niekorzystną dla tego Rządu. Wykonując postanowienia układu jałtańskiego, oba te kraje cofnęły mu uznanie i za Rząd Polski uznały wspomniany twór sowiecki (z nic nie znaczącą domieszką niekomunistycznych ministrów).

Wybory, które miały ostatecznie przesądzić jaką Polskę będzie miała naczelna władza, odbyły się w atmosferze niesłychanego terroru, a ponadto wynik głosowania został sfalszowany przez komunistów, wspierających przez sowiecką armię, okupującą kraj, i sowieckie oddziały służby bezpieczeństwa (NKWD).

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie złożył przeciw tym wszystkim aktom protesty, ale nie mogło to zmienić postępowania wielkich mocarstw. W krótkim czasie prawie wszystkie państwa poszły ich śladem i odebrały mu uznanie.

COFNIECIE UZNANIA

Jakie skutki ma cofnięcie rządowi jakiegos państwa uznania przez rządy innych państw? Należy tu rozróżnić sferę stosunków międzynarodowych i wewnątrzpaństwowych. Uznanie nowego rządu jest aktem dyplomatycznym regulującym stosunki między państwami. Ale z tego nie wynika, że reguluje on również stosunki między nowym rządem i obywatelami kraju, w którym sprawuje władzę. Obywatelom tym obce państwa nie mają żadnego prawa nakazać uznania. Oczywiście nowy rząd może siłą - jeśli ją posiada - zmusić obywateli do posłuchu. W stosunku do tych, którzy są poza jego zasięgiem, siły tej użycie nie może. Dlatego polska emigracja polityczna ma zupełnie swobodę uznania lub nieuznania rządu tak zwanej Polski Ludowej, rezydującego w Warszawie. Emigracja ta w swojej ogromnej większości nie uznała go za legalny rząd. Zewnętrznym tego objawem była odmowa powrotu do kraju i tzw. postawa niepodległościowa, polegająca na tym, że odmawia obecnemu państwu polskiemu charakteru państwa niepodległego i domaga się przywrócenia mu wolności i swobody w wybraniu sobie takiego ustroju politycznego i takiego rządu, jaki obywatele kraju w nieskrepowanych wyborach będą chcieli sobie nadać. W konsekwencji ogromna większość tej emigracji uznaje za legalny Rząd Polski ten, który znajduje się za granicą, w Londynie. Rząd ten odnawia się co pewien czas na podstawie tych postanowień przedwojennej konstytucji, które mają zastosowanie do tej wyjątkowej sytuacji w jakiej on się znajduje. Dotyczy to również Prezydenta.

Powstaje jednak pytanie, czy jest sens uznawać za prawowity taki rząd, którego nie uznają inne państwa i który nie może wykonywać władzy w Polsce? Otóż tak! Sens taki istnieje. Postaram się to wyjaśnić w paru punktach.

SYSTEM KOMUNISTYCZNY OBCYM TWOREM

1 Nie ulega kwestii, że przygniatająca większość polskiego narodu uważa system komunistyczny za obcy twór, który został mu przemocą narzucony i dlatego jest przez niego nienawidzony. Wypadki, które zaszły w kraju w ciągu ostatnich trzech lat, nie pozostawiają co do tego żadnych wątpliwości. Niestety wykazały one jasno, że Polacy nie mają możliwości zmienić istniejących stosunków.

Niemniej nie brak protestów przeciw temu stanowi rzeczy. Takim głośnym protestem było powstanie "Solidarności". Trwa on nadal, gdyż jej kierownicze czynniki zeszyły - jak się to mówi - "w podziemie" i stamtąd głoszą swój sprzeciw przeciw gnębieniu społeczeństwa. O oporze jego świadczą uliczne demonstracje. Posrednio protestem są listy pasterskie i orędzia Episkopatu. A także zasady, które głosi wierny syn Polski, Papież Jan Paweł II.

Nie może brakować w tym wyraznym sprzeciwie czynnika politycznego. Choć geograficzne położenie Polski i międzynarodowy układ sił nie pozwala w chwili obecnej - ani w najbliższej przyszłości - przywrócić krajowi niepodległości, trzeba, żeby w wolnym świecie ktoś zaprezentował ten protest. Żeby tam, gdzie nie sięga władza komunistyczna, widoczny był symbol, że narod nie pogodził się z niewolą. Że jałtańska zbrodnia, popełniona na Polsce, nie może trwać wiecznie.

Takim widocznym znakiem protestu jest legalny Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie.

PANSTWO POLSKIE NIE JEST SUWERENNE

2 Po drugiej wojnie światowej państwo polskie przestało być suwerenne. Jest bowiem zupełnie uzależnione od obcego mocarstwa - Związku Sowieckiego - które mu dyktuje swoją wolę. Władzę sprawuje partia komunistyczna podporządkowana sowieckiej centrali w Moskwie. Polski interes narodowy wymaga więc, ażeby istniał niezależny od Sowietów czynnik państwowy posiadający prawny tytuł do reprezentowania woli narodowej.

Tylko Rząd Polski na Uchodźstwie posiada taki tytuł. Daje mu go ustawa konstytucyjna uchwalona przed wojną, gdy państwo było suwerenne.

Zadana ustawa uchwalona po wojnie, gdy państwo uzależnione jest od Sowietów, nie może być obecnym rządcą Polski. Legalność tytułu do sprawowania tych rządów nie mają oni tego tytułu, ponieważ Sejm, który ich zatwierdził, nie jest władzą suwerenną państwa. Jest rzeczą politycznie niezbędną, żeby istniał nadal czynnik narodowy, obdarzony takim ważnym tytułem prawnym, wywodzącym się z czasu przed zniewoleniem Polski. Czynnikiem tym jest Polski Rząd na Uchodźstwie.

Sprawa ta ma szczególne znaczenie w odniesieniu do granic państwa, gdyż wyrzeczenie się Ziemi Wschodnich przez Sejm tzw. Polski Ludowej nie zostało dokonane przez władzę reprezentującą rzeczywistą wolę narodu. W przyszłości sprawę tę musi uregulować Rzeczpospolita Polska suwerenna w porozumieniu ze swymi sąsiadami, tj. Ukraińcami, Białorusinami i Litwinami, wyzwolonymi z niewoli sowieckiej.

CIĄGŁOŚĆ PANSTWOWA

3 Na sprawę ciągłości polskiej państwowości, reprezentowanej przez Prezydenta i Rząd RP, należy spojrzeć także pod innym kątem widzenia. Oto gdy wojska sowieckie wkroczyły 17 września 1939 roku na ziemie polskie, Rząd Sowiecki wydał oświadczenie, w którym uzasadnił ten krok rzekomym rozpadnięciem się Rządu Polskiego i utratą przez Polskę bytu państwowego. Miało to, według Sowietów, uprawniać je do wzięcia pod swoją opiekę "bratnich ludów" zamieszkujących polskie ziemie, tj. Ukraińców i Białorusinów.

Twierdzenie, że państwo polskie przestało istnieć, było oczywistym kłamstwem. To tylko terytorium Polski znajdowało się chwilowo - jak wykazał przebieg wojny - pod okupacją niemiecką, Rząd działał nadal, chociaż wkrótce udał się za granicę. Zachował on ciągłość konstytucyjną Rze-

czypospolitej Polskiej - co nawet Związek Sowiecki musiał uznać, pertraktując z nim wówczas, gdy Niemcy z kolei napadły na ziemie Związku i tworząc w porozumieniu z tym Rządem polską armię na terytorium sowieckim. Istniało też w ciągu całej wojny wojsko polskie, bijące się u boku aliantów zachodnich, oraz to, które zakonspirowane w Polsce szkodziło, w miarę swej możliwości, wojennemu wysiłkowi Niemiec a z czasem weszło przeciw nim do otwartej walki.

Ale wspomniane kłamstwo było wygodne dla Sowietów nie tylko dla uzasadnienia złamania paktu nieagresji. Służy im ono nadal, pozwala bowiem twierdzić, że po wojnie powstało zupełnie nowe państwo polskie - Rzeczpospolita Ludowa, które zawdzięcza swoje powstanie Sowietom i dlatego zobowiązane jest do wdzięczności i przyjaźni w stosunku do nich (w rzeczywistości chodzi o podporządkowanie interesów tego państwa interesom Związku Sowieckiego).

Otoż twierdzeniu temu przeczy istnienie nieprzerwanej ciągłości dawnego państwa, reprezentowanej przez legalny Rząd. Nie przerwano jej ani wojną ani okupacją niemiecką i sowiecką ani narzucenie Polsce systemu komunistycznego wraz z jego agenturami, którym nadano pozory polskiej władzy państwowej.

KIEROWNICTWO POLITYCZNE

4 Każda akcja - a więc i polityczna - musi mieć swoje kierownictwo. Zatem dla prowadzenia polskiej polityki niepodległościowej trzeba odpowiedniego organu kierowniczego. Nie może to być jakas organizacja społeczna, choćby najpoważniejsza, musi to być organ polityczny. Poza tym organizacje społeczne w obcym państwie podlegają jego prawom - i jego władzom - podczas gdy polskie kierownictwo polityczne nie może być od tych władz zależne. Można sobie wyobrazić istnienie jakiegos niezależnego polskiego komitetu politycznego, lecz nie będzie on nigdy posiadał tych atutów, które może mieć tylko konstytucyjnie uprawniona państwowa władza. O tych atutach była powyżej mowa. Rząd Polski na Uchodźstwie jest więc potrzebny, ażeby kierować polską niepodległościową akcją polityczną. Wymaga tego interes narodowy.

WALKA O NIEPODLEGŁOŚĆ TOCZY SIĘ NADAL

Nie należy rezygnować z atutów potrzebnych do prowadzenia ideowej i politycznej walki o Polskę wolną i niepodległą. Walka ta trwa, gdyż naród nie wyrzekł się dążenia, aby w przyszłości odzyskać wolność i niepodległość.

Temu celowi służy polska emigracja polityczna wspólnie z Prezydentem i Rządem RP. Udzielać im poparcia powinni wszyscy, którym Polska nie stała się obcą, bez względu na obywatelstwo jakie posiadają, i którzy czują się z nią związani węzłami krwi.

Kongres Polonii Kanadyjskiej uznał tę powinność uchwałami swoich dwóch ostatnich Walnych Zjazdów. Oczekiwać tego należy również od naszego młodego pokolenia w Kanadzie.

ALFRED SAS-KORCZYŃSKI

Jan Józef Lipski

DWIE OJCZYZNY - DWA PATRIOTYZMY

( ) Sądę, że szowinizm, megalomania narodowa, ksenofobia, czyli nienawisc do wszystkiego co obce, egoizm narodowy - nie dadzą się pogodzić z nakazem chrześcijańskim miłości bliźniego. Patriotyzm natomiast - daje się pogodzić. Tak jak szczególna miłość w rodzinie nie musi i nie powinna być przeszkodą dla miłości bliźniego - tak i szczególna miłość dla członków tej samej wspólnoty narodowej winna być podporządkowana tej samej nadrzędnej normie moralnej. Patriotyzm jest z miłości - i do miłości ma prowadzić, wszelka inna jego forma jest deformacją etyczną

*****

"Miłość do wszystkiego co polskie" - to częsta formuła narodowej, "patriotycznej" głupoty. Bo "polskie" były przecież i ONR i pogromy we Lwowie, Przytyku i Kielcach, i getto ławkowe, i pacyfikacje wsi ukraińskich, i Brzesk, i Bereza, i oboz w Jabłonnie w 1920 roku - by poprzestać na 20 zaledwie latach naszej historii. Patriotyzm - to nie tylko szacunek i miłość do tradycji, lecz również nieublagana selekcja elementów tej tradycji, obowiązek intelektualnej pracy w tym zakresie. Wina za fałszywą ocenę przeszłości, za utrwalanie fałszywych moralnie mitów narodowych za służące megalomanii narodowej przemilczanie ciemnych plam własnej historii - jest zapewne mniejsza z moralnego punktu widzenia niż praktykowanie zła wobec bliźniego, lecz przecież jest przestanką aktualnego zła i drogą do przyszłego

Nie lubimy przypominać sobie podboju ogniem i mieczem Jadzwingów - to psuło by nam obraz narodu polskiego, który rzekomo nikogo nigdy nie podbił. Nie lubimy umieszczać w naszych kompendiach historycznych wiadomości o wymordowaniu załogi Wielkich Łuków po kapitulacji - bo to niezgodne z rycersko-humanitarnym stereotypem naszych dziejów. Zapominamy o metodach zwalczania buntów i powstan ukraińskich, o rajdzie naszego bohatera narodowego Stefana Czarnieckiego, mordującego wiesz za wsią, aż do niemowlectwa, o obłędnych kotowrocach wzajemnych odwetów i kontrowetów, stanowiących od paru set lat ponurą treść historii polsko-ukraińskiej. Szczęśliwie się polską tolerancją - by półgębkiem tylko wspomnieć, kiedy się skończyła i jak. Szczęśliwie się tragicznym udziałem polskich żołnierzy w kampanii hiszpańskiej Napoleona - tak jakby Samosierra, rozgromienie żołnierzy broniących niepodległości swej ojczyzny, była kartą chwały, a staraliśmy się zrobić co można, by zapomnieć o hanbie Saragossy, lub ją zakłamać. O niektórych ciemnych kartach okresu dwudziestolecia międzywojennego już wspominałem

Nie wolno nam tak postępować! Każde przemilczenie - staje się oliwą do ognia megalomanii narodowej, jest chorobą, każde uchylene się od uznania własnych win - jest niszczeniem etosu narodowego

Mamy w polskiej literaturze historycznej dwie tradycje. Jedna służy megalomanii narodowej, druga to tradycja Zeromskiego, gorzka tradycja obrachunków Saragossa jest tu tragedią i hanbą narodową zarazem, zaborca austriacki przychodzi z ustawodawstwem niosącym pewien postęp społeczny, chłop polski z okresu Powstania Styczni-

wego pokazany jest z naturalistyczną prawdą, jakżeż daleką od "patriotycznych" malowań, Polska niepodległa, jej aparat władzy zostaje straszliwie - i ostrzegawczo - oskarżony w "Przedwiosniu". Musimy wrocic do Zeromskiego i jego patriotyzmu, którego wyrazem jest jego twórczość. Trzeba paradoksalnie lat sześćdziesiątych w PRL, by Andrzej Wajda został z pozycji "patriotycznych" zaatakowany właśnie za to, co znalazł u Zeromskiego, by twórczość autora "Rozdziobią nas kruki, wrony" stała się tematem czytań historyczno-literackich w okresie ofensywy moczarysty

Strzeżmy się i podejrzliwie patrzmy na każdą nową ofensywę "patriotyzmu" - jest bezkrytycznym powielaniem ulubionych sloganów megalomanii narodowej. Za frazeologią i rekwizytornią miłą przeważnie Polakowi - czają się przeważnie cyniczni socjotechnicy, którzy patrzą czy ryba bierze na ulanskie czako, na husarskie skrzydło, na powstanczą panterkę. "Jest to coś na kształt bagniska, traf tam, a coraz głębiej wiska" - pisze Miłosz w "Traktacie moralnym"

Ojczyzniano-patriotycznej frazeologii w prasie oficjalnej towarzyszy od lat już wielu nagonka na tych, którzy osmielają się psuć malowaną i panoramki dla głupiaszków. Utkwiła mi w pamięci szczególnie ofensywa na "Wariacje pocztowe" Kazimierza Brandysa. Jest to jedna z najambitniejszych i najmądrzejszych książek tego autora. Cała sfera bardzo "patriotycznych" dziennikarzy i krytyków rzuciła się na niego, jako na tego, który osmieścił i wyszydza naszą przeszłość. Było to zdumiewające. Brandys w sposób przejmujący przedstawił los jednej polskiej rodziny, która w każdym kolejnym pokoleniu zrywa się wraz z narodem do walki o niepodległość ojczyzny - i w każdym pokoleniu ponosi klęskę, strącając pokonanych na dno nędzy, chorob, wykołajenia społecznego i psychicznego. Taka właśnie jest tragiczna prawda o losie jeśli nie całego narodu - to przynajmniej elity, niosącej w sobie jego samoświadomość. Czytałem tę powieść tak, jak czyta się realacje historyków o kolejnych klęskach narodowych, chorując prawie podczas lektury, jeszcze raz przeżywałem tragizm naszych dziejów. I potem dowiaduję się, że autor "Wariacji pocztowych" osmieścił i wyszydza. To zaley jakiego ma poczucie humoru i na jaki temat

Kampanię tę - i inne podobne - prowadzi z reguły te same pisma i przeważnie te same pióra, które poznaliśmy w pamiętnym roku 1968. Lokaj sowiecki przebrał się w mundur ulanski

Nad tym trzeba się zastanowić, jaką funkcję spełniają te maskarady "ulannow rakowieckich"? (Przy ulicy Rakowieckiej w Warszawie miesi się Ministerstwo Spraw Wewnętrznych). Kogo mają ogłupić, kogo zwabić na "patriotyczną" przynętę, kogo zatruć jadem szowinizmu? Co to ma wspólnego z miłością ojczyzny? I jakiej ojczyzny?

Stare hasło "Bij Żyda, spaszaj Rassiju" odżyło na naszych oczach. Jak za cara, jak za ochrony. Nawet metody niewiele się zmieniły w swej istocie - choć kamuflaż "patriotyczny" na tę skalę i w tym stylu jest tu czymś nowym. ONR też był "patriotyczny" - tym razem jednak jest to antysemitizm państwowy niesuwerennego państwa "Spaszaj Rassiju"

Gdyby to była sprawa tylko prasy oficjalnej, gdyby nikt nie łapał się na tę przynętę "patriotyczną", gdyby nie było w tradycjach polskich tych wątków, które nagle jak czuły kamerton zaczynają współdziałać - nie byłoby o czym pisać ani z czym polemizować. Ale tak niestety nie jest. Akcenty megalomanii narodowej i ksenofobii znaleźć można też w prasie nieocenzurowanej, a więc autentycznej

Trzeba wyraźnie i jasno tu powiedzieć: nie zawsze możliwy jest dialog, często sama próba podjęcia go bywa hanbą (jeśli nie jest zwykłą głupotą). Z bohaterami antysemitycznych wybryków w "marcowej" prasie dialogu być nie może - ani z tymi, którzy widzą w tej brudnej publicystyce wyraz swych przekonań. Nie mamy z nimi wspólnej ojczyzny, ani nie chcemy z nimi mieć w ogóle niczego wspólnego. Ale między patriotyzmem Słonimskiego, Ossowskich, Jasienicy (specjalnie wymieniam nazwiska twórców bardzo różniących się między sobą - i zarazem podobnych do siebie we wspólnym mianowniku humanizmu i patriotyzmu, najbliższych ideowych patronów, więcej, współtwórców dzisiejszego ruchu demokratycznej opozycji) - a "patriotyzmem" Filipskich, Gontarzów, Kąkolów rozciąga się ogromna przestrzeń społeczna wypełniona gęsto ludźmi, o których rozgrywa się dopiero walka, którą ojczyznę wybiorą? Nie wolno pod żadnym pozorem zrezygnować z tych wszystkich, którzy zaczęli się ksenofobią i megalomanią narodową, ale nienawisc i pycha nie zdeformowały jeszcze ostatecznie i nieodwracalnie ich umysłów i uczuć. Walka o kształt polskiego patriotyzmu będzie rozstrzygająca dla losów naszego narodu - dla losów moralnych, kulturalnych i politycznych

*****

Ksenofobia i megalomania narodowa wzajemnie się zrywają i wspierają. Wiemy, ile wycierpiała Polska od Rosjan i Niemców - co nie usprawiedliwia przekraczania granic głupoty i nienawisc do tych narodów, głupoty i nienawiscią człowieka i narodu sam sobie szkodzi. Sfaszowani Ukraińcy dali się nam we znaki w latach czterdziestych - tu jednak nawet rachunek krzywd i win jest już inny, niż z Niemcami, co nie pomaga Ukraincom w potocznej świadomości polskiej. Ale czemu tak często Polak pogardza Czechem ("Pepiczkiem")? Tu widac, jak splata się ze sobą ksenofobia ze zidioceniem, by zgodnie doprowadzić w sierpniu niektórych naszych rodaków do wewnętrznej przyzwolenia na to, co by zarówno przeciw moralności, jak i przeciw naszym narodowym interesom, na inwazję w Czechostowacji

Wrocmy do sprawy stosunku ogromnej większości Polaków do Niemców i Rosjan. Trzeba powtórzyć, że nienawiscią i głupotą człowiek i naród sam sobie szkodzi. Niedostrzeżenie moralnych problemów tam, gdzie są, bo tak jest wygodniej - deprawuje moralnie. Do Niemców mamy od wieków wiele pretensji. To cesarze niemieccy najjeźdzali nasz kraj, by go sobie podporządkować, nie odwrotnie. Teutonski Zakon Krzyżowy Najświętszej Marii Panny był zmorą Prusów, Litwinów, Pomorzan i Polaków. Prusacy wraz z Rosjanami i również niemieckojęzycznymi Austriakami rozegrali I-szą Rzeczpospolitą. Rugi, Hakata, przesładowania narodowo-religijne pod pruskim zaborem były już pierwszą zapo-

wiedzą tego, co stało się w czasie drugiej wojny światowej. O ogromie zbrodni hitlerowskich, na ziemi polskiej nie ma się co rozwodzić. Musiał jednak przyjść moment - jeśli chcieliśmy pozostać w kręgu chrześcijańskiej etyki i cywilizacji zachodnioeuropejskiej - by powiedzieć: "Wybaczymy i prosimy o wybaczenie". W sytuacji zniewolenia narodu powiedział to największy niezależny autorytet moralny, jaki nam pozostał: Kościół polski. To zdanie - mimo wszystkich resentymentów, opartych na rzeczywistych krzywdach - musimy uznać za swoje. By je przyjąć, wystarczyłoby jego treść moralną. Ale obok treści moralnej jest w nim też narodowa i kulturalna jako naród o poczuciu przynależności do zachodniego kręgu kultury śródziemnomorskiej - marzymy o powrocie do naszej szerszej ojczyzny, do Europy. Stąd konieczność pojednania z Niemcami, którzy w tej Europie już są i nadal będą. Wyciągnięcie ręki przez Episkopat Polski do Episkopatu Niemiec - było najsmielszym i najbardziej dalekowszycnym czynem powojennej historii Polski

Głos Episkopatu Polski do Episkopatu Niemiec stawia jednak przede wszystkim problem, którego nie wymunie się, jeśli chce się pozostać wiernym chrześcijaństwu. Problem również naszych win wobec Niemców. W Polsce nie znosi się takiego postawienia sprawy - i nie trudno to zrozumieć, gdyż proporcje są uderzająco nierówne. Nie można się jednak godzić z lekceważeniem własnych win, nawet gdy są nieporównywalnie mniejsze od cudzych

Wzięliśmy udział w pozbawieniu ojczyzny milionów ludzi, z których jedni zawiniли na pewno poparciem Hitlera, inni biernym przyzwoleniem na jego zbrodnie, jeszcze inni tylko tym, że nie zdobyli się na heroizm walki ze straszliwą machiną terroru - w sytuacji, gdy ich państwo toczyło wojnę. Zło nam wyrządzone, nawet największe, nie jest jednak i nie może być usprawiedliwieniem zła, które sami wyrządziliśmy. Wysłanie ludzi z ich domów może być w najlepszym razie mniejszym złem, nigdy - czynem dobrym. To prawda, że z pewnością nie byłoby sprawiedliwie, by naród napadnięty przez dwóch zbiorów miał płacić na dodatek sam wszystkie tego koszty. Wybor wyszycia, które - jak się zdaje - jest mniejszą niesprawiedliwością, wybor mniejszego zła nie może jednak znieczulać na zagadnienie moralne. Zło jest złem, a nie dobrem, nawet gdy jest mniejszym i niemożliwym do uniknięcia złem. To trudno albo chce się być chrześcijaninem, albo nie. Jeśli nim się jest - wie się, że zasada zbiorowej odpowiedzialności nie ma nic wspólnego z etyką, którą wyznajemy, że nawet jeśli musielibysmy wybrać mniejsze zło - nie wolno nam zła nazywać dobrem, że wyrządzenie zła stwarza zobowiązanie moralne, choćby ten, kto go od nas doznał, wyrządził nam stokroć więcej zła - a na dodatek w słabym stopniu odczuwał potrzebę zadoszcuzynienia

Zasada mniejszej niesprawiedliwosci, konieczność urzadzania życia milionom Polaków opuszczającym z konieczności swą ojczyznę na wschodnich ziemiach II-giej Rzeczpospolitej - jest zresztą jedynym usprawiedliwieniem tego, co się stało. Nie usprawiedliwiałyby tego w żaden sposób raczej historyczne - bardzo wątpliwe, jak dalej zobaczmy - ani etniczne, z wyjątkiem może Opolszczyzny, co też jest dyskusyjne

POPE JOHN PAUL II

ALEX VAN SWANSDA
1984

**KOMITET BUDOWY
POMNIKA JANA PAWŁA II**
220 Roncesvalles Avenue
Toronto, Ont M6R 2L7,
Tel. 537 - 2181

**BUDUJEMY POMNIK
JANA PAWŁA II**

" w imię miłości, wiary, nadziei i pokrzepienia serc"

Temu, który dla wszystkich Polaków stał się ZNAKIEM CZASU Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II w roku jego Pielgrzymki do Kanady, na powitanie w naszej Drodzej Ojczyźnie

RODAKOWI — RODACY
pragną wzniesć pomnik w polskiej dzielnicy miasta przy Roncesvalles Avenue

Arcybiskup Toronto - Kard G E Carter, w liście do Komitetu Budowy Pomnika napisał

"Gorąco popieram każde działanie, publiczne czy prywatne zmierzające do uhonorowania Jego Świątobliwości i upamiętnienia Jego historycznej wizyty w Kanadzie"

Osoba Papieża Jana Pawła II, dla milionów katolików na całym świecie stała się żywym symbolem jego kraju - Polski, wzbudzając dla niej szacunek i podnosząc prestiż

Pomnik Jana Pawła II dla nas Polaków i Kanadyjczyków polskiego pochodzenia, będzie nie tylko upamiętnieniem Jego wizyty w Kanadzie, lecz także wyrazem czci i słusznej dumy z kraju, z którym łączą nas wieloletnie więzy, z narodu, którego ducha nigdy nie ujarzmiiono, i z którego wyszedł mąż wielki - na miarę osoby Jana Pawła II

Komitet Budowy Pomnika zwraca się do wszystkich Polaków z prośbą o ofiary na ten cel

Donacje można składać na konto w Credit Union Nr 28554 oraz w polskich parafiach. Sumy te zęda wolne od podatku. W imieniu Komitetu
Ks Antoni Mendrela Tadeusz Gonsik
Prowincjał Prezes Credit Union
Ojców Oblatów w Kanadzie

PATRONAT PRZYJELI

Pierre Ehot Trudeau, premier Kanady
William Davis, premier prowincji Ontario
J E G E Kardynał Carter
Prez m Toronto A Eggleton

KOMITET HONOROWY

Parafie
Sw Stanisława Kostki
Matki Boskiej
Sw Kazimierza
Sw M Kolbe

KOMITET WYKONAWCZY

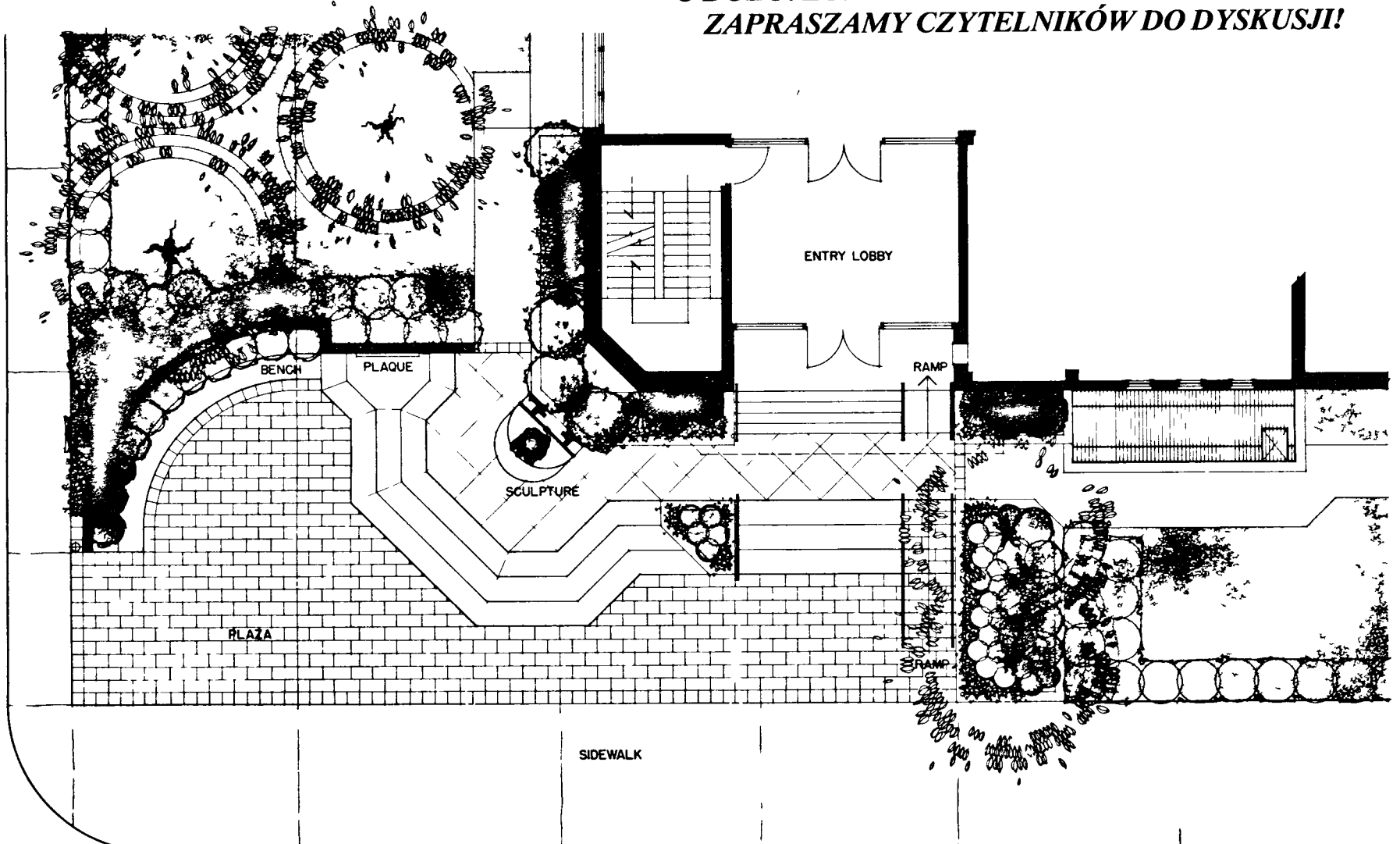
Ks Antoni Mendrela OMI
Przewodniczący
Tadeusz Gonsik
Wiceprzewodniczący
Ks Stanley Bąk OMI
Ks Casimir Sulej OMI
Ks Edward Świątek OMI
Kazia Bładek
Danuta Dzwiekowski
Carl Fularczuk
Halina Garczynski
Tadeusz Grygiencza
Ben Grys
Gail Henley
Chris Korwin-Kuczynski
Zbigniew Korwin-Kuczynski
Irena Kremblewski
Stan Krol
Danuta Leparski
Richard Piątkowski
Joseph Solarski
John Stoz
Henry Więcek
Mary Więcek
Chester Załuga
Joseph Zielinski

PRZEDSTAWIAMY NA TYCH STRONACH KONTROWERSYJNĄ SPRAWĘ PROJEKTU WZNIESIENIA POMNIKA OJCA ŚWIĘTEGO NA TORONTOŃSKIEJ "RONCESWALÓWCE".

PO LEWEJ: PROJEKT POMNIKA.

U DOŁU: LOKALIZACJA

ZAPRASZAMY CZYTELNIKÓW DO DYSKUSJI!

Roncesvalles Avenue

GŁOS KRYTYKI

Pomysł budowy pomnika Papieża jest odny uznania i poparcia

Jestem pod wrażeniem tej wielkiej myśli i inicjatywy ludzi, którzy chcą wskrzeszonego nowego ducha katolicyzmu w osobie Ojca Świętego, ubrać w formę materialną - POMNIK PAPIEŻA - Wyobraźnia moja pobudza mnie do wytworzenia obrazu przyszłego pomnika. Jego piękne skomponowane bryły, na tle architektury i urbanistyki miasta. Jestem z uznaniem dla Projektanta czy artysty, który projektuje symbol wielkości, mądrości, dobrodusznosci i świętobliwości największego człowieka obecnej epoki. To jest i trudne i zaszczytne. Iż tu trzeba włożyć pracy, serca artysty i zasu na wykonanie rysunków (nie mówiąc o rysunkach konstrukcyjnych, detalicznych czy potem o wykonawstwie roboczym) i zależności co artysta będzie chciał wyprzedzić formą bryły. Przecież to z pewnością każdy przechodzien, katolik czy nie katolik, inteligent czy prosty człowiek jaki jest, dziecko, będzie mógł zrozumieć. Dla mnie osobście byłoby trudne do wyboru co jest ważniejsze, Ojciec Święty czy Wielki Człowiek.

Po tych pierwszych refleksjach podziwy w sztukę dla jego wielkości, czci i szacunku, wracam w rzeczywistość - POMNIK POPE JOHN PAUL II - przy ulicy Roncesvalles na prywatnym podwórku (corner) Credit Union - SZOK - Wyobraźnia moja zmienia się, najpierw w łobowisko brązowej mgły. Potem =

Widzę tło do pomnika na tle brzydkiej architektury budynków,

Widzę rozmach artystyczny w wymiatach pomnika (mini),

Widzę leniwy jarmarczny ruch otaczających go sklepików (jeno reklama dla nich obra),

Widzę przechodniów przeciwników ościola rzymsko katolickiego, którzy będą mieli zajęte noce w wymyślaniu osmieszenia ego Świętobliwości, przy pomocy naklejania porno naklejek, napisów itp. Ale w wypadku jeśli któremu nocnemu ptaszkiowi da się coś wymyślić to rano będą robione dźwięki potępiające chuliganstwo a przy tej okazji uda się wytworzyć nowe dowcipy, które będą się szybko rozprzestrzeniać wśród grup czy osob torontonskiej wieży label.

Widzę z nas, miliony katolików i nie tylko katolików nosi pomnik Papieża w sercu - jak powiedziała moja siostra podczas dyskusji. Jeśli ktoś zniewazy pomnik nawet a Roncesvalles to będzie nas bolało.

Mam prawo również obawiać się czy by pomnik nie okazał się po ustawieniu stałą nie godną przypominać mego wodza uchowego. Przed oczami mam rysunek Artysty Von Swoboda. Nie znam dyskusji Komitetu Budowy Pomnika chociaż naziska członków wyglądają poważnie. Osobście jestem pro-papiecki i dlatego proszę redakcję Echa Tygodnia o rozwianie moich wątpliwości.

To będzie drugi pomnik w sąsiedztwie przy Roncesvalles. Wczesniejszy jest olesnym przypomnieniem zbrodni katyńskiej, ale ten pęknięty granit z podpisem artysty, jest zrozumiałe tylko dla starszego pokolenia Polaków, bo nasze dzieci już pytają czy ten kamień to rozsądził mroz.

W odezwie do Polonii czytamy wybór miejsca dla pomnika Papieża przy ulicy Roncesvalles w Toronto jest z powodu polskiej dzielnicy. Tak, obecnie dużo Polaków mieszka w tej dzielnicy - jak długo będzie polską dzielnicą nie można przewidzieć.

Podobnie polską dzielnicą była okolica Parku Kosciuszki w Chicago w Stanach. Obecnie dzielnicą jest dzielnica Porto-Rico. Piękny Pomnik Kosciuszko na Koniu jest puszczony, brudny, wyciskający raczej niż uz zachwyty. Nie chcę przypomnieć historii Parku z Chicago dla dzielnicy przy Roncesvalles czy Queen St W. Nie myślę aby w tym "centralnym miejscu" pomnikiem

mała być reklama poprzez pomnik, dla Credit Union, parafii, czy okolicznych sklepików.

Wielcy ludzie wywodzą się z jednego z narodów, ale przez swoją wielkość przestają być jego własnością, stała się własnością świata.

Jak długo Kardynał Karol Wojtyła był polskim kardynałem był własnością narodu polskiego. Jako papież, Ojciec Ducho-

KULTURY i PISARZE - Dialog pisarzy etnicznych

Od szesciu lat działająca na terenie Toronto organizacja Multiheritage Community Alliance of Toronto zainicjowała w 1982 r. sympozjum tzw. etnicznych pisarzy, krytyków i dziennikarzy. Celem sympozjum, było przedyskutowanie roli pisarzy etnicznych i ich problemów tak wewnątrz własnych grup etnicznych jak i szerzego społeczeństwa, a przede wszystkim poruszenie sprawy ich wkładu na rzecz wielokulturowości kanadyjskiej.

Referaty w ramach sympozjum wygłosili między innymi Dr George Ignatieff, Kanclerz Uniwersytetu Torontonskiego - "Pisarze etniczni i ich rola w społeczeństwie kanadyjskim, Joy Kagawa - "Pisarz etniczny a etniczna wspólnota "kulturowa" Sam Symonowitch - "Kultywowanie kultury i języka rodzimego, Aristide Yerou - "Pisarz etniczny i publiczność kanadyjska",

TRELE- MORELE

- Panowie - zagaił prezes Omega - jak wszyscy wiecie, prasa podała, że konsul nasz, generalny, prowadząc onegdaj w stanie nietrzeźwym, wypadek samochodowy spowodował skutkiem, którego poważne straty materialne powstały.

- Konsul nasz - piratem drogowym? - zdziwił się sekretarz. Niezatapialny - Nie-mozliwe!

- Niestety - zasepił się prezes - I to w stanie nietrzeźwym.

- No, popić lubić - rzucił wiceprezes Laska - Ale zawsze z pełnowartościową zakąską salceson, cebula. Pierwszy sort.

- Może pomieszkał słodką z czystą i go zmulił? Normalka - wtrącił działacz młodzieżowy p. Gienek Yuhas.

Wszyscy spojrzeli na niego z niesmakiem. - To pan, widzę, nie zna konsula naszego, generalnego, panie Gienuku - z wyrzutem powiedział prezes Omega - A poza tym było ciemno, ślisko i mgła. Zarzuciło pojazdem i tyle. O wypadek nietrudno.

- Pewno, zwłaszcza jak człowiek przemoczony - uzupełnił sekretarz - A tu tyle spraw na głowie, tyle kłopotów.

- O tak - zgodził się prezes Omega - Wiem, że konsula bardzo martwił stan petrochemii i sytuacja paszowa w rolnictwie.

- A do mnie narzekał na załesienie w tzw. worku żyławskim - powiedział wiceprezes Laska - Na lesnych psioczył. Zagroźniem ekologu się turbował.

- Miał ten człowiek na głowie, oj miał - zadumał się prezes - Tyle dawac z siebie i

wy kościoła rzymskokatolickiego jest własnością 800 milionów katolików na świecie. Jest własnością świata.

Podkreślając jego przynależność tylko dla Polaków, a za granicą kraju tylko dla Polonii to jest zbyt pretensjonalne i samolubne i jest w oczach innych narodów źle widziane.

Pomimo pobudek z racji wizyty Papieża do Kanady budowa pomnika przez Polonię jest jeszcze zbyt wczesna, a czas na wykonanie zbyt krótki. Duże koszty budowy przypuszczam \$150-200 tys. może więcej. W trudnej sytuacji

Prof. Yvonne Grabowska - "Kłopoty etnicznego pisarza", Celestino De Iulius - "O konieczności zrzeszenia się pisarzy etnicznych".

To zestawienie tytułów referatów daje pojęcie o obfitości i bogactwie tematów dyskusowanych w czasie sympozjum, przy podkreśleniu jako tło dyskusji zastosowania w praktyce oficjalnej kanadyjskiej polityki wielokulturowości.

Istota założeń polityki wielokulturowości, sformułowanych ustawowo w 1971 r. jest na ogół znana. Nie od rzeczy jednak wspomnieć jej założenia, a to pomoc dla kanadyjskich grup kulturowych, wykazujących tendencje rozwojowe i ich wkład w kształtowanie wspólnej kultury kanadyjskiej, popieranie nawiązywania stosunków między grupami wielokulturowymi w celu współdziałania w tworzeniu jednolitej kultury kanadyjskiej, pomoc dla imigrantów w nauce jednego z oficjalnych języków Kanady, a wreszcie stwierdzenie, że Kanada nie ma oficjalnej własnej kultury, do której poszczególne grupy etniczne muszą się stosować w swoim rozwoju. Jest to istotna roz-

wojska kraju, w grupach etnicznych.

Papież poszedł do biednych i bogatych. Więcej serca wykazał dla biedoty. W każdej jego podróży jest jego serce i ręce dla biednych. Jeśli jesteśmy na tyle bogaci na finansowanie pomnika już teraz, to dlaczego tą sumę nie przeznaczyc na żywy pomnik Ojca Świętego. Stworzmy pomysł - pomocy poprzez żywy pomnik. Jak dom dla kalek, sierot, starców czy nawet dla najbardziej potrzebującej i najuczciwszej nowej emigracji polskiej. Naszym hasłem winno być - żywy Pomnik dla Żywego Papieża.

ZDZISŁAW STAN WOJCIK, P. Eng.

nica między wielokulturową polityką Kanady a polityką "melting pot" Stanów Zjednoczonych.

Najtrafniej mówił o tym Dr Mavor Moore, Przewodniczący Canada Council, cytując w konkluzji swego przemówienia hinduskiego filozofa Rabindranath Tagore. "Musimy teraz przygotować pole dla współdziałania kultur światowych, skąd będziemy nawzajem czerpać i dawać między sobą. To jest kluczowe założenie nadchodzącego wieku".

Pomocnicy na określenie wielokulturowości używają określenia "multiheritage" czy "co-culturalism", które to terminy można by na polski przetłumaczyć jako wieloraka spuścizna kulturowa i kooperacja kulturowa.

Wydanie w języku angielskim zbioru wyżej wspomnianych referatów, w formie broszury zaopatrzonej jej wstępem, zawdzięczamy Prof. Iwonie Grabowskiej z York University. Z tą cenną broszurą powinni zapoznać się etniczni działacze pracujący na niwie kultury etnicznej.

Z A CZUDEK

tak mało żądać w zamian. Toż to konia by z nog zwałito. Nie dziwota, że i czasem po kieliszek sięgnął.

- A tu się jeszcze szczegółów czepiają - powiedział sekretarz - Failed to remain, smieszne.

- Może mowy angielskiej nie znał? - zapytał p. Gienek.

- Znał w piśmie - odparł autorytatywnie prezes Omega - Ustnie nie używał, bo struny głosowe miał ułożone do dużo śpiewniejszego języka mieszkańców Kraju Rad - dodał.

- Przeszedł ten człowiek, oj przeszedł - rzekł wiceprezes Laska - Ciekawe czy szwanku on nie odniósł jakiego i czy mógł będzie zawód swój kontynuować ulubiony. Może będzie się musiał przebranzowac, albo wręcz wrocic.

-- na spychacz? - rzucił p. Gienek.

- Panie Gienuku, przywołuję pana do porządku! - zdenerwował się prezes Omega - Zamiast dowcipkowac, niech pan zaproponuje coś konstruktywnego!

- Dobrze. Nasza organizacja młodzieżowa może konsulowi samochód naprawić - rzekł p. Gienek - Skrzyknie się chłopaków, jeden za dzerzak, drugi za błotnik, ciach, prach i po krzyku, woz gotowy - dodał - A PCAG niech się malowaniem zajmie.

- To już lepiej - powiedział prezes Omega - Co jeszcze ma pan do powiedzenia?

- Uwazam ponadto - zapalił się pan Gienek - że konsulowie powinni w trzech jeździć. Powiedzmy - upił się konsul A. Niech prowadzi konsul B, a konsul C siedzi z tyłu. Potem wpadli jeszcze na kielicha konsul A pijany w dym? - na tylne siedzenie!, konsul B kropnął sztakana? - na siedzenie pasażera, a prowadzi konsul C. Dopili jeszcze gdzieś piwem po drodze konsul A przetrzeźwiał po piwie? - niech prowadzi, konsul B do tyłu, a konsul C - na pilota! Co, że by było, takie przesiadanie?

- Niedobrze - powiedział sekretarz Niezatapialny - Kierowac powinien konsul generalny. Jeśli odda prowadzenie komus innemu, zbrojyc mogą i potem samochodu trzeba szukac. Były już takie wypadki. Centrala tego nie lubi.

- Zgadza się - wtrącił prezes Omega - I w ogóle uwazam, że szczęście mieliśmy, iż konsul nasz, generalny, dużym samochodem amerykańskim się posiłkował. Czy wyobrażacie sobie, panowie, co by się stało gdyby konsul nasz, generalny, samochodem innym jechał, też dobrym, ale mniejszym, np. Ładą?

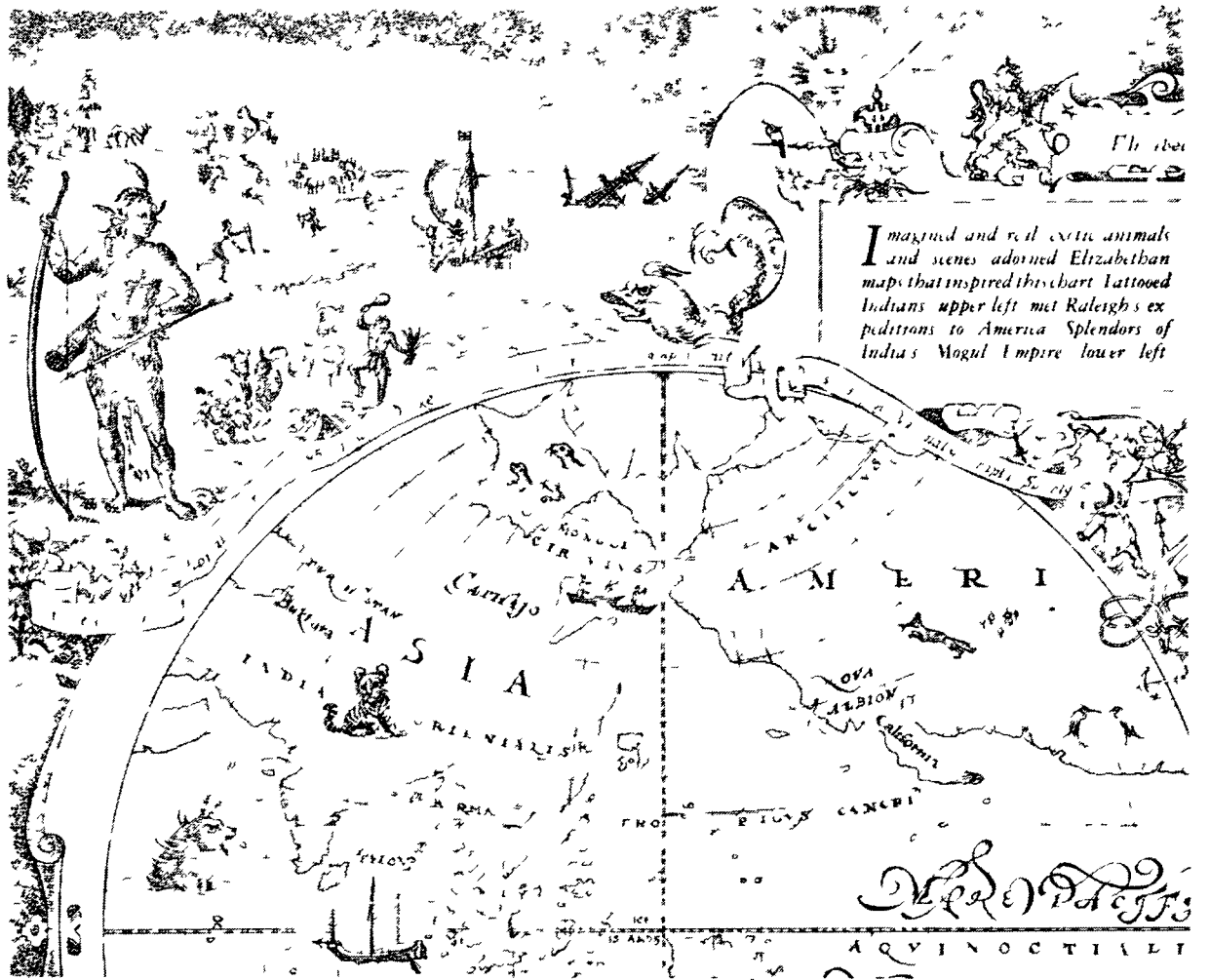
- Strach pomysleć! - wykrzyknął wiceprezes Laska - Niech pan nie konczy!

- A własnie - kontynuował prezes - czy wiecie, panowie, jak byśmy wtedy wyglądali, jako Polonia? Ładna Polonia - zawiesił głos - bez konsula!

Wszystkim włosy na głowach zjeżyły się ze zgrozy. Tylko pan Gienek usmiechał się jakos dziwnie dębując w zębach wykalaczką.

„JEDYNNIE BOBRY MAJĄ PRAWO...”

Jednym z największych "potopów" dwudziestego wieku było zalanie wielkich połaci wschodniej strony zatoki James Bay przez firmę Quebec Hydro, w celu stworzenia wielkich rezerwarów wody, przeznaczonych do wytwarzania prądu elektrycznego. Kiedy wszystkie rezerwuary będą skonczone, ich powierzchnia pokryje 4,600 mil kwadratowych, a woda będzie zasilala siedem elektrowni, które wytworzą w sumie prawie 8,600 megawatów elektryczności.

Co prowincja Quebec zrobi z tym prądem, nie wiadomo. Zredukowane zapotrzebowanie na energię elektryczną uniemożliwi prawdopodobnie sprzedaż prądu Stanom Zjednoczonym, a ani prowincja Quebec ani też cała Kanada tyle dodatkowego prądu nie potrzebuje.

Pierwsza elektrownia na zatoce była uruchomiona już w 1979 roku i nazwana LG2. Wytwarza ona 5,328 megawatów elektryczności w największej na świecie podziemnej hali wyposażonej w 16 gigantycznych turbin wodnych. Następna elektrownia będzie uruchomiona w 1985 roku i to zakończy fazę pierwszą. Faza druga przewiduje pięć dodatkowych elektrowni o wydajności 3,263 megawatów. Oryginalny projekt przewidywał ujarzmienie jeszcze dwóch rzek, Grande Baleine i Rupert, ale plany te zostały zamiecane na stałe.

Gdy ówczesny Premier Quebecu ujawnił swój "największy projekt obecnego stulecia" w 1971 roku, zignorował on całkowicie tubylczą ludność, która się składa prawie całkowicie z Indian - szczepu Cree. Nie tylko ich zignorował, ale nawet ich nie zawiadomił. Dowiedzieli się oni o planach budowy dopiero wtedy, gdy Philip Awashish jeden z wykształconych członków szczepu, zauważył mały artykuł w jednej z miejscowych gazet. Po dwóch miesiącach, pierwsze w historii spotkanie członków szczepu stworzyło organizację pod nazwą James Bay Cree. Po spotkaniu postanowiono wysłać list do Ministra Spraw Indiankich w Ottawie, w którym organizacja stwierdziła, między innymi, że "jedynie bobry mają prawo budować zapory wodne na naszych ziemiach". Po wielu miesiącach daremnych czekania, szczep Cree postanowił zablokować projekt sądowo, wspólnie z bratnią organizacją Inuitów (tubylcy Połnocnej Kanady dzielą się na trzy zasadnicze grupy: na dalekiej północy, wzdłuż wybrzeża arktycznego żyją Eskimosi, poniżej linii drzew Indianie, a na wielkich obszarach bezdrzew-

nych między tymi dwiema grupami Inuici Dodac należy, że w wielu opracowaniach utożsamia się te 2 ostatnie grupy.)

W 1974 roku, po rozprawie która trwała 78 dni i na której zeznało około stu traperów i myśliwych Cree i Inuit, sędzia Malouf przyznał im rację i zablokował legalnie dalszą budowę. W tydzień później, Sąd Apelacyjny prowincji Quebec obalił wyrok sądu niższego. Dopiero w 1975, obie grupy, tubylcze, nie widząc żadnych widoków na ugodę, zgodziły się oddać swoje prawa za sumę 225 milionów dolarów oraz pewne ulgi w prawach do łowów, zakładania pułapek (trapping) i rybołówstwa.

ANI ESKIMOSI ANI INDIANIE

W pierwszych podbojach Ameryki o daleką północ nikt się nie nartwił, bo nie była nikomu potrzebna. Jej właściciele nie byli objęci żadnymi traktatami. Ani Eskimosi, ani Inuici ani nawet Indianie Cree czy Dene. Wreszcie przyszło dwudzieste stulecie i jego potrzeby. Potrzeby nafty i zasobów mineralnych, potrzeby energii i bogactw północy, której do niedawna nikt nie potrzebował. Naraz kwestia własności wyszła na wierzch. I kwestia ludzkich praw. Czy my, przybysze pierwszego czy dziesiątego pokolenia mamy prawo po prostu wziąć to co chcemy, bez względu na skutki tej grabieży i bez wynagrodzenia dla odwiecznych właścicieli tych bogactw, czy zapłacić im jakąś rekompensatę, lub też dać im udział w korzyściach, które osiągniemy?

Nim na to pytanie będzie można odpowiedzieć, zdaje mi się że powinniśmy popatrzeć możliwie najbardziej obiektywnie na skutki jakie pociąga za sobą takie zagarnięcie olbrzymich połaci kraju, które dawały życie dziesiątkom tysięcy ludzi. Pamiętajmy jednak, że nie wszędzie skutki będą takie same. Tu, w James Bay chodzi o samo zalanie ziemi, bez wielkich szkód ekologicznych. W innych rejonach, tam gdzie wydobywają naftę i gaz ziemny czy inne zasoby naturalne, ziemia pozostaje prawie taka sama, ale ekologia się zmienia. Zostaje ona zatruta do takiego stopnia, że dalsze użytkowanie tej ziemi do celów zaopatrzenia ludności w jedzenie staje się niemożliwe. Rteć zatrzuwa rzeki i jeziora, wyrąb lasów wygania zwierzyne, a wyciepy gazów trujących dopelają zniszczenia.

Trzysta lat temu plemiona Cree i plemiona Inuit poddały się wpływowi Zachodu i zaczęły się osiedlać wokół placówek handlowych założonych przez Hudson Bay Company. Niektóre z tych placówek są tam jeszcze do dziś i dają jakieś korzyści tubylczym myśliwym i traperom, inne znikły, gdy ceny skórek zwierzęcych spadły na europejskich rynkach zbytu. W takich wypadkach, tubylcy, którzy przestawili się całkowicie z odwiecznych sposobów życia na zależność od białych handlarzy umierali z głodu. Najbardziej okrutnie zależność ta dała o sobie znać wśród Inuitów.

Od niepamiętnych czasów Inuici żyli z caribou (zwierzęta rodzaju reniferów). Dwa razy do roku podczas sezonowych wędrówek zwierząt z południa na północ, i z północy na południe Inuici zabijali tyle zwierząt ile im było potrzeba do przeycia do następnych łowów. Żywili się wyłącznie caribou i niczym więcej. Nie łowili ryb, bo uważali, że są za mało odżywcze i nie polowali na inne zwierzęta, bo ich było za mało, żeby zaopatrzyć tyle ludzi. Caribou dawały im wszystko: żywność, a oprócz tego ubrania na zimę i na lato. Inuici prócz caribou i własnych zdolności, nie potrzebowali absolutnie niczego innego.

Z początkiem obecnego wieku, futra były bardzo popularne w zachodniej Europie. Były stosunkowo tanie i przeciętni członkowie średniej klasy i wwyż, nosili futra w zimie. Później przyszła pierwsza wojna światowa i po niej zastój ekonomiczny. Przestało się opłacać sprowadzanie futer z Kanady.

Gdy Hudson Bay Company nie mogła nastarczyć futer na zapotrzebowanie rynku, założyła wiele nowych placówek handlowych na środkowej dalekiej północy Kanady, między innymi wśród Inuitów. Handlarze przekonali miejscowych myśliwych, że lepiej się opłaca polować na niedzwiedzie i lisy, łasice i nawet północne białe zające, niż na caribou. Za futra tych zwierząt nie tylko dostawali bron palną i amunicję, ale nawet całą żywność jaką potrzebowali dla siebie i dla swych rodzin.

Inuici przestali więc zabijać caribou i robić zapasy na cały sezon. Dostawali przecież wszystko, nawet zabawki dla dzieci od białych handlarzy.

Pewnego dnia, gdy myśliwi przynieśli toboły futer do placówek handlowych Hudson Bay Company, ażeby je wymienić na

żywność i amunicję, zastał puste budynki. Ceny futer w tym czasie przestały być atrakcyjne, placówki stały się nie potrzebne i zostały zlikwidowane.

Jedna wędrówka caribou już się dawno skończyła, a druga miała się zacząć za wiele miesięcy. Tego roku zmarło z głodu wiele tysięcy Inuitów. Nie ma dokładnych danych, ale według ostrożnych obliczeń wymarło ich ponad czterdzieści tysięcy!

Historia James Bay nie jest tak tragiczna. W osiedlu Eastman, położonym przy ujściu rzeki Eastman do Zatoki James'a, a które zamieszkuje około 35 Cree, po zalaniu, mieszkańcy stracili dostęp do świeżej wody - ale za to dostali dwanaście stacji telewizyjnych przez zamontowanie tam anteny. Ponadto otrzymali sanie motorowe. Na pewno tragedia Inuitów nie powtórzy się po raz drugi, ale fakt pozostaje faktem, że tysiące traperów straciło źródło utrzymania. Niektórzy z nich dostali prace przy projekcie, inni starają się jakos przeżyć przez połów ryb i polowanie na taką zwierzyne, jaka się jeszcze znajduje na nowo stworzonych wyspach. Rekompensata wywalczona w sądach - też trochę pomaga, ale tradycyjny, spokojny i szczęśliwy sposób życia przestał istnieć.

Biały człowiek dalej nie dba o istnienie i życie prawnych właścicieli tych północnych obszarów Kanady i płaci odszkodowania tylko wtedy, kiedy musi.

JESTESMY WSZYSCY ODPOWIEDZIALNI

Pomimo że jesteśmy zdolni do wielkich osiągnięć w wielu dziedzinach życia, nie potrafimy zdobyć się na prawa, które by gwarantowały rdzennemu obywatelowi Kanady sposób życia jaki uprawia od wieków. O ile chodzi o tubylców, zarówno ci którzy są objęci starymi traktatami, tzw. Treaty Indians, ani nie objęci, nie mają żadnych gwarancji odpowiedniej kompensaty czy prawa do równowartościowej zamiany miejsca pobytu.

Właściciele ziemi przeznaczonej pod lotnisko Pickering Airport (który i tak nie został zbudowany) jak i odwieczni właściciele szlaków traperskich pod zalany obszarami Projektu James Bay, stracili tylko dlatego, że nie ma żadnych przepisów prawnych, które by zapewniły dostateczne odszkodowania za stracone własności. Czas najwyższy by takie prawa były ustalone.

LEON REGAN

FARAMUSZKI

Czy można pusczyć w świat twierdzenie, że dziennikarz z dużym poczuciem humoru będzie pracował raczej w piśmie historyczno-satyrycznym niż w poważnym? Czasem bowiem wydaje mi się, że nowo poznałem od podszewki jedno z pism olonijnych ze względu na to, że byłem redaktorem w ismach właśnie polonijnych trzeba się wyróżniać nie tylko szczyptą - osadzoną dziesiątą na zapleczu myśli-humoru, ale również posiadać uzdolnienie, czy umiejętność współpracy z ludźmi charakteryzującymi się kuku na muniu. W sensie blizniowym niekoniecznie dokładnym

Jeśli ten ktoś bowiem potrafi zamknąć redaktora polonijnej gazety w klatce nie większej niż 3 na 4 - kroki w oczywiste - i doła w te "kwadratowe" kroki wpakować szczyt fotel, biurko, krzesło gościnne, wiek, kosz na redakcyjne nożyce (i jeszcze coś i jeszcze coś - jak powiada piosenka o 'ataszy) to chyba twierdzenie zamieszczono we wcześniejszym akapicie zdolne już zdanie na własnym "gazie" unieść się do góry

A tak się działo! Aczkolwiek nie ma sensu się uzalać Redaktor "Głosu Polonijnego" Zygmunt Rusinek miał bowiem inne poczucie humoru. Dla tego chociażby wiodu zamieszczał zawsze na drugiej stronie gazety poważny artykuł redakcyjny i spierał go (słowo "wspierał" należy utrzymać w proporcjach i bujnej wyobraźni) komną "Humoru i dowcipu"

Mądry Polak po szkodzie! Każdy zna ból! Tym razem piszę o sobie głębokim zalem, że wydarzenia, jakie mi się opowiadał Rusinek nie odnotowałem jakims w "scrapbooku, czy sztabu" Z przeznaczeniem zachowania go dla kolejnych pokoleń

By jednak coś z tych wspomnień urzutować, zadzwoniłem do pani Krystyny rłowskiej, i błagam (telefonicznie) na kochanach, by się chociaż okrucieństwem podzieliła

Ależ naturalnie - powiada! Pamiętam! Pisał o "Nim" Wankowicz Pisała Maria Kuncewiczowa Pisał inni Mali i duzi

Musiał im jednak przypaść do serca skoro pisali Skoro pamiętali w wspomnieniach - pomyslałem

"Idzie więc fama" - opowiada Krystyna, ze swego czasu a było to jeszcze w tych czasach, kiedy bajkę dopiero wynaleziono - to znaczy w Warszawie i przed drugą wojną światową, Wankowicz korzystając z uroku życia kawalerskiego (po wyprawieniu córek na wies na wakacje) urządził "popujoche" we własnej willi na Zoliborzu, a w grupie uczestniczącej i biorącej udział w uciechach "tego świata" - znalazł się także sam Zygmunt Rusinek

Elegancki jak zwykle Zdjety z igły Czarna muszka! Smoking!

Nie moje czasy i nie pamiętam, by dzisiejszy ryzykować poważniejsze twierdzenie niż dużo wcześniejsze, że "fajf-okłoki" wymagały smokingu

Kładę więc uszy po sobie i wsłuchuję się w śpiewne dźwięki płynące ze słuchawki telefonicznej Krystyna jest warszawianką Z czasów powstania i prawdziwego zdarzenia Z czasów kiedy proletariata stawiał raczej pomniki Kilinskim a nie Nowotkom, czy Dzierżyńskim

W pewnym momencie - opowiada Krystyna - Rusinkowi zrobiło się nie wiem już dobrze - powiada - czy właśnie niedobrze czy słabiej się poczuł - być może było jeszcze gorzej - powiada - ale zdecydował wreszcie zajrzeć do łazienki (co mi znów zezwala przypomnieć przyjaciółom z "Głosu", że łazienka, lub kąpiel po włosku to zwykle polskie "bagnó") - i nim jeszcze słońce zdążyło skryć się za chmury, - znalazł go właśnie leżącego w wannie, w oparach ciepłego prysznicy

Po warszawsku można by nawet powiedzieć "w mokrych mankietach"

To znaczy w smokingu w muszce, z "usztynionym przodkiem" (tym razem w rdzennej poznanszczyźnie i zazdroście nam bracia rodacy, że "my przedwojenna wia-

ra" tyłoma językami potrafimy operować, i lwowskim, i wilenskim, i warszawskim, poznanskim a nawet rozumiemy rzeszowski i Wojtkę Krajewskiego)

W tym właśnie miejscu - opowiada Krystyna - Rusinek przerwał Spojrzał na mnie wzrokiem szukającym "zszokowania"

Pamięta pan literaturę rosyjską - pytam Zygmunta niewinnie?

Naturalnie - odpowiada!

A przypomina pan sobie wiersz Lermontowa "Małpa w kąpielu" - rzucam pytanie?

Rusinek zerknął na mnie bokiem Spojrzał znacząco na moje okulary Dodął z uśmiechem a pamięta pani, pani Krystyno jeszcze jeden wiersz Lermontowa "Małpa w okularach"

Taki właśnie był Rusinek Dowcipny Błyskotliwy Czarus!

*****

Z chwilą, gdy te niewinne wspomnienia dojrzą światło dzienne na łamach "Echa Tygodnia", będziemy już po pierwszym śniadaniu w hotelu w Rzymie Z czasem wolnym na zwiedzanie miasta - łącznie z Katakumbami"

Tak przynajmniej powiada pamflet pana Jerzego Łuckiego, właściciela firmy High Park Travel, któremu z dziką ochotą staramy się zrobić trochę reklamy i wynagrodzić za te brednie, które marszałek Montgomery napisał o spadochroniarzach polskich spod Arnheim Jurek bowiem, chociaż zaczął w piechocie, jeszcze w Rembertowie, uczył się skakac u mego "przyjaciela" (trochę nie naciągane, bo ze razem, przez krotki czas, chodziliśmy do angielskiej tancbudy to jeszcze nie powód by się spoufalac) kapitana Gębołysia z Ringway pod Manchesterem lubi - jak w czasach wojny "somewhere in England", skoczył z wyróżnieniem w brygadzie spadochronowej dowodzonej przez jednego z najlepszych polskich sztabowców gen Sosabowskiego

Będzie to już po audiencji u Ojca Świętego W przeddzień wyjazdu na Monte Cassino Na cmentarz "tysiąca walecznych" skutych przysięgą, że wzgorze zdobędą Wzgorze oczywiście padło Oni też!

Właśnie w 40 rocznicę zwycięstwa, SPK - Kanada zaprogramowało wspólny wyjazd w hołdzie poległym - za wolność nadal jeszcze niestety "waszą" Trasa objazdu obejmie złożenie wienców na pięciu polskich cmentarzach wojskowych Monte Cassino, Casa Massina, Artona, Loreto, Bolonia Boze - ile tych cmentarzy?

Władysław Pobog-Malinowski kończąc drugi tom "Najnowszej historii politycznej Polski", powiada "Nie podobna się oprzeć refleksji, jak bardzo odmiennie mogłaby się potoczyć historia, gdyby miłoty Piłsudskiego z roku 1933 znalazła była zrozumienie w Londynie i w Paryżu, zamiast oskarżania o burzenie pokoju nas, a dawanu Hitlerowi 6 lat dla zbudowania potęgi, która zatrzęsła światem"

Wydaje mi się, że refleksjom nie należy się opierać

Cmentarzy wojskowych świat nie zlikwiduje Tak długo - poki nie rozbroi człowieka z mentalności agresji i gwałtu Poki go nie przestawi na zwierzątko trawozernego Lub jeszcze inaczej - coż po miłości bliźniego, kiedy przysłowie włoskie powiada "Amare e non essere amato è tempo perso"

Kochac, a nie być kochanym - to czas stracony!

*****

FRASZKA

Rzekł działacz społeczny do rzeszy "gdzie tak wam się spieszy? Najpierw ja o sobie Napiszę wam tomik, A potem wy dla mnie Wystawicie pomnik

BOHDAN EJBICH

Zanościło mi się w tej rubryce na cały kl dyrektorski Ale co, dyrektor to w RL postać z pierwszych rzędów krzesel

CZYTANE

ściowo kasta także nie jest do zlekceważenia jak informuje wielkie ogłoszenie w "Głosie" z Warszawy, ogłoszenie wydawców

MIEDZY

ma Zarządzanie, "niemal co dziesięty słak pełni zawodowo funkcje dyrektorskie" Wliczając w te chwalebne szeregi

VIERSZAMI

wniez dyrektorki przedszkoli i szkół podstawowych, dyrektorów co większych sklepów itp placówek, statystyka Zarządzania wnie się nie myli Mania dowartościowywania kadry drogą nadania "godnych" tytułów urzędowych ma swe mocne korzenie podkulturze biurokratycznej, tej zywcem zetransponowanej z kraju Gogola nad isłą (trąby głoszą sąd ostateczny, a oni rzązą czynownicy - pisał ognis Norwid) "lasa robotnicza" to piękny termin, używany w przemowieniach, w artykułach k na co dzień pojedynczy robot jest istotną lekcją, jeśli nie wyrozumia-pogardą Czynnownik, czyli ktoś, kto - nim księżyc słoneczny - emanuje choćby biutkie odbłaski władzy, to dopiero per-na

W tej ogromnej masie nobilitowanych bywają zresztą dyrektorzy bardziej i mniej swoi, mniej i bardziej ważni Jedne i z tych mniej ważnych i mniej swoich nalała się Lekcja pokory (tytuł do reportażu Mijasa w Polityce) Czemu? Najlepiej jasną cytaty z reportażu Wpierw jednak parę słów tytułem wprowadzenia Dy-

rektor Muzeum Okręgowego w Radomiu poczuł, że "usuwa mu się grunt spod fotela" Oficjalnie nikt nic mu nie powiedział, lecz kiedy w rozmowie ze zwierzchnikiem z wydziału kultury zaniepokojony dyrektor zapytał wprost "o przyczynę będącą źródłem plotek" usłyszał "ze jest niepotrzebny i czas byłby, żeby odszedł"

Postawiono mu oczywiście zarzuty, choć nigdy nie "w sposób otwarty i uargumentowany", znalazł się wśród nich zarzut "zaborczych staran o interesy muzeum, wyuzumiałości w stosunku do podwładnych, co objawia się w otwieraniu przez nich własnych przewodów doktorskich", a także niewłaściwego redagowania Rocznika Muzeum, który jest monotematyczny, a powinien być wielotematyczny Dziennikarz Polityki uważa wprawdzie za wierutną bzdurę, że odejście dyrektora "wiązać należy z działalnością Solidarności w muzeum i brakiem tamże nowych związków zawodowych, ze słabą frekwencją pracowników na manifestacji 1-majowej", ale to wcale nie są bzdury Podobne pogłoski, jeśli nawet tylko szeptane i tylko pogłoski, to powody poważne, choć najpewniej podawane wyłącznie w poufnych rozmowach i opiniach

Zresztą rzeczywiście nie zarzuty natury politycznej musiały być powodem nr 1 zwolnienia, bo eksdyrektor muzeum jest dziś dyrektorem dużo mniejszej placówki muzealnej, mniejszej, ale nadal dyrektorem Według autora Polityki koronnym powodem wysługiania bohatera reportażu z poprzedniego fotela był "nedostatek kultury osobistej" (jeden z dalszych zarzutów) "Zdarzyło mi się podczas audiencji u osoby średnio postawionej w miejscowej hierarchii ukradkiem zerknąć na zegarek

(miał zapowiedzianą wizytę gości zagranicznych bodajże) i został na tym kompromitowany

jącym gęście przydybany Nigdzie nie mówił i nie pisał, że cokolwiek w "jego" muzeum zrobiono dobrego i pożytecznego, możliwe było dzięki ofiarności, środkom tożonym przez Administrację Teraz już wiem, skąd się brała niepospoliczna aktywność Tomasza Palacza miała ona swe nieprzebrane źródło i podjęte we wspólnym myśleniu Administracji Nikt inny, tylko Administracja nakłoniła opieszalego z natury dyrektora do zbudowania od podstaw działu sztuki w Muzeum i rozbudowania w nim działu dotyczącego wielkiego radomia-nina Jacka Malczewskiego Dzięki Jej upartym namowom zapoczątkowano tu ambitny zbiór portretu i autoportretu, współczesnego rysunku polskiego Gdyby nie troska i czuły nadzór Administracji, nie powstałaby kolekcja malarstwa nieprofesjonalnego, tak samo jak nie byłoby zbiorów przyrody, historycznych i archeologicznych Nikt inny, tylko Administracja zorganizowała przy pomocy (ewentualnej) Muzeum dziesiątki wystaw i imprez kulturalnych I Jej wiekopomną zasługą zostanie wyprowadzenie prowincjonalnego kopciucha na szerokie wody nowoczesnego muzealnictwa z perspektywą na Muzeum Narodowe Ktożby zresztą uwierzył, że człowiek bez doktoratu i do tego źle wychowany mógłby mieć taki dorobek? Dlatego decyzja wojewody o odwołaniu Tomasza Palacza z zajmowanego stanowiska jest niepodważalna"

Owszem, znaleźli się tacy, co próbowali podważyć ją, a raczej zapobiec jej wydaniu "Przystąpili do obrony swego dyrektora pracownicy muzeum Był to, jak się wkrótce miało okazać, krok nierozważny i

przyspieszający decyzję na którą zanościło się od miesięcy Poszło do władz wojewodzkich pismo Autorzy zaniepokojeni wiadomością o decyzji zwolnienia dyr Tomasza Palacza ze stanowiska nie tylko nie podzielają jej, ale osmielają się twierdzić, jakoby była ona krzywdząca nie tylko dla ich przelozonego, ale i dla załogi, a także dla ogólnego obrazu kultury w mieście i wojewodztwie I znowu zdanie nierozważne i lekkomyślne sądzimy, że takich ludzi nie mamy zbyt wielu

Odzew był Wicewojewoda osobiscie postanowił porozmawiac z załogą, by wyprowadzić ją z błędu w myśleniu Załoga otrzymała reprimendę, że nie wolno jej, podobnych memoriałów do władz pisać, chyba że każdemu indywidualnie"

No, nowy dyrektor na pewno odpowiedzialnie ujął w karby zanarchizowany element pracowniczy, któremu odechce się mieć własne opinie, a przynajmniej otwarcie je głosić Chociaż chociaż może jeszcze nie zdążył W kilka miesięcy od odwołania T Palacza, kiedy eksdyrektor pracował już w swojej nowej, mniejszej aczkolwiek unikatowej placówce muzealnej (muzeum rzeźby nowoczesnej w Oronsku) nowego dyrektora nie ma, bo na ogłoszony w prasie konkurs odzew był nędzny, zgłosił się jeden kandydat z Torunia, ale do Radomia nie dojechał" I toby było na tyle - jak pisywał w swoich Kulturowych kryminalkach Kibic, czyli J Urban, w dawnych dobrych dla niego czasach, kiedy był jeszcze popularnym felietonistą, nie zas obsmiewanym i zienawidzonym zarazem rzeczni-kiem prasowym najwyższych organów czynnowniczych

KAROLINA JANKOWSKA

Magda i Marek Czyżycy

Kto zatańczy z Lady Pank...

LADY PANK to jeden z najpopularniejszych w tej chwili zespołów polskiego rocka. O jego popularności niech świadczy chociażby fakt, że w Plebiscycie Fan Clubu na rok 1983 Lady Pank wygrała aż w czterech kategoriach. Została bowiem nie tylko uznana za najpopularniejszy zespół ubiegłego roku (drugie miejsce zajęła ex aequo Republika i Maanam), ale także piosenka zespołu "Kryzysowa narzeczoną" otrzymała miano Przeboju Roku. W kategorii - Singel Roku - zwyciężył przeboj grupy - "Mniej niż zero", a za najbardziej oczekiwany longplay roku została uznana własnie płyta Lady Pank.

Lady Pank istnieje już trzy lata. Pierwsze nagrania zespołu powstały w lutym 1981 r. w krakowskim studio Teatru STU. Jan Borysewicz, 28-letni lider zespołu (zwany przez przyjaciół Johanem lub Tata) został się w tymże roku z grupą Budka Suflera i założył Lady Pank własnie, która gra obecnie w składzie: Jarosław Szlagowski - perkusja, Paweł Mscisławski - gitara basowa, Jan Borysewicz - gitara, gitara basowa, śpiew, Janusz Panasewicz - śpiew, Edmund Stasiak - gitara. Teksty dla zespołu pisze Andrzej Mogielnicki, który jest jednocześnie reżyserem ich koncertów.

Sama nazwa - Lady Pank - nie jest, wbrew pozorom spolszczoną wersją angielskiego słowa "punk". Członkowie zespołu twierdzą, że nazwa powstała od tak sobie i jej zadaniem jest jedynie oddanie atmosfery, w której jest tworzona muzyka grupy.

Lady Pank była i jest wielokrotnie porównywana do angielskiego zespołu Police, a o muzyce zespołu mówi się, że jest białą odmianą raeege. Muzyka jaką prezentuje Lady Pank jest bardzo konwencjonalna, ale takie było jej założenie - ma trafić do każdego. Nie ma w niej więc nic z ideologii, ale jest za to świeża, lekka melodyka, zroznicowany rytm i atrakcyjne brzmienie, są echa wszystkich obecnie panujących nurtów muzycznych. Lady Pank jest podobno doskonała na koncertach. Ostatnie koncerty w hali warszawskiej Gwardii zostały ocenione przez krytyków jako wspaniała mieszanka kabaretu, rocka, cyrku i jarmarku. Koncertom bowiem towarzyszyły dymy, konfetti, balony, a także cętkowana pantera. Słuchając muzyki Lady Pank odnosi się wrażenie, że grupa gra rzeczywiście dla przyjemności, "na luzie", że bawi się tym, co robi, a przede wszystkim - że ma dystans w stosunku do własnych, muzycznych przedsięwzięć. Bierze się to może stąd, że muzycy grający w zespole to w przeważającej większości ludzie bardzo młodzi, dla których muzyka rzeczywiście stanowi istotę ich życia. Stąd ten entuzjazm muzyczny, stąd spontaniczność na koncertach, stąd ten nie usztywniony rutyną sposób traktowania własnej działalności artystycznej.

Polskie listy przebojów pełne są piosenek Lady Pank. Dość przypomnieć "Kryzysową narzeczoną", "Mniej niż zero", "Tancz głupia, tancz", "Kilimandzaro" i ostatni przeboj zespołu - "Zamki na piasku". Mimo jednak niesłychanej popularności wśród młodzieżowych fanów, zespół nie cieszy się uznaniem ze strony dziennikarzy i krytyków muzycznych. Zarzucają oni muzyce Lady Pank sztampowość, nadmierną prostotę graniczącą z kiczem, ubogosc tekstów. Tymczasem jednak publiczność stale na koncertach grupy, "koniki" żądają cen trzykrotnie przewyższających rzeczywistą cenę biletu, członkowie zespołu zasypywani są listami od wielbicieli, w których młodzi fani piszą - "Jak przychodzę ze szkoły, to puszczam sobie taśmę z waszymi nagraniami i jest mi weselej na duszy".

Czyli Lady Pank jest potrzebna, a opinie krytyków to historia stara jak stary jest muzyczny świat. Każde pokolenie ma swoich idoli, często nie docenianych przez "starych wiarusów" uznających tylko swoje kanony muzyczne. Coż, trudno jest zaakceptować fakt, że każda moda mija i to, co dzisiaj wydaje nam się być niesmiertelne, wielkie i wspaniałe jutro okaże się tylko przeszłością. Co dzień bowiem świat muzyczny należy do kogo innego, dzisiaj w Polsce - do Lady Pank.

Marzeniem muzycznych fanów i nas - przyglądających się rozkwitowi polskiej muzyki niejako zza kurtyny - jest, aby przeżyła ona magiczne koło i podbiła zachodnie rynki.

Chodzą pogłoski, jakoby promocją trzech polskich zespołów Lady Pank własnie, Republiki i TSA zajęła się angielska firma płytowa - "Mega Organisation" współpracująca z firmą Supermusic. Na początku bieżącego roku był w Polsce angielski impresario rockowy - Tim Brack, zainteresowany zaprezentowaniem polskiej muzyki rockowej w salach koncertowych Wielkiej Brytanii. Jednym ze współników tej firmy jest Polak, mieszkający na stałe w Anglii - Grzegorz Kuczynski.

W wywiadzie, jakiego angielski impresario udzielił "Polityce" obiecywał, że płyty wspomnianych zespołów ukaza się w Anglii już w tym roku. Przeboje tych grup mają być podobno prezentowane w I programie radia BBC i w IV programie telewizyjnym (m.in. zaprezentowany zostanie 40-minutowy film o polskiej muzyce rockowej). W planach firmy, której przedstawicielem jest pan Brack, leży także przygotowanie artykułów o polskiej muzyce i przedstawienie ich w "Times", "Sounds" oraz "Music and Video Week", a także nagranie w przyszłości płyty Franka Kimono (Piotra Fronczewskiego) pod tytułem - "King Bruce Lee, Karate King".

Jak na razie inwestycja angielskiej firmy zamyka się kwotą 20 tys. funtów, z czego 12 tys. ma przypadac na wydanie płyt (najdroższa będzie płyta Republiki).

Informacje jednak podane w wywiadzie wydają się być nieco na wyrost. Impresario bowiem obiecuje wydanie płyt już w koncu marca i prorokuje, że w tym samym czasie ukaza się one na rynkach USA, Kanady, Australii i Japonii. Jak dotąd nie udało nam się znaleźć żadnej polskiej płyty w sklepach Toronto. Ale może rzeczywiście jest to sprawa czasu, zwłaszcza że Tim Brack planuje także nagranie kilku "videos" z przebojami polskich zespołów. Perspektywy, jakie angielski impresario roztoczył przed dziennikarzem, który przeprowadzał z nim wywiad, są oszalałymi. Mówi bowiem o całej serii koncertów polskich grup, o tournée na kontynencie, a nawet o wspólnych koncertach naszych grup z takimi sławami jak na przykład Whitesnake. Oczywiście wspaniale byłoby, gdyby angielska publiczność, która w koncu dyktuje muzyczne gusta, zainteresowała się polską muzyką rockową. Wspaniale byłoby, gdyby ktos na serio zajął się tymi doskonale zapowiadającymi się zespołami. Byłoby doskonale, ale - ale jesteśmy sceptyczni. Wielokrotnie już polska muzyka próbowała podbić zagraniczne rynki muzyczne (Niemen, SBB, 2+1) i za każdym razem rezultaty były opłakane.

Wina to naturalnie braku odpowiedniej reklamy i właściwego zaanonsowania naszych grup na muzycznej arenie. Potrzebny jest bowiem posługując się angielskim idiomem, odpowiedni "kick in", może będzie nim współpraca z Timem Brack'em?

Członkowie zespołu Lady Pank, zapytani o ich szanse na anglosaskim rynku płytowym wyrazili się mało entuzjastycznie. Andrzej Mogielnicki w wywiadzie dla tygodnika "Razem" powiedział - "Realnie patrząc, nie widzę żadnych szans. Nie widziałbym takich szans nawet dla Beatlesów, jeśli by powstał w Polsce. Mimo wszystko będziemy starali się próbować swoich sił na Zachodzie. Dobrze by jednak było, gdyby ktos w Polsce poważnie zajął się pomocą dla młodych muzyków przy wyjazdach, bo PAGART tego zupełnie nie robi".

Czas pokaze, kto miał rację - angielski impresario-optimista, czy sceptycznie nastawiony zespół. My naturalnie życzymy Lady Pank z całego serca, aby odniosła sukcesy na zachodnich rynkach.

Słyszeliśmy wprawdzie opinie, że nie powinno się zapraszać polskich zespołów i tym samym nie dostarczać dewiz reżimowi. Jest to oczywiście problem na osobny artykuł, bo długo dyskutować by trzeba nad tym, w którym miejscu przebiega granica między kulturą polską a sytuacją polityczną w kraju. Podejmiemy kiedyś ten temat, aby na przyszłość uniknąć niemiłych nieporozumień.

Trudno znaleźć receptę na to, w jaki sposób rozpropagować polską muzykę na zachodnich rynkach. A raczej może trudno znaleźć na to fundusze. Tymczasem zaś Lady Pank zdobywa sobie w Polsce coraz więcej wielbicieli, a popularność tego zespołu przerosła chyba oczekiwania samych muzyków. Trudno ocenić perspektywy samej grupy. Na pewno ma duże szanse, aby nie stać się tylko jednoroczną efemerydą polskiej rozrywki, ale jednocześnie wiele jeszcze czasu potrzeba, aby młodzi muzycy zasłużyli sobie w pełni na - już dzisiaj naddawane im miano - "polskich Beatlesów".

A czy oczekujemy się nagranych tego zespołu w tutejszych sklepach płytowych zależy jedynie od tego, kto "zatańczy" z Lady Pank. Niestety, nasz popularny "impresario" - pan Wojewodka jest aktualnie zajęty ciągle tym samym egzotycznym tancem z przytupem, opartym na jemu tylko znanych zasadach. Czy jest więc ktos, kto zatańczy z Lady Pank???

MNIEJ NIŻ ZERO

Słowa *Andrzeja Mogielnicki*
muzyka *Jan Borysewicz*
Śpiewa *Lady Pank*

*Mylisz może, że więcej coś znaczysz
Bo masz rozum, dwie ręce, i chęć
Twoje miejsce na Ziemi tłumaczy
Zaliczona matura na pięć
Są tacy - to nie żart
Dla których jesteś wart
Mniej niż zero
Mniej niż zero*

*Zawodowi macherzy od losu
Specjaliści od śpiewu i mas
Chocbyś nie chciał i tak znajdą sposób
by cię zwazyć i zmierzyc nie raz
Choc to fizyce wbrew
Wskazówka cofa się
Mniej niż zero
Mniej niż zero*

OD AUTORÓW

Serdecznie dziękujemy wszystkim Czytelnikom za na desłane listy i telefony w związku z artykułem "Taniec pingwina na szkle". Będziemy kontynuować serię artykułów na temat współczesnej muzyki rozrywkowej w Polsce i czekamy na dalsze listy z cennymi dla nas uwagami. Dobrze że duch muzyczny w narodzie nie gnie! Przejęczenia w nazwach zespołów i nazwiskach wykonawców są naturalnie błędem drukarskim za który bardzo przepraszamy.

NOWY POETA ECHA

Paweł ma 30 lat, jest pracownikiem służby zdrowia w Kanadzie od 1981 r., obecnie w Toronto. Parę jego tekstów nagrodzono w "Turnieju Jednego Wiersza o Jaszczurowy Laur" w Studenckim Klubie Literackim "Pod Jaszczurami" w Krakowie w 1979 r. oraz na konkursie w klubie "Fama" w Nowej Hucie w 1981 r.

Debiut drukowany w "Magazynie Studenckim" w 1980 r. Wiersze przedstawione poniżej zostały napisane w Polsce w latach 1976-81.

METKA

*nazwa człowiek
gatunek nie ostatni
bez ceny
przepis obchodzenia się
nie prac umysłom
nie wykręcać słów
nie prasować uśmiechów
nieprzebranie powoduje
kurczliwość*

ODWYKÓWKA

*karawan od switu,
jeszcze raz, to samo
oaza iluzji
zalatuje kaczem
w monopolu kolejka
po szczęśliwy los*

*tak chcemy wstąpić
i się wstawić
za zdrowie
za życie
za naszą i waszą
nieswiadomość
zasnąc*

*od rana
sni nam się
światło dzienne
w piwnicy sąsiada*

PAWEŁ

MAJ 1981

*Trwa Wyciąg Pokoju
o życie
Walczą wszyscy
Rzecz w każdym pokoju
Niepokój w przedpokojach
W przedślonkach otów*

Wazy serce

***

*trojański kon figura
ktorej brzuch ukrywa
szemranie miastownosc swinstwa
tasiemca uzbrojony szereg
mysli stratega*

*przejawy życia niewidoczne
niedostrzegalne liczne zmiany
i sposób wyjścia
nagle*

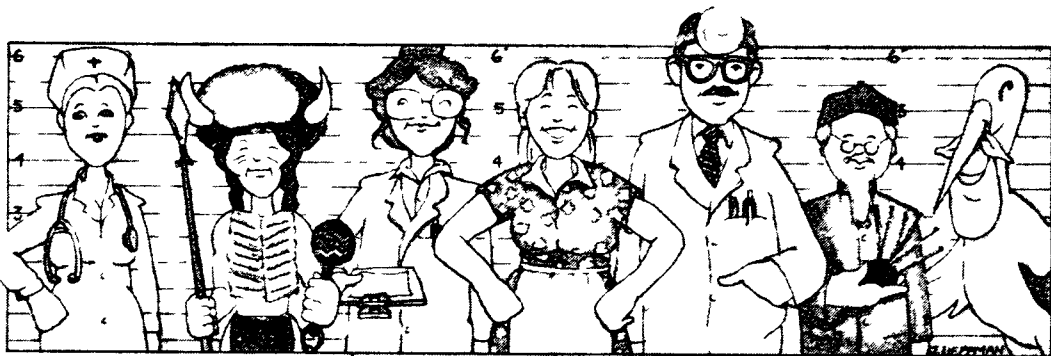
*zaskakujący zwykle
koniec zabawy
w chowanego
zywcem*

***

*jaskółki nieodlatujące
jeszcze
bez dachu
nad klatką
wijące
jeszcze się
potrafią podnieść
jeszcze uwaga
nisko przelatujące
jaskółki
na znak oburzenia
ulotki
wszystkie uczynią
wiatr*

PAWEŁ

Bocian i medycyna czyli jak wybrać lekarza

Statystyki kanadyjskie pokazują, iż imigranci decydują się w krótkim czasie po przyjeździe na powiększenie rodziny. Oni też są sprawcami iż kanadyjski przyrost naturalny nie przedstawia się tragicznie. Prawidłowość ta nie omija Polski. Przyszłe matki, nawet doświadczone napotykają jednak wiele trudności wynikających z odmienności tutejszego systemu opieki zdrowotnej.

Najprostsza wydawałoby się decyzja - po czyją opiekę udać się w czasie ciąży i porodu okazuje się skomplikowana, tak wiele jest możliwości.

Kobieta ma do wyboru lekarza rodzinnego (family physician), ogólnego (general ph), ginekologa-specjalistę chorób kobiecych (gynecologist), lekarza specjalistę opieki nad ciążą i porodem (obstetrician), położną - pielęgniarkę czy położną praktykującą poza szpitalem (midwife). Zdarzają się też różne kombinacje tych zawodów. 80 procent kobiet w Ameryce rodzi z pomocą specjalisty o nazwie obstetrician lub obstetriciangynecologist.

Na czym polega różnica i kogo wybrać?

Lekarze używający tytułu gynecolog-obstetrician - zajmują się specyficznie kobiecymi problemami. Odpowiednik naszego ginekologa położnika ma za sobą przeważnie 4 lata nauki w "college" medycznym, cztery lata studiów uniwersyteckich ukończonych tytułem "master" - magistra medycyny, rok podyplomowych studiów teoretycznych lub praktycznych w dziedzinie interny trzy lata specjalizacji zakończonej pisemnym egzaminem i w końcu dwa lata praktyki szpitalnej uwienczonej opinią o dojrzałości zawodowej kandydata. W USA na ogół proces kształcenia tego specjalisty kończy ustny egzamin.

Moda na "naturalne" porody (bez środków przeciwbólowych, narkotyków, hormonów, w domowym otoczeniu, opartych o przestarzałe praktyki lub techniki relaksowe spopularyzowała

na nowo zawód położnych i to nie tylko w ośrodkach zła od cywilizacji. W wielkich miastach Ameryki prowadzą prywatne praktyki położne - przy czym w Kanadzie powinny być zrzeszone i posiadać specjalną zawodową licencję.

Opieka położnej nad ciążą i porodem ma swoje plusy, pod warunkiem że asekuruje nas pobliski szpital, w którym praktykuje nasz rodzinny lekarz, a z położną można się porozumieć po polsku. Ma ona tę zaletę, że jej opieka w ciężkich chwilach jest bardziej osobista i nieustająca. Wezwana położna nie opuszcza pacjentki, nie wpada na moment by mierzyc ciśnienie czy temperaturę. Wbrew sformalizowanym szpitalnym praktykom położna jak za dawnych czasów prowadzi poród dając swej podopiecznej poczucie bezpieczeństwa.

Wychodząc naprzeciw psychologicznym potrzebom matek wiele szpitali wprowadziło klasy, w których uczestniczą przyszli rodzice. Funkcję dyżurującej położnej przejmuje mąż - dyrygujący rytmem oddechu i relaksu aż do momentu gdy lekarz staje się niezbędny. Domowe porody, tak popularne wśród społecznej awangardy nie są objęte ubezpieczeniem, wymagają dobrych warunków mieszkaniowych i choćby dlatego nie są atrakcyjne dla imigrantek.

Wykwalifikowane położne - pielęgniarki w Ameryce używają tytułu CNMS i praktykują w szpitalach. Często w sytuacji pogotowia czy tłoku zastępują lekarzy lub pomagają im. Trudno jednak oczekiwać by dyżurująca na oddziale położna pielęgniarka zajęła się nami szczególnie.

Inna możliwość to opieka rodzinnego lub ogólnego lekarza, który może odebrać poród naszego dziecka. W warunkach szpitalnych asekuruwany jest na ogół wianuszkami specjalistów - anestezjologów, chirurgów i położni-

ków - ma tę zaletę, iż zna pacjentkę, jej rodzinę, przebyte choroby, sposób reakcji. Najważniejsze, że my również mamy do niego zaufanie - podstawową więc, która jest niezbędną w procesie leczenia.

Najistotniejszą więc sprawą jest wybór lekarza - zarówno rodzinnego jak i specjalisty. Jakże czynnikami należy brać pod uwagę.

- Sprawa języka. Z lekarzem musimy porozumiewać się swobodnie, nie mieć oporów przed stawianiem zawyżonych językowo pytań i rozumieć jego odpowiedzi. Nawet jeśli nasz angielski jest dobry możemy nie mieć przekonania czy nawiążemy dobry emocjonalny kontakt z naszym specjalistą i czy będziemy rozumieć prawidłowo jego polecenia. Oczywiście jeśli kierujemy się kryteriami językowej wspólnoty musimy szukać lekarza, który mówi w naszym języku swobodnie i płynnie. Znalezienie kogoś takiego nie jest sprawą łatwą. Można zrobić listę lekarzy na podstawie ogłoszeń, poleceń rodziny czy znajomych, porównać ją z listą jaką zwykle dysponują tzw. Welcome House, biura pomocy czy biura Manpower.

- Następnie spróbujmy dowiedzieć się jaki typ praktyki uprawia upatrzonego lekarza. Są 3 możliwości: "solo", praktyka grupowa, współpraca ze specjalistą. Dla pacjenta najwygodniejsza jest pierwsza możliwość, która oznacza, że w każdym wypadku nasz lekarz będzie się starał przybyć do nas gdy znajdziemy się w szpitalu. Nie oczekujemy jednak by popularny lekarz był zdolny do zjawienia się w każdym momencie. W grupowej praktyce nasz doktor może nie tylko dzielić swe obowiązki ze szpitalnymi lekarzami dyżurnymi, ale także ustalić podział obowiązków z innym prywatnym lekarzem spoza szpitala na wypadek wyjazdu czy innej pracy.

Dokonczenie na str 19

SOWIECCY JEŃCY W SZWAJCARII

Dokonczenie ze str 2

na przekazała do ZSRR 9 600 żołnierzy sowieckich internowanych wówczas w Szwajcarii (którzy natychmiast po powrocie zostali w większości wysłani na Syberię a część z nich rozstrzelana za zdradę, gdyż zdradą ZSRR jest dąć się wzięć do niewoli), tym razem opinia publiczna w Szwajcarii zdecydowanie była przeciwna wysłaniu jakiegokolwiek jenca sowieckiego wbrew jego woli.

Na wszelki wypadek jednak USA przekazały nieoficjalną informację do Szwajcarii, że są gotowe udzielić azylu politycznego każdemu jencowi sowieckiemu, który złoży podanie.

Na czterech, którzy byli internowani, a już nie są jeden powrócił do ZSRR, trzech pozostało na Zachodzie. Wszystkie rozważania, które dotyczą tego jak zachowują się żołnierze sowieccy w chwili konfliktu z Za-

chodem uzyskują dzięki tym cyfrom pewne nowe podstawy dyskusyjne. Pamiętajmy jednak, że są to małe liczby. Trochę więcej światła rzuca na problem decyzje podjęte przez następną internowaną siedemkę. Ale nawet jeden, który powraca do tego piekła na ziemi nie pozwala lekko szafować argumentem, że ZSRR to nic tylko kolos na glinianych nogach.

SWIATOWIT

MATRYMONIALNE

Polak, na stałe zamieszkały w Kanadzie lat 29 bez nałogów spokojny pozna panią do 29 lat. Poważne oferty proszę kierować na adres red E T A 7

KAWALER lat 28, na stałe w Kanadzie bardzo samotny, pogodnego usposobienia, pozna panią do lat 30 o podobnym zainteresowaniu w celu matrymonialnym.

PANI, nie paląca, przyjmie wszelką pracę na terenie Montrealu - może być opieką nad małym dzieckiem prowadzenie domu, przyjmowanie telefonów w gabinecie lekarskim itp.

Oczekuje propozycji
TEL (514) 932 1775 - Montreal
w godz 14-16 - pon piątek A 12

NIEZALEŻNIE maternalska, 34 lata, 2 dzieci, pogodna szczupła, poszukuje bratniej duszy. Tel (519) 728-6808 A 11

Sympatyczny z poczuciem humoru, samodzielny na kierowniczym stanowisku, absolutnie niezależny, pozna Panią do lat 35 lubiącą podróżować muzykę i kuchnię francuską. Pani musi być także odrobinę romantycznie melancholijna. Poważne oferty proszę kierować 49 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont M6R 2K5 Wisła office A-4

SZUKAM pana (kochającego dzieci) z samochodem, na sobotnie i niedzielne weekendy i długie wieczorne rozmowy telefoniczne we wtorki. Dowcip sytuacyjny mile widziany. Sknerstwo wykluczone. Wiek od 60 lat. Dobra kondycja temperament zbyteczny. Oferty listowne E T A 10

Polka lat 23, posiadająca stały pobyt w Kanadzie domatorka pozna Pana do 27 lat, spokojnego bez nałogów. Tylko poważne foto-oferty kierować na adres redakcji E T A-5

Wdowa po 50-tych w dobrej kondycji, ze fizycznej i psychicznej, z poczuciem humoru lubiąca taniec, śpiew, podróże i dobrą kuchnię, ze stałym pobylem w Kanadzie, z braku znajomości chciałaby poznać Pana o podobnych zainteresowaniach. Poważne oferty kierować E T A-6

DRODZY PANOWIE, JEŻELI JESTESCIE WOLNI I ŻYCZYCIE KORESPONDOWAC Z NASZYMI UROCZYMI PANIAMI W POLSCE PISZCIE DO NAS ZAŁĄCZAJĄC +15 00 NA CZŁONKOWSTWO A OTRZYMACIE BEZPŁATNIE FOTO ALBUM PANI I DANF OSOBOWE EWAPOL, GENERAL DELIVERY, PORT COQUITLAM, B C V3C 3V3

84-87

**PACZKI DO POLSKI
NAJSOLIDNIEJ NAJTANIEJ**
CHCESZ NAPRAWDĘ POMÓC RODZINIE W POLSCE
WYSYLAJ PACZKI TYLKO ZA POSREDNICTWEM FIRMY

TransCanPol

jedynej firmy posiadającej kanadyjski serwis w Polsce

GWARANTUJEMY.

- dostawę paczek do drzwi odbiorcy
- ubezpieczenie przesyłki
- potwierdzenie odbioru przez odbiorcę na czwartej kopii dowodu nadania
- uprzejmą i miłą obsługę w Kanadzie i w Polsce
- rzetelną informację

UNIKACIE PAŃSTWO

- dodatkowych kosztów i opłat (portowych, lotniskowych i za serwis w Polsce, którego faktycznie firmy nie rozwożące paczek w Polsce nie wykonują)
- rozkradnięcia paczki przez nieuczciwych magazynierów, którzy w firmach nie dowożących paczek do domów, mają czas na "kontrolowanie" zawartości paczki, zanim zgłosi się odbiorca
- oszczędźcie swoim najbliższym straty czasu i dodatkowych kosztów związanych z podróżą po odbiór paczki

POROWNAJCIE PAŃSTWO RODZAJ OFEROWANEGO SERWISU - PEWNOŚĆ CENY, A PRZEKONACIE SIĘ, ŻE

TransCanPol

393 Roncesvalles Ave
Toronto, Ont M6R 2N1, tel 535-9944

OFERUJE PAŃSTWU NAJTANISZY I NAJSOLIDNIEJSZY SERWIS

Posiadamy materiały do pakowania paczek
SZCZEGÓŁOWYCH INFORMACJI UDZIELAJĄ NASZE BIURA TERENOWE I DEALERZY

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL ADDISON ON BAY LIMITED

PONTIAC, BUICK, CADILLAC

Szeroki wybór nowych i używanych samochodów. Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję na (Parts & Labour)

GENERAL MOTORS
p o z y c z k a na samochód
Specjalizujemy się w otrzymaniu pożyczki na samochód dla nowo przybyłych minimalna wpłata niskie miesięczne spłaty

Specjalne ceny dla Rodaków oferuje tylko

ARNOLD PENK

(Wyróżniony przez GM jako "Senior master salesman")
PO WSZELKIE INFORMACJE NA TEMAT SAMOCHODÓW LUB UBEZPIECZEN PROSZĘ DZWOŃC 964-3211 LUB DO DOMU W KAZDYM GODZINACH 731-0757 ZOSTAWIAJĄC NAZWISKO I NUMER TELEFONU

832 BAY ST., TORONTO (przy College St.)

MODA

PASKI

Pasek, tak zwany dodatek, pełni i często pełni nadal, rolę barwnego akcentu oraz wykończenia nadającego charakter ubiorowi odmiennością tworzywa, z którego zwykle jest wykonany. Coraz częściej jednak pasek jest autonomicznym elementem stroju jak np. jeden z modeli pokazanych dzisiaj.

To "kieszonkowe" rozwiązanie paska jest przykładem poszukiwania nowych, oryginalnych rozwiązań.

Do nowości ostatnich miesięcy należy też grupa pasków w formie niszonych na rzemień podłużnych, drewnianych elementów Paski z tkanin inspirowane japońskimi, po odpowiedniej

adaptacji, zrobiły już dawno furorę. Mówiąc ogólnie, o paskach trzeba zaznaczyć, że nosi się je nisko na biodrach.

Bardzo atrakcyjnie wygląda noszony właśnie w ten sposób pasek podwójny. Występuje on w wielu wersjach od "brutalnych" - z dodatkiem z metalu do eleganckich - "neutralnych".

TYLKO DLA CIEBIE

Odc IV -

ZAPACHY KWIATOWE

Jeżeli decydujemy się na tę, najbardziej klasyczną nutę zapachową, rano używać powinniśmy świeżych, wiosennych wód toaletowych, np. "White Linen" firmy Estee Lauder. W porze lunchu najbardziej odpowiednie będą perfumy "Pavlova" firmy Payot - kombinacja tuberozy, jasmunu i róży. Po południu stosować można popularne wody kwiatowe "CIE", wieczorem zaś najciekawsza będzie kompozycja jasmunu i bułgarskiej róży zawarta w perfumach "Joy" firmy Jean Patou.

Jeżeli mieszkamy w mieście i pachniemy "kwiatowo", to ko-

KŁOPOTY Z TRĄDZIKIEM

Trądzik to nie tylko problem nastolatków. Często również dojrzałe kobiety cierpią z powodu tej przykrych dolegliwości, szczególnie trudnej do wyleczenia i wymagającej olbrzymiej samodyscypliny przy pielęgnacji skóry. Trądzik u dorosłych kobiet często spowodowany jest przez używanie nieodpowiednich do typu cery kosmetyków, ciężkich kremów i podkładów, które zatykają pory. Jeżeli zauważymy u siebie objawy trądzika, trzeba przede wszystkim wybrać się do lekarza, aby wykluczyć chorobowe podłoże tej dolegliwości (zmiany hormonalne, choroby skórne, nerwice, choroby przewodu pokarmowego). Jeżeli okaże się, że nieprzyjemny trądzik wywołany jest jedynie przez zły dobór kosmetyków - możemy sobie z nim poradzić same. Nie wys-

niecznie perfumami "First de Van Cleef and Arpels". Na wsi bardzo odpowiednia będzie egzotyczna "Tatiana" firmy Diane Von Furstenburg, w gorach - rozany zapach "Tea Rose Extrait" firmy The Perfumer's Workshop zas nad morzem - kompozycja zapachowa "White Shoulders" firmy Evyan Perfumes.

Jasnym blondynkom zaleca się czysty zapach - "Daydreams" firmy Maybelline, ciemnym blondynkom - "Fleurs L'Orlane" zaś panie o rudych włosach pozostać powinny przy klasycznym zapachu "L'Air du Temps" firmy Nina Ricci. Dla pan o włosach ciemnych najbardziej odpowiednie będą znakomite perfumy firmy Guerlain - "L'Heure Bleue".

tarczy jednak - według powszechnej opinii - używać wysuszających preparatów, które zmniejszają wydzielanie przez skórę substancji tłustych. Może to jedynie spowodować podrażnienie skóry, a nie wyeliminuje problemu. Często także używanie kremów nawilżających na bazie olejowej może stać się powodem trądzikowych dolegliwości. Oczywiście każda skóra potrzebuje nawilżenia, ale każdemu rodzajowi skóry "należą się" inne preparaty nawilżające. W większości wypadków przy leczeniu trądziku powinno się używać "nawilżaczy" wolnych od substancji tłustych. Do takich należą na przykład preparaty z grupy Allercrème Hypo-Allergenic Oil Free Moisturizer, bezzapachowe i antyalergiczne. Jeżeli jednak mimo zmiany kosmetyków kłopoty z trądzikiem nie ustają, należy bezzwłocznie zgłosić się do dermatologa.

KLAUDYNA

Joga na emigracyjny stres

NAWASANA — OKRĘT

Ćwiczenia wstępne

Ćwiczenie to wymaga znacznej elastyczności stawów biodrowych. W związku z tym, trening zaczniemy od gimnastyki nog.

Siadamy na ziemi w nieduzym rozkroku, zginamy prawą nogę i zakładamy ją na lewą, kolano skierowane w górę.

Prawą ręką chwytamy, od wewnętrznej strony, za prawą piętę i kierujemy ku niej wzrok, schylając głowę.

Robiąc wdech, prostujemy nogę, odciągając ją (z pomocą ręki) skosnie w górę. Głowę i wzrok kierujemy w stronę uniesionej nogi. W tej pozycji zatrzymujemy wdech, pozostajemy chwilę.

Robiąc wydech, powracamy do pozycji wyjściowej. Ćwiczenie powtarzamy kilka razy - jednokrotnie po prawej i lewej stronie.

UPRZEJMIE INFORMUJEMY NASZYCH CZYTELNIKÓW, ZE OTWARLISMY NOWY PUNKT SPRZEDAŻY ECHA W OSHAWIE

M&D MEATS

101
P. W. L. A. T. S.

Sklep oferuje wyroby mięsne w sprzedaży detalicznej oraz hurtowej po niższych cenach
451 Simcoe Str. South, Oshawa
Tel 723-1602, 666-3353
Otwarte od czwartku do niedzieli

Mecenas
January

PRAWO I TY

TESTAMENT

Omawianie kwestii testamentów rozpoczęliśmy w poprzednim numerze Echa Tygodnia od obszernej dygresji którą, nie bez pewnej przesady, można określić jako historyczno-socjologiczną. Miała ona do pewnego stopnia wyjaśnić, dlaczego niekiedy Polacy do instytucji testamentu przywiązują małą wagę i zakończyła się podkreśleniem dużego znaczenia testamentu w zachodnich społeczeństwach. Dzisiaj przechodzimy już do spraw ściśle prawnych.

Najpierw definicja Testament to dokument prawny, przygotowany przez osobę za życia, który ma obowiązywać z chwilą jej śmierci. Mężczyzna, sporządzający testament to **testator**, kobieta — **testatorka** (po angielsku *testator* i *testatrix*).

Testament (po angielsku *a will*) spełnia dwie funkcje

— po pierwsze, pozwala testatorowi wyznaczyć wykonawcę swej ostatniej woli, który zajmie się zarządzaniem jego **mieniem**

— po drugie, pozwala testatorowi zdecydować o losie swych aktywów (*assets*) — swego mienia

Czy prawo kanadyjskie zezwala każdemu na sporządzenie testamentu? Odpowiedź brzmi nie, nie każdemu. Aby móc sporządzić ważny testament, musi się być osobą dorosłą w sensie prawnym. W prowincji Ontario oznacza to, że trzeba mieć 18 lat. Każda z kanadyjskich prowincji ma odpowiednią ustawę (*Age of Majority and Accountability Act*) która wiek, kiedy zaczyna się być dorosłym w sensie prawnym.

Drugi warunek, który musi się spełniać aby testament był ważny, dotyczy stanu umysłu testatora. Testament jest ważny tylko wtedy, gdy testator, w chwili jego sporządzania, był zdrowy na umyśle.

Jakie musi się spełnić formalności przy sporządzaniu testamentu? Przede wszystkim, ważny dokument prawny jakim jest testament, musi na koncu być podpisany przez testatora, w obecności dwu świadków, którzy także muszą złożyć swe podpisy. Należy wiedzieć, że ani świadek, ani jego małżonka lub małżonka nie mogą na mocy podpisanego przez siebie testamentu odnosić żadnych korzyści materialnych.

Wyjątek stanowią prowincja Quebec i kilka innych prowincji kanadyjskich. W prowincjach tych ważny jest również testament, określany jako *Holograph Will* Co to jest *Holograph Will*? Jest to po prostu testament napisany przez testatora i opatrzone przez niego podpisem. Podpisy świadków pod testamentem nie są niezbędne.

W jaki sposób można zmienić testament?

Zmian nie należy nigdy wpisywać na uprzednio sporządzonym dokumencie. Wszelkie zmiany muszą być zaopatrzone inicjałami testatora i obu świadków.

Pomniejszych zmian można dokonywać, zaopatrując testament w kodycył. Kodycył jest to dokument prawny który, choć wprowadza drobniejsze zmiany w testamencie, to jednak pod innymi względami testament ten potwierdza.

Jak można testament odwołać?

Są trzy sposoby — zniszczenie testamentu, na przykład poprzez spalenie go lub podarcie, z intencją unieważnienia, — sporządzenie nowego testamentu, — poprzez zawarcie związku małżeńskiego, zawarcie małżeństwa przez testatora lub testatorkę, automatycznie testament unieważnia. Wyjątkiem jest testament sporządzony w przewidywaniu małżeństwa z osobą, wymienioną w testamencie.

Dokonczenie ze str 17

BOCIANY I LEKARZE

O praktyce takiej powinniśmy wcześniej wiedzieć by nie być zaskoczoną i bezradną, gdy okaże się, że nasz lekarz w danym momencie jest nieosiągalny. Zdarza się bowiem, iż dyżurujący w szpitalu lekarze nie chcą przejąć odpowiedzialności za nasz przypadek, podejmując zaledwie niezbędne kroki.

Kiedy już wybraliśmy lekarza, do którego mamy ochotę się wybrać mamy jeszcze okazję przekonać się na miejscu czy nasz wybór był słuszny. Ustalmy, jak długo trzeba czekać na pierwszą wizytę, czy poczekalnia jest zatłoczona i czy mimo umówione-

go terminu siedzimy w niej godzinami, czy otoczenie jest schludne, wyłożone są broszury i informacje, sekretarki skłonne do dokładnego informowania o procedurach i kosztach leczenia czy porodu o ewentualnych różnicach między ubezpieczeniem a prywatnym rachunkiem.

Wreszcie sam lekarz - czy budzi w nas zaufanie czy przeciwnie niepokój i niechęć. Czy zadawanie mu pytań rodzi w nas opory, czy widzimy objawy lekceważenia naszych niepokojów. Czy da się odczuć pospiech w całej wizycie i pobieżność badania, czy zdaje się on rozumieć także nasze niewyartykułowane niepokoję. Podczas pierwszej wizyty możemy również dowiedzieć się trochę o filozofii jaką lekarz reprezentuje wobec pacjenta. Czy rozstrzyga wszystko z góry, jest dogmatyczny, czy też nie ukrywa swych wątpliwości, dopuszcza różne warianty sytuacyjne, konsultuje się ze specjalistami. Jaki jest jego stosunek do naturalnych i farmaceutycznych metod

W wypadku wyboru położnika istotne jest czy i dlaczego dopuszcza używanie środków znieczulających, w jakim stopniu stara się przygotować swą pacjentkę do naturalnego porodu. Czy wreszcie jest znany z częstych cesarskich cięć - jeśli tak to czy dlatego, iż ma do czynienia z cięższymi przypadkami czy też, jak to jest w Ameryce popularne, woli operację od trudnego porodu. Czy dopuszcza możliwość nieprzecinania pacjentki dla ułatwienia przejścia główki dziecka, czy uwzględnia w koncepcji porodu jej ogólną kondycję fizyczną i psychiczną itd.

Dobra relacja z lekarzem to, jak twierdzą psychologowie medycyny, sprawa najważniejsza w leczeniu. Można ją pogłębić uzyskując informacje wśród pacjentów o jego zawodowej karierze, historii udanych czy nieudanych przypadków. Strzeżmy się lekarzy, o których mówią, że są dobrymi fachowcami lecz zdarzają się im wypadki skrajnego niedbalstwa. Nie wahajmy się przed

U W A G A

Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.
2150 BLOOR ST. W.
(Wejście od wschodniej części budynku)
TEL. 762-9523

Konta depozytowe ..	7%	rocznie
Specjalne konta depozytowe (minimalny depozyt \$5000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)	7 1/4 %	rocznie
3-miesięczne certyfikaty ..	9%	rocznie
6-miesięczne certyfikaty ..	9 1/2 %	rocznie
1-letnie certyfikaty ..	10%	rocznie
3-letnie certyfikaty ..	10 1/2 %	rocznie
3-letnie certyfikaty Non-redeemable ...	11 1/2 %	rocznie
RRSP i RHOSP ..	9 1/2 %	rocznie
Pozyczki personalne ..	14 1/2 %	rocznie
Hipoteki ..	13 1/2 %	rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE
CODZIENNIE od 12 do 2.30, po poł. od 7.30 do 9 wiecz.
WTORKI tylko od 12 do 2.30 po poł. oraz SOBOTY od 10 do 12.30

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Grupie Unia

**PRAGNIESZ STAĆ SIĘ WŁAŚCICIELEM
DOMU, DZIAŁKI BUDOWLANEJ,
DOMKU LETNISKOWEGO?
STAN SIĘ NIM PRZY POMOCY
NAJWIĘKSZEJ NA ŚWIECIE PARAFIALNEJ**

**CREDIT UNION
SW STANISŁAWA I
SW KAZIMIERZA
KTORA OFERUJE
NA POWYŻSZE CELE
TRZY TYPY HIPOTEK,**

**O ZMIENNYM
OPROCENTOWANIU 12%
ZAMKNIĘTE — 12%
OTWARTE — 13%**

**WSZYSTKIE
UBEZPIECZONE
NA ŻYCIE
DO SUMY
\$ 30 000 00**

 **CREDIT UNION
SW STANISŁAWA
I SW KAZIMIERZA**

220 Roncesvalles Ave tel 537-2181   2987 Bloor Str W tel 236-1225   12 Denison Ave tel 863-0996

wyborem lekarza rodzinnego o stosunkowo krótkim stażu, młodym, ale pełnym zapału do dalszego kształcenia. Lekarz, który czasem nas opuszcza by zdobyć aktualną wiedzę w ramach swej specjalizacji rokuje, iż w przyszłości przepisze nam najnowszy lek na schorzenie, które w oczach innych uchodzi za nieuleczalne. Jest zwykle mniej zajęty, a tym samym ma szansę pomóc nam osobiście w szpitalu czy klinice.

- Weźmy pod uwagę opinię o szpitalu, w którym nasz lekarz praktykuje. Podczas choroby czy porodu lekarza będziemy widzieć najwyżej kilka razy. Z personelem przyjdzie nam się borykać nieustannie. Dowiedzmy się czy szpital jest zatłoczony, czy dysponuje dużą liczbą lekarzy dyżurnych, czy używa jasnych reguł pobytu pacjenta i godzin wizyt. Czy personel pielęgniarski ucho-

dzi za serdeczny, współczujący, sumienny. Czy zdarzają się przypadki lekceważenia czy dyskryminacji imigrantów. Czy szpital organizuje wycieczki dla przyszłych pacjentek, szkoły rodzenia i kursy opieki nad dzieckiem.

Wybór rodzinnego lekarza powinien być decyzją trwałą i obliczoną na wiele lat. Wybór specjalisty kobiecego powinien uwzględniać zarówno możliwość ciąży i porodów jak i planowania rodziny, chorób kobiecych, okresu przejściowego, problemów dorastania naszych córek. Nie należy się więc spieszyć. Oczywiście jeśli jesteśmy z lekarza niezadowoleni można go zmienić. Jest to jednak zawsze kłopotliwe i wymaga odtworzenia danych, które czasami giną bezpowrotnie. A lekarze nawet ci najlepsi nie lubią "odbierać" pacjentów swym kolegom.

HOROSKOP TYGODNIA Z TELESKOPU ESERALDY 26.V. - 1.VI.

BARAN
(Aries)
21 03 - 20 04

Cokolwiek teraz zaplanujesz planuj ostrożnie i z rozmysłem. Również większe zakupy powinny zostać dobrze przemyślane za nim już będzie za późno. Uwaga! Żeby nie ponosiło cię w dyskusji i żebyś nie powiedział czegoś czego długo będziesz żałował. 28 ego w żadnym wypadku nie wybieraj się w miejsca nieznane lub nieznane okolice. Związane jest z nimi bowiem poważne niebezpieczeństwo. 30-ego ostrożnie za kierownicą. W ciągu najbliższego tygodnia pamiętaj aby zwracać większą uwagę na zdrowie.

BYK
(Taurus)
21 04 21 05

Juz na początku tygodnia dokonasz jakiegoś wspaniałego odkrycia które w konsekwencji rzutować będzie na całą twoją przyszłość. W nadchodzących dniach warto będzie wybrać się do muzeum lub na wystawę malarstwa i w ten sposób rozszerzyć horyzonty umysłowe. Spróbuj powiązać przeszłość i przyszłość w logiczny łańcuch a znajdziesz wiele odpowiedzi na dręczące cię pytania. Koniec tygodnia przyniesie cięśnienie więzów przyjaźni i pozwoli ci znaleźć kilka chwil zasłużonego wypoczynku.

BLIŹNIAKI
(Gemini)
22 05 21 06

Nie próbuj układać teraz planów na przyszły miesiąc. Najpierw musisz rozkwilić wszystkie sprawy dotyczące twoich finansów. Warto zastanowić się nad przeszłością i wyciągnąć ze starych doświadczeń konstruktywne wnioski. 29-ego nie wprowadzaj żadnych zmian w swoim życiu i staraj się pohamować spontaniczność reakcji. W końcu tygodnia uważaj za kierownicą i w czasie każdej akcji która niesie w sobie ryzyko. Szczególnie niebezpieczne dla ciebie będą dni 30 i 31.

RAK
(Cancer)
22 06 23 07

Sytuacja zmieni się nagle i radykalnie i sam będziesz tą zmianą zaskoczony. Ze względu więc na to nie planuj najbliższej przyszłości i tak bowiem nie będziesz miał na nią wpływu. 27-ego pomyśl nad powiększeniem twoich dochodów. Będą po temu duże możliwości. Stosunki ze starszymi lub rodziną ułożą się bardzo dobrze. Natomiast nie podejmuj ostatecznych decyzji dotyczących ludzi od ciebie młodszych w tym także dzieci. Koniec miesiąca przyniesie wspaniałe perspektywy finansowe.

LEW
(Leo)
24 07 23 08

Na początku tygodnia będziesz się musiał zaangażować w jakieś tajemnicze przedsięwzięcie które dotyczyć będzie także twojego partnera. Dobre dni na krótkie podróże wspaniale na romanse. Miłosne przygody. Będziesz czuł się panem świata. Ale już 28-ego na horyzoncie rysować się będą drobne kłopoty i wtedy unikaj za wszelką cenę wszelkich konfrontacji. W końcu tygodnia oddaj się medytacjom odwiedź starych znajomych i koniecznie odpocznij.

PANNA
(Virgo)
24 08 23 09

Zacznij się od drobnych nieporozumień z partnerem. Powodem sprzeczek będą pieniądze więc zawnazaj się o tym jak uniknąć niesnasek. W ciągu najbliższego tygodnia bardzo się zaciesz z poznaniem niedawno znanymi. Zawodowo kłopoty! Możesz pożegnać się na razie ze świetlanymi planami dotyczącymi twojej kariery. Jedynie co teraz możesz zrobić to za wszelką cenę uniknąć wszelkich zmian. Nie lekceważ rad które zostaną ci udzielone w końcu tygodnia.

WAGA
(Libra)
24 09 23 10

Jeżeli planujesz jakieś nowości pierwsze dni tygodnia najlepsze będą na wszelkiego rodzaju zmiany. Na płaszczyźnie towarzyskiej wszystko ułoży się znakomicie natomiast 28-ego nie przegap ważnej informacji. Podróże lepiej odłożyć na później. Koniec tygodnia zastanie cię w nastroju do wspomnień w domowym ciepłku i tam lepiej pozostać daleko od domu czekają na ciebie niebezpieczeństwa i kłopoty. Nie zapomnij o ważnych telefonach!

SKORPION
(Scorpio)
24 10 22 11

Na wszystkie pytania zadane w pierwszych dniach tygodnia wy magaj konkretnych odpowiedzi i nie daj się zwieść mirażami rze komej prosperity. Jeżeli zamierzasz zmienić pracę nie wahaj się i zrób to. Czas przetasować nieco własne karty i własne atuty. 28 my będzie dniem romansów i ułotnej romantycznej atmosfery. Natomiast na płaszczyźnie finansowej spodziewać się możesz trudności. Pod koniec tygodnia w żadnym wypadku nie udawaj się w podróże.

STRZELEC
(Sagittarius)
23 11 21 12

Spodziewać się możesz ogromnego nawału obowiązków tak zawodowych jak i tych związanych z domem. Na szczęście znając się będziesz w znakomitej kondycji psychofizycznej więc poradysz sobie z nimi bez problemu. Doskonały okres na snuć dalekosieżnych planów natomiast w rodzinie kłopoty. Nie wykluczone że popadniesz w ostry konflikt z partnerem a ingerencja osób trzecich tylko pogorszy całą sprawę. W zagrożeniu znajdując się będą także wszelkie, zawarte ostatnio umowy.

KOZIOROŻEC
(Capricorn)
22 12 20 01

A może zajmiesz się sportem? Gwiazdy mówią że w tej dziedzinie odnieść możesz duże sukcesy. Na początku tygodnia na horyzoncie liczne wizyty i rewizyty i odnawianie starych znajomości. Coś magicznego zwanego z seksem czeka cię 28-ego. W końcu tygodnia koniecznie odpisz na listy szczególnie te które przysły z oceanu. Pamiętaj także o zaplaceniu zaległych rachunków. Możliwy kontakt z kims wojskowym ale nie podejmuj wiążących decyzji.

WODNIK
(Aquarius)
21 01 19 02

Uda ci się wreszcie nawiązać właściwy kontakt z niezwyklymi mi ci dotąd znajomymi. Tydzień doskonały! Rozwiąże się wiele trapiących cię problemów jeżeli zamierzasz kupić jakąś posiadłość. Czas po temu bardzo dobry. Jedynymi chmurkami na pogodnym niebie będą sprawy uczuciowe. Nie tylko bowiem przysporzą ci kłopotów ale sprawią także że poczujesz od dawna zapomniane uczucie nienawiści. Najlepiej jednak będzie nie forsować sprawy i zająć się domowymi obowiązkami.

RYBY
(Pisces)
20 02 20 03

Życie towarzyskie w rozkwicie. Czekają cię przyjęcia bankiety, spotkanie towarzyskie bale. W żadnym wypadku natomiast nie kupuj ani nie sprzedawaj nieruchomości. Nie polegaj również na obietnicach sąsiada ani nie słuchaj jego rad. W końcu tygodnia kłopoty na płaszczyźnie rodzinnej i nie oczekuj szybkiego powrotu do dawnej harmonii. Za dużo rzeczy się skomplikowało. 31-ego odłóż planowaną podróż.

CZYTAJ ECHO

PONTIAC BUICK LIMITED

Przedstawiciel General Motors

348 Danforth Ave. E. Toronto,
TEL. (416) 469-5531 ext 281

Posiada dla państwa bogaty zestaw fabrycznie nowych i używanych samochodów

- udzielamy długoterminowych pożyczek
  - niskie miesięczne spłaty
  - ułatwiamy otrzymanie ubezpieczenia na bardzo dogodnych warunkach
  - każdy kupujący otrzymuje bezpłatnie olej na 100 tys km
  - udzielamy gwarancji na 60 000 km (Acadian, Skylark, Phoenix)
  - specjalna zniżka na samochody Pontiac 2000 Pontiac 6000 i Buick
- Wszystkie sprawy załatwiamy w języku polskim

- 24 C Estery, Joanny, Mileny, Tomury, Zuzanny
- 25 P Borysława, Grzegorza, Leona, Madleny, Magdy
- 26 S Eweliny, Filipa, Pauliny, Wilhelminy
- 27 N Bedy, Jana, Juliusza, Radowita
- 28 P Agmunda, Augustyna, Emanuela, Elmury, Jaromura
- 29 W Bogusława, Magdaleny, Maksymina, Ohwiera, Teodozji
- 30 S Feliksa, Ferdynanda, Joanny, Sulmura

SPÓŁDZIELCZA KASA
POŻYCZEK I OSZCZĘDNOŚCI
przy Kole SPK Nr 20 w TORONTO

wciąż udziela pożyczek na niski procent (11 1/4% hipoteczne i 13% personalne) oraz przyjmuje depozyty na wysokie oprocentowanie

206 Beverley Str
czwartki od 19 00 do 21 00

Członkiem Kasy może być każdy Polak lub Polka mieszkający w Toronto i okolicy

OFICJALNY PRZEDSTAWICIEL PKO

Właścicielka RENATA OKOŁO KUŁAK

CZARTERY DO POLSKI 1984 - DODATKOWE PRZELOTY

Bezpośrednie połączenia Toronto Warszawa Toronto

Polskimi Liniami Lotniczymi LOT

19 MAJA, 2 CZERWCA, 16 CZERWCA, 29 LIPCA

po szczegółowe informacje prosimy dzwonić

TEL. 536-3554 536-6991

185 Roncesvalles Ave Toronto M6R 2L5 (niem. i franc. wko Credit Union)

49 Roncesvalles Avenue
Toronto, Ontario M6R 2K5
TEL 534-9864

TADEUSZ KACZOR - "BAŁTYK SERVICE"
9850 Papineau No 16, Montreal, Que H2B 1Z8
TEL (514) 382-3817

Jedyna Firma Wysyłająca Do Polski Towar Na Zlecenie!!

POLECA

- ARTYKUŁY SPOŻYWCZE
- SAMOCHODY I CIĄGNIKI
- LEKARSTWA
- ARTYKUŁY GOSPODARCZE
- ALKOHOL I SOKI
- OWOCE CYTRUSOWE
- DYWANY, FIRANKI ITP
- BILETY LOTNICZE DO POLSKI

NAJMNIEJSZE ZAMOWIENIE \$ 30
ALBO PACZKA 5 KG MINIMUM

KAWA ZIARNISTA NAJTANSZA - \$ 6 ZA KG,
DZINSY 3 PARY \$ 39

WSZYSTKIE PACZKI DOSTARCZANE SĄ DO RĄK ODBIORCY

oferujemy

NAJNIŻSZE CENY W AMERYCE POŁNOCNEJ
OPŁATY W DOLARACH KANADYJSKICH

Najnowsze ograniczenia w Polsce dla firm wysyłających paczki naszej firmy nie dotyczą!

do odwoł.

UWAGA!

Zniżkowa
prenumerata

ECHA TYGODNIA
dla nowych Czytelników
tansza o 30%

Tylko \$17.50

za pół roku

- Czek lub Money Order prosimy wystawić na Echo Tygodnia
- Na odwrocie podać imię, nazwisko, adres i kod pocztowy
- Adres: Echo str. 2 z lewej u góry

Oferta obejmuje też osoby, które korzystały z bezpłatnej prenumeraty

2/84		Północ	
		♠ A	
		♥ KQx	
		♦ Axxx	
		♣ KQxxx	
Zaciąg		Wschód	
♠ Kx		♥ XXXX	
♥ xx		♦ J98x	
♦ KJxx		♣ xxx	
♣ J10xxx		♠ xx	
Deklarant			
♠ QJ10xxx			
♥ A10xx			
♦ Qx			
♣ A			

Redaguje Kibic

Wszyscy po partii Licytacja

D	Z	P	W
1 pik	Pas	2 karo	Pas
2 kier	Pas	3 trefl	Pas
3 BA	Pas	6 BA	Pas
Pas	Pas		

wyjście blotka kier /Z wyszedł w ten sposób aby chronić pik i karo/

Wyjście blotka kier bardzo się gracze D spodobało. Jaka wspaniała okazja wyrobić lewę na 10-ę kier. Ta myśl tak go zafascynowała, że automatycznie /zresztą już mama go uczyła " druga ręka nisko " / zagrał blotkiem kier ze stołu. W dołożył Waleta D wygrał lewę Asem Pięknie, pomyślał D " ten numer mi wyszedł Mam 4 lewy na kier! "

No, ale pora aby nareszcie zrobić plan całej rozgrywki. Aha, trzeba wyrabiać pik! Więc zagrał blotkę do Asa na stole. Teraz wypada wrócić do ręki, oddać lewę na Króla pik i dawać robić resztę lew Proste

A więc wrócił do ręki Asem trefl, zagrał Damę pik, którą Z zabił Królem poczym odegrał waleta trefl D wszedł do stołu Królem trefl i KLOPS! Nie ma jak wrócić do dobrych pików w rękę Jak to możliwe? pomyślał D

Myslał zresztą bardzo długo ale, niestety było już za późno na myślenie Zapomniał, bidaka ze myśleć należy przed zagranie ze stołu do PIERWSZEJ LEWY!

Grając mechanicznie D wytrącił sobie drogocenne dojskie do ręki. Zamiast fascynować się 10-ą kier należało dobrze się przyjrzeć 10-ce pik. Ta karta ma znacznie większą wartość od 10-ki kier

Gdyby D zrobił plan rozgrywki przed zagranie do pierwszej lewy doszedłby szybko do wniosku, że lewa na 10-ę kier jest mu zupełnie niepotrzebna. Ma przecież 5 lew na pik, 3 na kier, trzy na trefl i jedną na karo. Mama napewno go też nauczyła, że 5 + 3 + 3 + 1 = 12. A tyle potrzebował

LISTY

Szanowna Redakcjo,

Z przyjemnością przeczytałem "Echo Tygodnia" Nr 78 i zwróciłem uwagę na stronę 11 "Wspólny Komunikat Ukraińsko-Polski"

Komunikat ten był pomieszczony w języku ukraińskim w organie Ukrainskiej Nacionalnej Rady

Postaram się wspomniany komunikat przetłumaczyć na język ukraiński i pomieścić w gazecie "Nowy Szlach" Toronto

Panowie Szczęść Wam Boże w zbliżeniu się naszych dwóch narodów, które muszą odegrać podstawową rolę w zdobyciu niepodległości Polski i Ukrainy. Proszę też podawać wiadomości z działalności życia ukraińskiego dla informacji waszych czytelników

Gratuluje za ciekawą gazetę i w związku przesyłam prenumeratę Waszej gazety

Z poszanowaniem
Dr S Derszko
Saskatoon, Sask

Szanowny Panie Redaktorze,

Numer był bardzo dobry, interesujący i dobrze wyważony tematycznie. Pana mały editorial "Emigranckie święta" przeczytałam przez radio w moim programie. Często cytuję Echo, szczególnie różne doniesienia z Polski, tym samym zachęcając słuchaczy do kupowania lub zaprenumerowania Echa

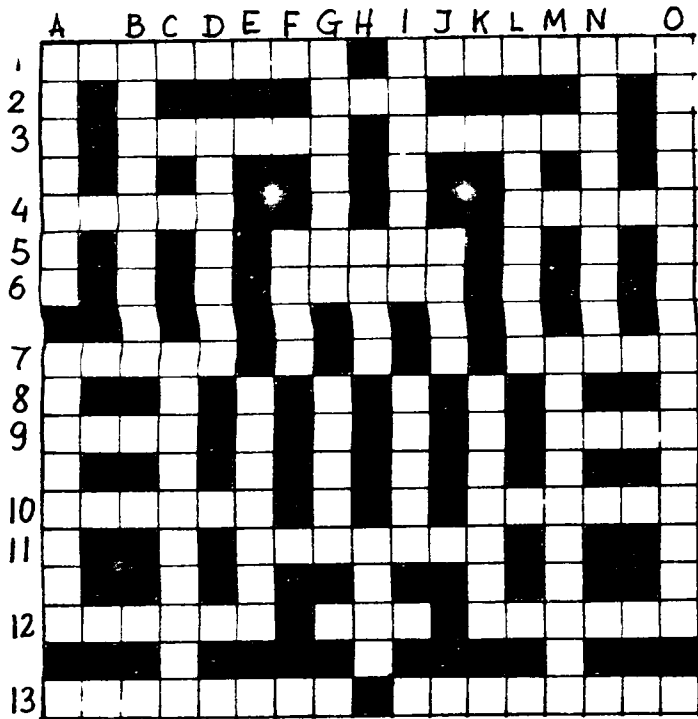
Czy nie uważa Pan, że ostatnio wkrada się do Echa dziwny język polski? Np w Nr 81 "potrzeba wygody zdominowała ostatnio", tak samo wymyślony ad hoc wyraz "przeciwkwasowka" i zacytowany "pokojuwka". Współczuję też autorowi artykułu posia-

dania dosadnie wyrażającej się babci. Podobnie w Nr 82 recenzja filmu o Tarzanie pisana jest stylem więcej niż pospolitym. Przecież inaczej powinno się pisać recenzję, a inaczej prowadzą rozmowę przy papierosie dwaj mieszkańcy Powisla. A już Wiechowszczyzna Faramuszek

Oczywiście te uwagi nie znoszą faktu, że nadal Echo jest na pierwszym miejscu w dziedzinie bezkompromisowości, wachlarza poruszanych zagadnień, informacji i nowych pomysłów. A propos Reportaż z Lubina był naprawdę doskonały!

Łączę pozdrowienia
J Zawadowska

KRZYŻÓWKA NR 84

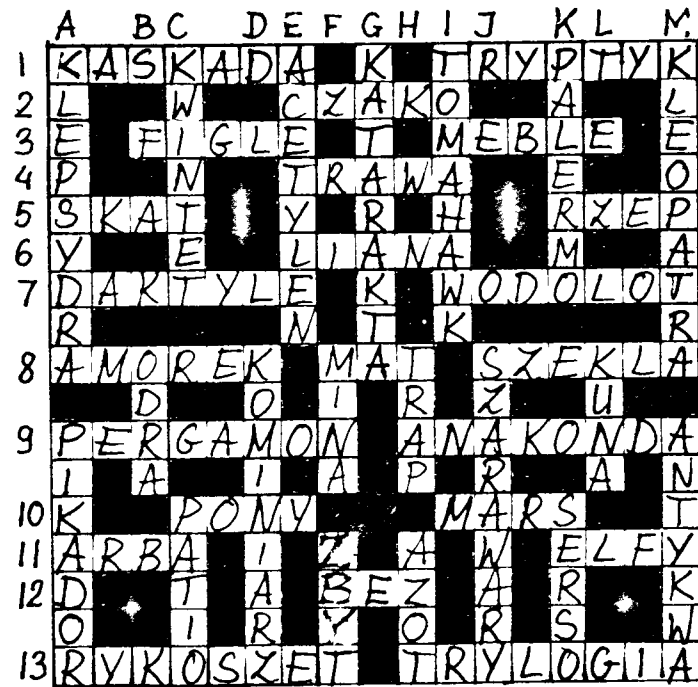

- 1-1 osoba grająca drobne, często nieme role
1-1 państwo w Ameryce Płd
2-6 dzielił zamek w "Zemście" A Fredry
3-B stoz porządku na Dzikim Zachodzie
3-1 krzywa płaska z dwiema ogniskowymi
4-A stan pogotowia
4-L prowadzisz na mej psa
5-F zamrożona ryba bez ości
6-F Wawrzyny
7-A taniec pochodzenia brazylijskiego
7-L turban
9-A kupidyn
9-M baran
10-A 10 dni
10-K część fajki
11-E na spodniach kawalerzysty lub hotelowego boya
12-A tytuł naukowy
12-G włókno naturalne
12-K narzędzie ogrodnicze
13-A dostarczał wodę do rzymskich miast
13-I płatne stanowisko nie wymagające żadnej pracy

Rozwiązanie krzyżówki Nr 83

PIONOWO

- 1-A kelner na statku lub w samolocie
1-B miasto w Holandii
1-G pojazd poruszający się po wodzie i lądzie
1-I prezes Rady Ministrów
1-N imię męskie
1-O żołnierz wyborowej piechoty w dawnej Turcji
3-D alianci w I wojnie światowej
3-L pilnuje stada
5-F instrument dęty
5-H szkło powiększające
5-J rzeka przepływająca przez Rzym
7-A typ, model, norma lub poziom życia
7-C dynastia szwedzka
7-M np. penicylina
7-O miasto w Japonii
8-E dwa rzędy ludzi
8-G wyspa w pobliżu Wolina
8-I cienka sklejka
8-K umiowanie własnej urody
11-H koc

SPORT LOKALNY

POLONIA Hamilton - SALT FLEET Stoney Creek 3:0 (1:0)

Bramki: Misiak 2, Graczyk 1

Polonia zagrała w następującym składzie: Pomagiel - Wojnarowicz, Graczyk, Golen, Czerwień - Sokołowski, Rzesny, Bodura - Słota, Misiak oraz Bonczarowski

Na inauguracji nowego sezonu drużyna Polonii odniosła gładkie zwycię-

stwo nad młodym i jeszcze niedoświadczonym zespołem Saltfleet. Wynik mógłby być jeszcze wyższy gdyby napastnicy Polonii wykorzystali kilka dogodnych sytuacji bramkowych. W drużynie Polonii wyróżniła się cała obrona oraz Misiak w ataku. U pokonanych na wyróżnienie zasługuje Peter Minkiewicz - pomimo przestrelonego rzutu karnego

S.G.

COLODY TRAVEL

415 YONGE ST., TORONTO TEL 598-3337

TORONTO - PARYZ via MONTREAL

- Od 22 maja do 20 czerwca \$539 powrotny
- Od 20 czerwca do 12 sierpnia \$649 powrotny
- Od 12 sierpnia do 30 września \$589 powrotny
- Odloty w poniedziałki i wtorki • Przyloty we wtorki i srody • Minimum 8 dni • Maksimum 60 dni • Ponad 60 dni dodatkowo \$60
- Ceny nie obejmują \$12.50 airport tax

SPECJALNE LOTY DO ATEN

ODLOT Z TORONTO via MONTREAL

- Odlot 11 czerwca \$800 powrotny
- Odlot 25 czerwca \$770 powrotny
- Od 11 czerwca do 10 września \$920 powrotny

- Minimum 8 dni • Maksimum 4 tygodnie
- Odloty PONIEDZIAŁKI Przyloty SRODY
- 1 nocny pobyt w Paryżu w drodze powrotnej na koszt pasażera
- Ceny nie obejmują \$12.50 airport tax
- Loty podlegają zatwierdzeniu przez rząd!

INFORMATOR TURYSTYCZNY SPECJALNA OFERTA DLA CZYTELNIKÓW ECHA TYGODNIA

TORONTO - LONDYN - TORONTO
TYLKO \$448
ODLOTY 25 MAJA
1 CZERWCA

Od 1 do 3 tygodni
Podróż bez lądowania Wygodny
obszerny, komfortowy
747 "Jumbo Jet"

PANIALICJA ZYCZY
MILEJ PODRÓŻY
Informacje tel 598-3337

COLODY TRAVEL
415 Yonge St Toronto
TEL 598 3337

UWAGA! RODZICE HARCERZY

Greenwood Lodge, R R 2 Combermere. W pełni wyekwipowane kabiny do wynajęcia. Słoneczna, piaszczysta plaża. Blisko harcerskich obozów na pobliskich Kaszubach
TEL TORONTO (416) 537-2876 po 10 wieczór

MISTRZOSTWA EUROPY W ZAPASACH

Tuz przed mistrzostwami klasyków odbyły się mistrzostwa Europy w zapasach w stylu wolnym. Duże nadzieje polska ekipa wiązała z występami olbrzyma z Rzeszowa Adama Sandurskiego. To miała być pierwsza walka sobotniego wieczoru podczas 27 zapasniczych mistrzostw Europy. Pierwsza pod każdym względem. Z jednej strony doskonale Salman Chasimikow (ZSRR), z drugiej - wazący mniej, lecz za to przez rastający go o głowę Polak, Adam Sandurski. Czy wreszcie uda się olbrzymowi z Rzeszowa przełamać kompleks Chasimikowa? Czy polska ekipa wróci ze złotym medalem, którego jeszcze zapasnicy w stylu wolnym nie zdobyli?

Zaczął się doskonale. Ostrzeżenie dla Chasimikowa. Wiadomo, że kto pierwszy zdobędzie dwa punkty, raczej wygra. Parter! Sandurski już nie próbuje zapiąć klucza japońskiego. Ta technika nie jest najskuteczniejsza w pojedynku z zawodnikiem radzieckim, chociaż inni kładą się na łopatki niemal natychmiast. Zawodnik rzeszowski Stali pracował przez ponad rok nad "wózkami" i właśnie ten chwyt miał rozstrzygnąć o zwycięstwie. O pierwszym zwycięstwie nad Chasimikowem. Nic z tego. Skuteczna obrona i ciągle 0-0. Ostrzeżenie dla Polaka, ale i Chasimikowowi nie udaje się nic w parterze osiągnąć.

W odróżnieniu od wszystkich poprzednich walk tych dwóch zawodników, lekką przewagę ma Polak.

Coraz bliżej do końca. Tym razem drugie ostrzeżenie dla Chasimikowa, ale Sandurski nie zdołał wykonać wózka. Co będzie? Przepisy mówią wyraźnie, iż walka nie może się zakończyć rezultatem 0-0. Kogos sędziowie muszą wyrzucić kogoś? Przez chwilę radość w polskiej ekipie, bowiem jeden z sędziów sugeruje pasywność reprezentanta ZSRR. Inni nie podchwyli 7 sekund

do końca, do kacji wkracza szara eminencja FILA Szwajcar Martinetti. Obopolna dyskwalifikacja!

Złotego medalu w superciężkiej nie będzie. Nie będzie też hymnu ani dla Sandurskiego ani dla Chasimikowa. Obaj otrzymują srebro. Wymowa tego srebra jest inna dla Polaka. Po raz pierwszy w historii nie przegrał z Salmanem Chasimikowem!

Wyniki - 48 kg 1 Siergiej Kornikajew (ZSRR), 2 Laszlo Biro (Węgry), 3 Adam Mehmedaljew - Hassanow (Bułgaria)

52 kg 1 Szaban Trstena (Jugosławia), 2 Walentin Jordanow (Bułgaria), 3 Ragim Nawruszow (ZSRR)

57 kg 1 Siergiej Bieloglazow (ZSRR), 2 Brian Aspen (W Brytania), 3 Georgij Kalcezew (Bułgaria), 6 Zygmunt Kołodziej (Polska)

62 kg 1 Simeon Szeriew (Bułgaria), 2 Wiktor Aleksiejew (ZSRR), 3 Jozsef Orban (Węgry), 4 Marian Skubacz (Polska)

68 kg 1 Arsen Fadżajew (ZSRR), 2 Jan Szymanski (Polska), 3 Kamen Benczew (Bułgaria)

74 kg 1 Taram Magamadow (ZSRR), 2 Martin Knosp (RFN), 3 Kemal Mustafow (Bułgaria), 6 Krystian Rajman (Polska)

82 kg 1 Efraim Kamberow (Bułgaria), 2 Reiner Trik (RFN), 3 Lukman Szabrałow (ZSRR)

90 kg 1 Wacha Jewojew (ZSRR), 2 Ismail Temiz (Turcja), 3 Jan Gorski (Polska)

100 kg 1 Magomed Magomedow (ZSRR), 2 Uwe Neupert (NRD), 3 Tomasz Busse (Polska)

Plus 100 kg 2 Salman Chasimikow (ZSRR), 4 Adam Sandurski (Polska), 3 Andreas Schroeder (NRD)

Drużynowo 1 ZSRR 54 pkt, 2 Bułgaria 36 pkt, 3 Polska 23

OKRUCHY

WARNA Florecistki Warszawy zajęły pierwsze miejsce w turnieju drużynowym junierek do lat 18. Drugie miejsce przypadło Sławii Sofia, a trzecie pierwszemu zespołowi Gdanska. W turnieju indywidualnym zwyciężyła Cwetalina Christowa (Sławia). Turniej szablistów wygrał Cwiatko Takew (CSKA Septemwrijsko Zname). Drużynowo wygrał CSKA przed Warszawą i Sławią.

***

RZYM Turniej florecistek w Como, zaliczany do klasyfikacji Pucharu Świata, wygrała Dorina Vaccaroni (Włochy), zwyciężając w finale swą rodaczkę - Clare Macchi 9-7. Trzecie miejsce zajęła Zsuzsa Janosi (Węgry), wyprzedzając Weber (RFN), Zsak (Rumunia), Wu Kiukua (ChRL), Hanusch (RFN) oraz Traversę (Włochy).

***

SOFIA Brązowy medalista mistrzostw świata, Bułgar Christo Etropolski, zwyciężył w mie-

SPORTOWE

dzynarodowym turnieju szablistów Polacy zajęli dalekie lokaty. 21 Leszek Jabłonowski, 26 Jarosław Kisiel, 28 Krzysztof Koniusz, 29 Grzegorz Janicki, 32 Jarosław Koniusz, 35 Jan Baron. Drużynowo 1 NRD, 7 Polska.

***

LAZUROWE Wybrzeże stało się mekką szwedzkich tenisistów. Pierwszy zadomowił się w Monako Bjorn Borg. W jego ślady poszedł kilka lat później Mats Wilander. Ostatnio zaś zamieszkał w Wielkim Księstwie dwaj inni reprezentanci Szwecji, przyjaciele Wilandera, bracia Hans i Stefan Simonssonowie, którzy - jak podaje jedna ze szwedzkich gazet - wynajęli trzypokojowe mieszkanie w Monte Carlo. Powodem tej tenisowej emigracji jest niezmiennie ucieczka przed srogimi, szwedzkimi przepisami podatkowymi.

***

OSLO Na zawodach w chodzie sportowym w Bergen Erne-

SPORT SPORT

Boniek strzelcem zwycięskiego gola!

Bazyła Szwajcaria (UPJ) Włoski zespół Juventus Turyn zdobył Puchar Zdobywców Pucharów po zwycięstwie 2-1 nad portugalską drużyną FC Porto. Było to pierwsze od siedmiu lat zwycięstwo turynskiego zespołu w europejskich pucharach - w 1977 r. zdobył on puchar UEFA. Nareszcie zaczyna owocować fortuna wydana na odbudowę zespołu przez właściciela klubu, prezesa włoskiego Fiata p. Agnelli.

Przynajmniej 80% szescziesięcioletniego tłumu zapelniającego stadion św. Jakuba w Bazylei dopingowało Juventus. Skutecznie. Po 12 minutach naporu Juventusowi Beniamino Vignola zdobył prowadzenie 1-0. Juventus panował cały czas w środkowej części boiska. Znakomicie dyrygowany przez europejskiego piłkarza roku Michel Platini tym nie mniej brawurowo atakujący Portugalczycy wyrównali w 29 minucie 1-1. Włosi zostali znowu zmuszeni do ataku. Przejeli całkowicie inicjatywę na boisku i pięć minut przed przerwą Platini wypuścił znakomicie Bonka. Boniek przedarł się na pole karne przeciwnika i tam w nieprawdopodobnej sytuacji, bezpośrednio atakowany przez dwóch obrońców i bramkarza strzelił pomiędzy nogami przeciwników do pustej już bramki 2-1.

Od tego momentu Juventus kontrolował całkowicie sytuację na boisku i nie dał sobie wydrzeć zwycięstwa. Srebrny puchar powędrował do Turynu, ale w przyszłym roku Juventus nie będzie bronił tego trofeum. Zdobyl bowiem mistrzostwo Włoch i w przyszłym roku zagra w Pucharze Europy.

Boniek zyskał bardzo wysokie oceny po tym meczu, a kibice włoscy szaleli całą noc jak po pamiętnym sukcesie Italii dwa lata temu w mistrzostwach świata.

□ □ □

Dwóch znakomitych piłkarzy brytyjskich zakończyło w tym tygodniu swe kariery na boiskach Europy.

33-letni Kevin Keegan strzelił 28 bramek w tym sezonie, gdy jego drużyna Newcastle wygrała w

medziale z Brighton 3-1. Keegan zakończył karierę po 15 latach występów w klubach Scunthorpe, Liverpool, Hamburger SV, Southampton i Newcastle. 10 lat gry w reprezentacji Anglii. Trevor Brooking zrezygnował z dalszej gry w wieku lat 35 po 17 latach gry dla West Ham i 47 występach w reprezentacji.

□ □ □

W lidze angielskiej tytuł mistrza przypadł w tym roku drużynie Liverpool. Ta sama drużyna zdobyła też Puchar Ligi Angielskiej podczas gdy Puchar Angielskiego Związku Piłki Nożnej przypadł w udziale drużynie Everton.

□ □ □

Puchar Szkocji zdobył zespół Aberdeen pokonując w Glasgow słynny Celtic 2-1. Aberdeen zdobył także mistrzostwo ligi szkockiej.

□ □ □

W Polsce w ostatnim tygodniu odbyły się dwie kolejki spotkań ligowych. Zaskakuje słabsza postawa Widzewa (przegrana u siebie z Ruchem i remis z GKS). Wydawało się pewnego kandydata do tytułu mistrza Polski. Do tych dwóch kolejek Widzew spadł z pierwszego na trzecią pozycję!

24 kolejka ekstraklasy

● Wisła - Legia	0 1
● Śląsk - Pogon	3 3
● Szombierki - GKS	1 4
● Widzew - Ruch	0 2
● Bałtyk - ŁKS	0 0
● Zagłębie - Gornik Z	1 0
● Motor - Gornik W	1 1
● Lech - Cracovia	1 0

25 kolejka ekstraklasy

● Ruch - Bałtyk	0 0
● GKS - Widzew	1 1
● Gornik Z - Motor	1 1
● ŁKS - Zagłębie	0 0
● Wisła - Śląsk	3 1
● Gornik W - Lech	0 1
● Legia - Cracovia	3 0
● Pogon - Szombierki	8 1

TABELA LIGI

1 Lech P	35 15	38-16
2 Pogon Sz	33 17	47-21
3 Widzew Ł	33 17	34-21
4 Gornik W	28 22	35-24
5 Legia W	27 23	33-28
6 Gornik Z	27 23	27-22
7 Ruch Ch	27 23	25-23
8 Motor L	26 24	19-18
9 GKS Katowice	24 26	36-38
10 Wisła K	24 26	31-34
11 Śląsk W	24 26	34-40
12 ŁKS Ł	21 29	25-38
13 Bałtyk G	20 30	21-27
14 Zagłębie S	20 30	18-31
15 Cracovia K	16 34	15-30
16 Szombierki B	15 35	17-47

GRUPA I

- Stilon - Piast 3 0
- Lechia - Odra W 4 1
- Odra O - Olimpia P 1 1
- Stal Stocznia - Olimpia EL 1-0
- Moto Jelcz - Gwardia 0 0
- Arka - Chemik 1 0
- Victoria - Celuloza 0:0
- Zagłębie L - Zagłębie Wlb 1 1

1 Olimpia P	32 10	24-10
2 Lechia	29 13	40-13
3 Odra W	28 14	24-14
4 Stilon	22 20	24-20
5 Stal Stocznia	22 20	16-14
6 Moto Jelcz	22 20	14-14
7 Victoria	21 21	17-16
8 Zagłębie L	21 21	22-26
9 Chemik	20 22	18-20
10 Gwardia W-wa	19 23	15-16
11 Odra O	19 23	17-20
12 Piast	18 24	14-23
13 Olimpia E	17 25	11-23
14 Zagłębie Wlb	16 26	25-27
15 Arka	16 26	18-25
16 Celuloza	14 28	9-27

GRUPA II

- Hutnik W - Bron 6 0
- Rakow - Wisła 0-0
- Radomiak - Hutnik Kr 0-0
- Resovia - Wlokniaz 0-0
- Polonia - Jagiellonia 0 0
- Korona - Biekitni 0-0
- Stal M - Stal St W 3 1
- Gornik - Igloopol 0 1

Radomiak	28 14	18-11
Polonia	26 16	24-17
Wlokniaz	24 18	21-17
Resovia	23 19	24-17
Stal M	23 19	23-17
Gornik	22 20	26-21
Stal St W	21 21	18-18
Hutnik W	20 22	33-26
Hutnik K	20 22	19-18
Jagiellonia	20 22	18-26
Ra'ów	19 23	18-20
Igloopol	19 23	21-28
Bron	19 23	17-26
Korona	18 24	14-19
Biekitni	18 24	13-18
Wisła	16 26	23-33

NRD Punkty dla polski Waldemar Cislarczyk 4, Adam Robak i Krzysztof Puzianowski po 2, Piotr Kielpikowski 0.

***

LIPSK Sukcesem florecistek NRD zakończyły się tradycyjne zawody w Lipsku. Zwyciężyła Petra Faber, która w finale pokonała 9-7 Elke Geratenberger. Dalsza kolejność: 3 Caridad Estrada, 4 Clara Alfonso (obie Kuba), 5 Krystyna Rachel, 6 Małgorzata Bres (obie Polska), 7 Brigitte Hertrampf, 8 Gabriele Janke (obie NRD), Drużynowo 1 NRD, 2 Polska, 3 Kuba, 4 NRD II.

***

NOWY YORK Amerykanka Mary Decker ustanowiła rekord USA w biegu na 10 000 m, przebiegając w Eugene ten dystans w 31 37 77. Drugie miejsce zajęła Ranza Clark (Kanada) - 35 10 09.

***

RIO DE JANEIRO Brazylijka Anna Maria Marcon ustanowiła rekord Ameryki Południowej w skoku wzwyż uzyskując w Sao Paulo 1 89.

***

POZNAN Podczas mitingu lekkoatletycznego poznańskiej Olimpii zawodnik tego klubu, Zbigniew Bednarski uzyskał w

WARSZAWA W towarzyskim meczu florecistów Polska pokonała lepszym stosunkiem trafien (przy stanie spotkania 8-8)

SPORT SPORT

Polska - Brazylia 4:1

Polska gościła siatkarską reprezentację Brazylii, która rozegrała 5 meczów z drużyną Huberta Wagnera Brazylijczycy, aktualni wicemistrzowie świata oceniani są obecnie znacznie wyżej od Polaków i przyjechali w najsilniejszym składzie po to żeby wygrać

Najlepszy zespół Ameryki Południowej potrafi grać w ataku żywiołowo, w sposób odbiegający od szablonu, a już na pewno znakomicie walczący w obronie, co przecież ogromnie podoba się kibicom. Asy tej drużyny to świetni w ataku Mario de Oliveira Neto, Amauri Ribeiro, Jose Montanaro Junior, niewysocy, lecz bardzo wszechstronni Bernard Rajzman i Renen dal Zotto oraz rozgrywający William Carvelho da Silva. Brazylia stawia się w Polsce w najsilniejszym, prawie nie zmienianym od lat składzie zawodników doskonale ze sobą zgranych.

Brazylijczycy rozegrali już w tym roku, podobnie zresztą jak i nasza drużyna, serię spotkań. Im jednak wiodło się lepiej niż kadry Wagnera we Włoszech. Zwyciężyli u siebie w kraju dwa razy po 3:1 oraz 3:0 wysoko notowaną Japonię, następnie na Kubie wygrali dwa z czterech meczów z niezwykle groźną, szczególnie na własnym terenie, reprezentacją tego kraju.

Brazylijczyków wymienia się obecnie wśród faworytów zbliżającego się turnieju olimpijskiego w Los Angeles.

Polacy rozegrali serię znakomych spotkań i wygrali aż cztery z nich, a w trzech zagrali na bardzo wysokim poziomie udowadniając, że są na najlepszej drodze do odbudowania potęgi polskiej siatkówki.

Piąte i ostatnie spotkanie siatkarzy Polski i Brazylii przyniosło czwarty sukces Polakom, którzy zwyciężyli tym razem 3:0 (15:7, 15:9, 15:10). Wynik cieszy, jednak styl w jakim zwycięstwo zostało odniesione - nieco mniej. Mecz był bowiem bardzo nierówny. Zławsza Brazylijczycy popełniali sporo błędów w obronie, a ich ataki - chociaż szybkie i silne - często raziły niedokładnością wykonania. Inna sprawa, że silną bronią Polaków był znowu szczelny, wysoki blok, który przynosił naszym reprezentantom sporo punktów. Drużyna Wagnera również nie ustrzegła się w tym spotkaniu sporej liczby błędów, raziły zwłaszcza niedokładności w rozegraniu piłki oraz okresy bardzo statycznej gry. Jakby jednak nie było biało-czerwoni zakończyli serię meczów z Brazylią mocnym akcentem - zwycięstwo w trzech setach z wicemistrzami świata - to się liczy!

Po łatwym wygraniu pierwszego seta, w drugim Polacy od sta-

nu 3:2 zaprezentowali znakomitą grę. Szybko uzyskali prowadzenie 13:4. Wówczas jednak wzajemnie się rozprężyli, co skrzętnie wykorzystali Brazylijczycy, poderwani do walki przez swego asa - Bernarda Rajzmana. Zrobiło się już tylko 13:9, na szczęście po reprimendzie Huberta Wagnera zespół się przebudził i nie dał już sobie odebrać zwycięstwa.

W trzeciej partii Polacy znowu zagrali początkowo dobrze, prowadzili 10:5, potem historia się powtórzyła - przestój. Goście poseri silnych zagrywek. del Zotto doprowadził do stanu 9:10. W koncowce jednak kilka udanych akcji Polaków przyniosło im pewne wygranie seta i meczu, trwał on zaledwie nieco ponad godzinę.

W drużynie polskiej najrowniej grali Tomasz Wojtowicz i Włodzimierz Nalazek. Warto podkreślić, że Polacy występowali praktycznie jedną szostką, Kasprzak wchodził kilkakrotnie za Stefanowicza, by dać mu odpocząć, ale na bardzo krótko.

POLSKA Wojtowicz, Drzyga, Golec, Nalazek, Jurek, Stefanowicz oraz Kasprzak.

BRAZYLIA Amauri Ribeiro, Montanaro, del Zotto, da Silva, de Avila oraz Rajzman, de Freire, Lampariello Neto, de Oliveira Neto, de Rezende.

MISTRZOSTWA EUROPY W PODNOSZENIU CIĘŻARÓW

VITORIA Ostatni akord 43 mistrzostw Europy w podnoszeniu ciężarów to konkurencja najcięższych i najsilniejszych ludzi kontynentu - zawodników kategorii superciężkiej - powyżej 110 kg. Na popis gigantów sztangi do hali przyszło ponad 5000 kibiców. Choc zabrakło tym razem rekordów świata, kibice się nie zawiedli, bo ciężary były imponujące, a rywalizacja widowiskowa. Krolew europejskiej sztangi został **Anatolij Pisarienko (ZSRR) 540 kg**, który pokonał Antonia Krastewa (Bułgaria) 445 kg i Senno Salzwedela (NRD) 422,5 kg. Robert Skolimowski miał medalową szansę, ale zaprzepścił ją w pojedynku z zawodnikiem NRD, przegrał z nim wagą ciała.

Polacy startowali w tych mistrzostwach dobrze. Zdobyli cztery medale srebrny **Bernard Piekorz** w kategorii 52 kg i trzy brązowe **Jacek Gutowski** (też kat 52 kg), **Mirosław Chlebosz** (67,5 kg) oraz **Andrzej Piotrowski** (90 kg).

Rywalizacja w Vitorii stała pod znakiem niecodziennej i pasjonującej walki drużyn Bułgarii i ZSRR. Tym razem wygrała Bułgaria, zdobywając sześć złotych medali. ZSRR cztery, **Polska w punktacji drużynowej zajęła trzecie miejsce**. Mimo pesymistycznych zapowiedzi poziom mistrzostw był wysoki, a plonem było siedem rekordów świata i wiele krajowych.

A oto jak wyglądała walka o najcięższej kategorii 13 zawodników, w tym Polak Robert Sko-

limowski najcięższy ze wszystkich (154,5 kg) walczył o ostatnie medale mistrzostw. Faworytami superciężkiej byli oczywiście Anatolij Pisarienko (ZSRR) i Antonio Krastew (Bułgaria). Pretendentów do brązowego medalu kilku. Robert Skolimowski, Seno Salzwedel (NRD) i Bohuslav Braum (CSRS).

Skolimowski szybko i czysto zaliczył 185 kg. Na tej samej wysokości skoczył Salzwedel a Braum w trzeciej próbie podwyższył na 187,5 kg, lecz nie zdołał uporać się z tym ciężarem. Następnie do drugiej próby przystąpił Skolimowski, 192,5 kg. Czy nie za dużo? Bój spalony. Dopiero powtórka była udana, a 195,5 kg to kapitał, jaki miał się później przydać w dwuboju.

Wcześniej pierwszą próbę do 190 kg spalił Pisarienko, w drugiej zaliczył, a w trzeciej wyrwał 200 kg. Krastew, cięższy od Rosjanina, aby wygrać próbował wyrwać jeszcze 202,5 kg, ale bez skutku. Po rwanu Robert Skolimowski na trzecim miejscu.

W czasie podrzutu stało się jasne, że z grona pretendentów do brązu odpadł Braum, który legitymował się rezultatem 217,5 kg. Skolimowski nie chcąc ryzykować, obniżył wcześniej zgłoszone pierwsze podejście 225 na 220 kg. Po zarzuceniu sztangi na klatkę piersiową nie potrafił jej utrzymać. W podejściu poprawkowym Polak gładko podrzucił 220 kg. Widac było po stylu - zarzucanie ciężaru prawie na proste nogi, że Skolimowski jest bardzo silny, powinien podrzucić 240

kg. Spalał się jednak psychicznie.

Salzwedel czuł się bardzo mocno. Opuszczył 225 kg, czekał na wyższy ciężar, miał stratę do Skolimowskiego po rwanu 7,5 kg. I starał się ją odrobić. Po zaliczeniu 230 kg i on z kolei był pierwszy w tym pojedynku, ale już nic więcej nie mógł zrobić. Czekał już tylko na próby rywala. Salzwedel w drugim podejściu zajął 237,5 i podrzucił to. Zrownął się rezultatem ze Skolimowskim (422,5 kg), był jednak lepszy, więc medal miał już w kieszeni.

O złoty medal toczyła się walka pomiędzy Krastewem a Pisarienką. Bułgar rozpoczął od 230 kg, Pisarienko zas od 240. Potem Krastew także podrzucił 240 kg, a reprezentant ZSRR 250 kg. Następnie Krastew także zaliczył 250 kg, lecz wystarczyło mu to na srebrny medal (445,5 kg). W ostatnim podejściu mistrzostw Rosjanin próbował jeszcze podrzucić 265 kg atakując rekord świata. Nie zdołał go jednak pobić.

Wyniki rwanie 1 Pisarienko 200, 2 Krastew 195, 3 Skolimowski 192,5.

Podrzut 1 Pisarienko 250, 2 Krastew 250, 3 Salzwedel 237,5.

Dwubój 1 Anatolij Pisarienko (ZSRR) 450 (200+250), 2 Antonio Krastew (Bułgaria) 445 (195+250), 3 Senno Salzwedel (NRD) 422,5 (185+237,5), 4 **Robert Skolimowski** (Polska) 422,5 (192,5+230), 5 Bohuslav Braum (CSRS) 400 (182,5+217,5), 6 Manfred Nerlinger (RFN) 395 (170+225).

HENRYK TOMANEK

SREBRNYM MEDALISTĄ!

JOENKOEPIING (Szwecja)

Chwile grozy przeżyli kibice w drugim dniu zapasniczych mistrzostw Europy w stylu klasycznym i bynajmniej nie z powodów sportowych. Podczas pojedynku Bogusława Kłozika (Polska) z Mirosławem Starkiem (CSRS) na sali zapanowała panika. Ludzie wybiegali na zewnątrz bądź kładli się na ziemi.

Krzyczano o mającej wybuchnąć bombie. Tymczasem w kierunku maty, na której walczył Polak, zmierzał człowiek z pistoletem w ręku. Wcześniej, na trybunie, miał jeszcze karabin, ale bułgarskiemu trenerowi udało się tę bron odebrać. Panika! I wtedy nastąpiła błyskawiczna akcja polskiego trenera **Stanisław Krzesiński** nuczonym pantera skoczył na osobnika z pistoletem i obezwładnił go.

Wtedy dopiero pojawiła się policja. Jak się później okazało, niedoszły zamachowiec, 35-letni szaleniec, nie miał naładowanej broni, ale w momencie jego wtargnięcia na matę nikt o tym przecież nie wiedział. Nic więc dziwnego, że ludzie gromadnie podchodzili do polskiego trenera, dziękując mu za zażegnanie niebezpieczeństwa.

Innego rodzaju dreszczowce przeżyliśmy na zawodach. Z czterech kandydatów do medali tylko Henryk Tomanek (+100 kg), który już dzień wcześniej zapewnił sobie srebrny medal, stanął na podium.

W finale spotkał się z zapasnikiem bodaj najbardziej utytułowanym w tej kategorii, Aleksandrem Tomowem (Bułgaria).

Przed pojedynkiem Polakowi nie dawano żadnych szans. Inna sprawa, iż Henryk Tomanek trenował ostatnio bardzo solidnie, a wspólne sparingi z silnym Adamem Sandurskim pomogły im obu.

Zaczął się źle, Tomanek poszedł do parteru, a Bułgarowi udało się wykręcić dwa wózki. Mielśmy jeszcze trochę nadziei, bowiem drugi chwyt wykonany był po plecach i w związku z tym cała ta akcja została oceniona 2:4. Niestety nic się później nie zmieniło. Jeszcze raz miał Bułgar Tomanka w parterze, tym razem Polak bronił się dobrze. On również otrzymał szansę w postaci dwóch przymusowych parterów, nie udało się jednak wykonać wózka na wagę złotego medalu. Minutę przed końcem kierownik maty wezwał obu zawodników.

Dokonczenie ze str. 22

BUKARESZA Marcela Zsak wygrała międzynarodowy turniej florecistek. Polka Krystyna Rachel była siódma.

***

PARYŻ Zwycięzcą samochodowego rajdu Korsyki, zaliczanego do klasyfikacji mistrzostw świata kierowców, został Markku Alen (Finlandia). Fin prowadzi w klasyfikacji mistrzostw - 48 pkt., wyprzedzając swojego rodaka Hannu Mikkolę - 44 oraz Stiga Blomquista (Szwecja) - 43.

***

do aktywniejszej postawy i zagroził obopólną dyskwalifikacją. Kilka sekund później został zdyskwalifikowany tylko jeden - niestety Henryk Tomanek.

Wyniki - 48 kg 1 Miagietdin Alekszwerdijew (ZSRR), 2 Orce Orcew (Bułgaria), 3 Vincenzo Maenza (Włochy), 6 **Krzysztof Mudrecki (Polska)**,

52 kg 1 Minsajd Tazetdinow (ZSRR), 2 Mihaj Cismas (Rumunia), 3 Welin Doganiski (Bułgaria),

57 kg 1 Kamil Fatkulin (ZSRR), 2 Pasquale Paszareli (RFN), 3 Petar Bałow (Bułgaria),

62 kg 1 Komandar Madszidow (ZSRR), 2 Guenter Reichelt (NRD), 3 Constantin Uta (Rumunia), 4 **Bogusław Kłozik (Polska)**,

68 kg 1 Michaił Prokudin (ZSRR), 2 Stefan Negrison (Rumunia), 3 Panajot Kirow (Bułgaria), 4 **Krzysztof Pięta (Polska)**,

74 kg 1 Roger Tallroth (Szwecja), 2 Borysław Wieliczko (Bułgaria), 3 Michaił Mamiaszwili (ZSRR),

82 kg 1 Tejmuraz Apchazawa (ZSRR), 2 Angel Bonczew (Bułgaria), 3 Jarmo Overmark (Finlandia), 4 **Andrzej Malina (Polska)**,

90 kg 1 Atanas Komczew (Bułgaria), 2 Igor Kanygin (ZSRR), 3 Georgios Pozidis (Grecja),

100 kg 1 Tamas Gaspar (Węgry), 2 Andrei Vasile (Rumunia), 3 **Nikołaj Bałboszin (ZSRR)**,

+100 kg 1 Aleksander Tomow (Bułgaria), 2 **Henryk Tomanek (Polska)**, 3 Igor Rostowski (ZSRR).

Odnaczenie za odwagę

JOENKOEPIING Prezydent FILA Milan Ercegan udekorował polskiego trenera **Stanisława KRZESINSKIEGO** Złotą Odznaką Międzynarodowej Federacji Zapasniczej i Honorowym Dyplomem za odwagę wykazaną w poniedziałek 30 kwietnia, obezwładnienie zamachowca i zapobiegnięcie niebezpieczeństwu grożącemu zapasnikom. Miejscowa telewizja kilkanaście razy pokazywała skuteczny chwyt byłego reprezentanta Polski, dzięki któremu niedoszły zamachowiec został obezwładniony.

OGŁOSZENIA		OGŁOSZENIA		OGŁOSZENIA		POLSKA KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA		SOLARSKI PHARMACY Ltd	
<p>GARAGE SALE - 12 i 13 maja 71 Sorauen Ave godz 10-15</p>		<p>TATRA Restauracja 3832 A Bloor St West, TEL 233-9898 <i>Podajemy alkohol Polskie i europejskie dania</i></p>		<p>KWIATY NA WSZELKIE OKAZJE JASMIN FLORIST Dostarczamy kwiaty na wesela pogrzeby itp Ceny konkurencyjne 97 Roncesvalles Ave Toronto Ont M6R 2K9 TEL 536-2440 po godzinach 536-2440</p>		<p>posiada słowniki francuskie angielskie techniczne i inne książki do nauki języków kulinarne młodzieżowe bajki religijne karty świąteczne MONTRFAL P Q Postal Box - 647 N D G H4A 3R1 Canada TEL (514) 489-0396</p>		<p>(Naprzeciw kościoła sw Kazimierza) Właściciele J SOLARSKI i S SAI APATFK Szybka i tania wysyłka lekarstw do Polski • Agencja Pekao • Wysyłka paczek i pieniędzy do Polski • Polskie kartki i czasopisma • Złota Zakonnika • Urząd Pocztowy • Sprzedaż biletów</p>	
<p>PRZESZŁO \$ 20 NA GODZINĘ zarabia wykwalifikowany spawacz SWIADCTWO SPAWACZA W 5 TYGODNI można uzyskać w INSTITUTE OF TECHNICAL TRADES który szkoli specjalistów już 25 lat z górą • nowoczesne urządzenia • rysunek techniczny • kursy dzienne wieczorne sobotnie i na zmiany • dokogne opłaty tygodniowe 734 Kipling Ave Toronto TEL 255 2369 po godzinach TEL 536 008 921 3886 Informacji udzielają MARK NIEWIADOMSKI lub ANDRZEJ MAJ 71 82</p>		<p>DIVORCE AID K BELDOWSKI Rozwód \$155 226 Queen St W suite 200 Toronto, Ont M5V JZ6 tel (416) 598-1127</p>		<p>The PHARMACY SHOPPE POLSKA APTEKA Właściciele Andrzej MUSIAŁ Krystyna MUSIAŁ TYNDORF 177 Roncesvalles Ave Toronto TEL 536-2116 (naprzeciw Credit Union) DUZY WYBOR KOSMETYKOW CENY KONKURENCYJNE Recepty Blue Cross Green Shield dwa REALIZUJEMY RECEPTY DLA RENCISTOW Wysyłka leków do Polski 83 95</p>		<p>Malowanie z zewnątrz i wewnątrz domów biur pomieszczeń przemysłowych i handlowych cyklinowanie podłóg oraz wszelkie prace stolarskie i remonty Tamo i Tachowo TEL 530-1246 TORONTO rano do 8:30 i po 9 wieczor</p>		<p>149 RONCESVALLES Ave TEL 536-5452 83 95</p>	
<p>OD ZARAZ do wynajęcia duża kawalerka gospodarz nie ograniczy liczby lokatorów \$312 miesięcznie za pierwsze 2 mies zniżka TEL 531-4531 Toronto</p> <p>SPRZEDAM dom w Legionowie 20 km od Warszawy Dom jest murywany piętrowy o łącznej powierzchni mieszkalnej 180 m kw Wymaga częściowego remontu Wraz z budynkiem do sprzedania działka o powierzchni 1800 m kw Cena około 25 tys. dol USA Poważne oferty kierować J Sadowska ul H Junkiewicz 8/21 03 543 Warszawa</p> <p>SPRZEDAM obszerny apartament 3 pokoje 1 1/2 łazienki blisko High way 427 i Dundas St Balkon pełne wyposażenie (piec lodowka itd) Polski budynek TEL 277 3209 Toronto</p> <p>SPRZEDAM tania nowy komfortowy dom w Piotrkowie Trybunalskim HAMILTON TEL 526 1427</p> <p>DO SPRZEDANIA mieszkanie własnościowe M-4 w Warszawie komfortowo wyposażone TEL (604) 272 1573</p> <p>SPRZEDAM atrakcyjne, 3-pokojowe mieszkanie w Warszawie TEL (416) 265-6828 - po południu 83 84</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>SPRZEDAM obszerny apartament 3 pokoje 1 1/2 łazienki blisko High way 427 i Dundas St Balkon pełne wyposażenie (piec lodowka itd) Polski budynek TEL 277 3209 Toronto</p> <p>SPRZEDAM tania nowy komfortowy dom w Piotrkowie Trybunalskim HAMILTON TEL 526 1427</p> <p>DO SPRZEDANIA mieszkanie własnościowe M-4 w Warszawie komfortowo wyposażone TEL (604) 272 1573</p> <p>SPRZEDAM atrakcyjne, 3-pokojowe mieszkanie w Warszawie TEL (416) 265-6828 - po południu 83 84</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>Praca UWAGA! Usługi transportowe Przeprowadzki, dostawy service 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>REPERACJE remonty, przerobki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny slusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdanskiej TEL 382 3817</p> <p>POTRZEBNA osoba (może być na za sdku dla bezrobotnych) zainteresowana na dodatkowym dochodem w sprzedaży mikrokomputerów Wymagana znajomość języka angielskiego i polskiego Dobra prezentacja i chęć sprzedawania Praca stała lub wieczorami płatna w procentach od efektów sprzedaży TEL 231 1060 między 7 a 9 wieczorem 81 87</p> <p>WDOWA poszukuje osoby powyżej 40 lat, do prowadzenia domu i opieki nad rocznym dzieckiem Praca co najmniej na okres 2 lat rozpoczłaby się w sierpniu lub wczesniej Dzwonic między 19 a 21 godz TEL 487 9977 Toronto 82 83</p> <p>POLKAN DISTRIBUTEURS zatrudni natychmiast sprzedawców w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin kolekcji artystycznej Papięza Jana Pawła II na terenie prowincji lub w Toronto i okolicy Wysokie komisowe Minimum kwalifikacji sprzedawcy wymagane Dzwonic do pracowni lub biura Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem</p> <p>POTRZEBNI pracownicy do robot ziemno betonarskich TEL 252 8492</p> <p>POTRZEBNY kierowca, kategoria A i pracownicy do robot betonowych (krawężnik i chodniki) TEL 252-8492 Toronto, po 7 wieczor 83 86</p> <p>STOLARZ podejmie każdą pracę Zakłada też Skyland TEL 767 9619 od 7 wieczorem 83 85</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>Praca UWAGA! Usługi transportowe Przeprowadzki, dostawy service 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>REPERACJE remonty, przerobki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny slusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdanskiej TEL 382 3817</p> <p>POTRZEBNA osoba (może być na za sdku dla bezrobotnych) zainteresowana na dodatkowym dochodem w sprzedaży mikrokomputerów Wymagana znajomość języka angielskiego i polskiego Dobra prezentacja i chęć sprzedawania Praca stała lub wieczorami płatna w procentach od efektów sprzedaży TEL 231 1060 między 7 a 9 wieczorem 81 87</p> <p>WDOWA poszukuje osoby powyżej 40 lat, do prowadzenia domu i opieki nad rocznym dzieckiem Praca co najmniej na okres 2 lat rozpoczłaby się w sierpniu lub wczesniej Dzwonic między 19 a 21 godz TEL 487 9977 Toronto 82 83</p> <p>POLKAN DISTRIBUTEURS zatrudni natychmiast sprzedawców w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin kolekcji artystycznej Papięza Jana Pawła II na terenie prowincji lub w Toronto i okolicy Wysokie komisowe Minimum kwalifikacji sprzedawcy wymagane Dzwonic do pracowni lub biura Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem</p> <p>POTRZEBNI pracownicy do robot ziemno betonarskich TEL 252 8492</p> <p>POTRZEBNY kierowca, kategoria A i pracownicy do robot betonowych (krawężnik i chodniki) TEL 252-8492 Toronto, po 7 wieczor 83 86</p> <p>STOLARZ podejmie każdą pracę Zakłada też Skyland TEL 767 9619 od 7 wieczorem 83 85</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>Praca UWAGA! Usługi transportowe Przeprowadzki, dostawy service 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>REPERACJE remonty, przerobki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny slusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdanskiej TEL 382 3817</p> <p>POTRZEBNA osoba (może być na za sdku dla bezrobotnych) zainteresowana na dodatkowym dochodem w sprzedaży mikrokomputerów Wymagana znajomość języka angielskiego i polskiego Dobra prezentacja i chęć sprzedawania Praca stała lub wieczorami płatna w procentach od efektów sprzedaży TEL 231 1060 między 7 a 9 wieczorem 81 87</p> <p>WDOWA poszukuje osoby powyżej 40 lat, do prowadzenia domu i opieki nad rocznym dzieckiem Praca co najmniej na okres 2 lat rozpoczłaby się w sierpniu lub wczesniej Dzwonic między 19 a 21 godz TEL 487 9977 Toronto 82 83</p> <p>POLKAN DISTRIBUTEURS zatrudni natychmiast sprzedawców w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin kolekcji artystycznej Papięza Jana Pawła II na terenie prowincji lub w Toronto i okolicy Wysokie komisowe Minimum kwalifikacji sprzedawcy wymagane Dzwonic do pracowni lub biura Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem</p> <p>POTRZEBNI pracownicy do robot ziemno betonarskich TEL 252 8492</p> <p>POTRZEBNY kierowca, kategoria A i pracownicy do robot betonowych (krawężnik i chodniki) TEL 252-8492 Toronto, po 7 wieczor 83 86</p> <p>STOLARZ podejmie każdą pracę Zakłada też Skyland TEL 767 9619 od 7 wieczorem 83 85</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>Praca UWAGA! Usługi transportowe Przeprowadzki, dostawy service 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>REPERACJE remonty, przerobki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny slusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdanskiej TEL 382 3817</p> <p>POTRZEBNA osoba (może być na za sdku dla bezrobotnych) zainteresowana na dodatkowym dochodem w sprzedaży mikrokomputerów Wymagana znajomość języka angielskiego i polskiego Dobra prezentacja i chęć sprzedawania Praca stała lub wieczorami płatna w procentach od efektów sprzedaży TEL 231 1060 między 7 a 9 wieczorem 81 87</p> <p>WDOWA poszukuje osoby powyżej 40 lat, do prowadzenia domu i opieki nad rocznym dzieckiem Praca co najmniej na okres 2 lat rozpoczłaby się w sierpniu lub wczesniej Dzwonic między 19 a 21 godz TEL 487 9977 Toronto 82 83</p> <p>POLKAN DISTRIBUTEURS zatrudni natychmiast sprzedawców w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin kolekcji artystycznej Papięza Jana Pawła II na terenie prowincji lub w Toronto i okolicy Wysokie komisowe Minimum kwalifikacji sprzedawcy wymagane Dzwonic do pracowni lub biura Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem</p> <p>POTRZEBNI pracownicy do robot ziemno betonarskich TEL 252 8492</p> <p>POTRZEBNY kierowca, kategoria A i pracownicy do robot betonowych (krawężnik i chodniki) TEL 252-8492 Toronto, po 7 wieczor 83 86</p> <p>STOLARZ podejmie każdą pracę Zakłada też Skyland TEL 767 9619 od 7 wieczorem 83 85</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>Praca UWAGA! Usługi transportowe Przeprowadzki, dostawy service 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>REPERACJE remonty, przerobki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny slusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdanskiej TEL 382 3817</p> <p>POTRZEBNA osoba (może być na za sdku dla bezrobotnych) zainteresowana na dodatkowym dochodem w sprzedaży mikrokomputerów Wymagana znajomość języka angielskiego i polskiego Dobra prezentacja i chęć sprzedawania Praca stała lub wieczorami płatna w procentach od efektów sprzedaży TEL 231 1060 między 7 a 9 wieczorem 81 87</p> <p>WDOWA poszukuje osoby powyżej 40 lat, do prowadzenia domu i opieki nad rocznym dzieckiem Praca co najmniej na okres 2 lat rozpoczłaby się w sierpniu lub wczesniej Dzwonic między 19 a 21 godz TEL 487 9977 Toronto 82 83</p> <p>POLKAN DISTRIBUTEURS zatrudni natychmiast sprzedawców w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin kolekcji artystycznej Papięza Jana Pawła II na terenie prowincji lub w Toronto i okolicy Wysokie komisowe Minimum kwalifikacji sprzedawcy wymagane Dzwonic do pracowni lub biura Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem</p> <p>POTRZEBNI pracownicy do robot ziemno betonarskich TEL 252 8492</p> <p>POTRZEBNY kierowca, kategoria A i pracownicy do robot betonowych (krawężnik i chodniki) TEL 252-8492 Toronto, po 7 wieczor 83 86</p> <p>STOLARZ podejmie każdą pracę Zakłada też Skyland TEL 767 9619 od 7 wieczorem 83 85</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>Praca UWAGA! Usługi transportowe Przeprowadzki, dostawy service 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>REPERACJE remonty, przerobki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny slusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdanskiej TEL 382 3817</p> <p>POTRZEBNA osoba (może być na za sdku dla bezrobotnych) zainteresowana na dodatkowym dochodem w sprzedaży mikrokomputerów Wymagana znajomość języka angielskiego i polskiego Dobra prezentacja i chęć sprzedawania Praca stała lub wieczorami płatna w procentach od efektów sprzedaży TEL 231 1060 między 7 a 9 wieczorem 81 87</p> <p>WDOWA poszukuje osoby powyżej 40 lat, do prowadzenia domu i opieki nad rocznym dzieckiem Praca co najmniej na okres 2 lat rozpoczłaby się w sierpniu lub wczesniej Dzwonic między 19 a 21 godz TEL 487 9977 Toronto 82 83</p> <p>POLKAN DISTRIBUTEURS zatrudni natychmiast sprzedawców w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin kolekcji artystycznej Papięza Jana Pawła II na terenie prowincji lub w Toronto i okolicy Wysokie komisowe Minimum kwalifikacji sprzedawcy wymagane Dzwonic do pracowni lub biura Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem</p> <p>POTRZEBNI pracownicy do robot ziemno betonarskich TEL 252 8492</p> <p>POTRZEBNY kierowca, kategoria A i pracownicy do robot betonowych (krawężnik i chodniki) TEL 252-8492 Toronto, po 7 wieczor 83 86</p> <p>STOLARZ podejmie każdą pracę Zakłada też Skyland TEL 767 9619 od 7 wieczorem 83 85</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>Praca UWAGA! Usługi transportowe Przeprowadzki, dostawy service 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>REPERACJE remonty, przerobki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny slusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdanskiej TEL 382 3817</p> <p>POTRZEBNA osoba (może być na za sdku dla bezrobotnych) zainteresowana na dodatkowym dochodem w sprzedaży mikrokomputerów Wymagana znajomość języka angielskiego i polskiego Dobra prezentacja i chęć sprzedawania Praca stała lub wieczorami płatna w procentach od efektów sprzedaży TEL 231 1060 między 7 a 9 wieczorem 81 87</p> <p>WDOWA poszukuje osoby powyżej 40 lat, do prowadzenia domu i opieki nad rocznym dzieckiem Praca co najmniej na okres 2 lat rozpoczłaby się w sierpniu lub wczesniej Dzwonic między 19 a 21 godz TEL 487 9977 Toronto 82 83</p> <p>POLKAN DISTRIBUTEURS zatrudni natychmiast sprzedawców w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin kolekcji artystycznej Papięza Jana Pawła II na terenie prowincji lub w Toronto i okolicy Wysokie komisowe Minimum kwalifikacji sprzedawcy wymagane Dzwonic do pracowni lub biura Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem</p> <p>POTRZEBNI pracownicy do robot ziemno betonarskich TEL 252 8492</p> <p>POTRZEBNY kierowca, kategoria A i pracownicy do robot betonowych (krawężnik i chodniki) TEL 252-8492 Toronto, po 7 wieczor 83 86</p> <p>STOLARZ podejmie każdą pracę Zakłada też Skyland TEL 767 9619 od 7 wieczorem 83 85</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>Praca UWAGA! Usługi transportowe Przeprowadzki, dostawy service 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>REPERACJE remonty, przerobki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny slusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdanskiej TEL 382 3817</p> <p>POTRZEBNA osoba (może być na za sdku dla bezrobotnych) zainteresowana na dodatkowym dochodem w sprzedaży mikrokomputerów Wymagana znajomość języka angielskiego i polskiego Dobra prezentacja i chęć sprzedawania Praca stała lub wieczorami płatna w procentach od efektów sprzedaży TEL 231 1060 między 7 a 9 wieczorem 81 87</p> <p>WDOWA poszukuje osoby powyżej 40 lat, do prowadzenia domu i opieki nad rocznym dzieckiem Praca co najmniej na okres 2 lat rozpoczłaby się w sierpniu lub wczesniej Dzwonic między 19 a 21 godz TEL 487 9977 Toronto 82 83</p> <p>POLKAN DISTRIBUTEURS zatrudni natychmiast sprzedawców w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin kolekcji artystycznej Papięza Jana Pawła II na terenie prowincji lub w Toronto i okolicy Wysokie komisowe Minimum kwalifikacji sprzedawcy wymagane Dzwonic do pracowni lub biura Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem</p> <p>POTRZEBNI pracownicy do robot ziemno betonarskich TEL 252 8492</p> <p>POTRZEBNY kierowca, kategoria A i pracownicy do robot betonowych (krawężnik i chodniki) TEL 252-8492 Toronto, po 7 wieczor 83 86</p> <p>STOLARZ podejmie każdą pracę Zakłada też Skyland TEL 767 9619 od 7 wieczorem 83 85</p>		<p>dermatone ZAKŁAD KOSMETYCZNY • Pielegnacja twarzy rąk i stóp • Usuwanie zbędnego owłosienia • Specjalistyczna aparatura • Jakosciowe kosmetyki • Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie 2285 DUNDAS St W Toronto TEL 537-0542</p>		<p>COPEERNICUS MEAT PROD 79 Roncesvalles Ave TEL 536-4054 Posiadamy świeże mięso wykrojone na życzenie Szynki boczek balony kiełbasy na sposób polski oraz wiele innych wędlin i delikatesów ogorki kiszone kapuście z boczki śledzie pierogi T S PAKUSKI 83 95</p>		<p>BIKOL CONSTRUCTION Instalacja i wymiana okien (Thermal) drzwi aluminiowy siding rynn dachy budowa garaży Praca wykonywana przez ekspertów i z gwarancją Wycena bezpłatna Proszę kontaktować się z Zuzanną TEL 251-4466 Metro Licencja B 3229 78 89</p>		<p>ADWOKAT, NOTARIUSZ RICHARD E KULIS B A B Ed M A LL B uprzejmie zawiadamia ze biuro czynne jest codziennie od 9 rano i wieczorami po porozumieniu telefonicznym 2991A Bloor Street West Toronto (przy Royal York Road obok Credit Union) TEL 231 0327</p>	
<p>Praca UWAGA! Usługi transportowe Przeprowadzki, dostawy service 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>REPERACJE remonty, przerobki, malowanie, tapetowanie Service awaryjny 24 godziny na dobę TEL 247 1158</p> <p>POSZUKUJE PRACY Spawacz gazowo-elektryczny slusarz Posiadający kilkunastoletnią praktykę w Stoczni Gdanskiej TEL 382 3817</p> <p>POTRZEBNA osoba (może być na za sdku dla bezrobotnych) zainteresowana na dodatkowym dochodem w sprzedaży mikrokomputerów Wymagana znajomość języka angielskiego i polskiego Dobra prezentacja i chęć sprzedawania Praca stała lub wieczorami płatna w procentach od efektów sprzedaży TEL 231 1060 między 7 a 9 wieczorem 81 87</p> <p>WDOWA poszukuje osoby powyżej 40 lat, do prowadzenia domu i opieki nad rocznym dzieckiem Praca co najmniej na okres 2 lat rozpoczłaby się w sierpniu lub wczesniej Dzwonic między 19 a 21 godz TEL 487 9977 Toronto 82 83</p> <p>POLKAN DISTRIBUTEURS zatrudni natychmiast sprzedawców w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin kolekcji artystycznej Papięza Jana Pawła II na terenie prowincji lub w Toronto i okolicy Wysokie komisowe Minimum kwalifikacji sprzedawcy wymagane Dzwonic do pracowni lub biura Tel 766-5797 lub 769-4243 wieczorem</p> <p>POTRZEBNI pracownicy</p>									